flacara

Săptămînal editat de Frontul Democrației și Unității Socialiste

anul XXXVI
3 (1 648)
VINERI
16 IANUARIE
1987

• Două fotoreportaje din Botoșani
Paginile 12—13

• Viața a trei sutimi de secundă
Pagina 21

Sarcina de plan, datorie față de țară

Sîntem la jumătatea primei luni a celui de-al doilea an al cincinalului și ne sînt vii în minte îndemnurile cuprinse în Mesajul de Anul Nou al tovarășului Nicolae Ceaușescu: „Dispunem de tot ce este necesar pentru înfăptuirea în bune condiții a tuturor obiectivelor și prevederilor înscrise în planul de dezvoltare economică și socială a țării pe 1987. Să luăm toate măsurile pentru a asigura, chiar din primele zile, îndeplinirea exemplară a tuturor acestor prevederi! Să ne angajăm în modul cel mai hotărît în lupta pentru ridicarea la un nivel superior de calitate și eficiență a întregii activități din industrie, agricultură, din întreaga economie! Să facem astfel încît anul 1987 să marcheze, prin realizările ce le vom obține în toate domeniile vieții economice și sociale, o etapă importantă pe calea înfăptuirii obiectivelor stabilite de Congresul al XIII-lea al partidului privind trecerea României la un stadiu superior de dezvoltare — cel de țară socialistă mediu dezvoltată —, realizarea unei noi calități a muncii și vieții întregului nostru popor!". Importanța anului care a început rezultă din sarcinile economice și politice complexe, deosebit de mobilizatoare ce urmează a fi realizate în cursul lui, obiective ce fac din 1987 un an hotărîtor pentru întregul cincinal 1986—1990. Dar pentru ca aceste obiective să poată fi îndeplinite, se impune ca încă de acum, din prima lună a anului, să se înfăptuiască sarcinile de plan integral și la toți indicatorii. Este ceea ce a subliniat secretarul general al partidului și în cadrul recentei ședințe a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., care a avut loc marți, 13 ianuarie, sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu.

...pornind de la rezultatele obținute în ... perioada care a trecut de la începutul ...nului, de la experiența bună, ca și ...neajunsurile care s-au manifestat ...vitatea de anul trecut, tovarășul ...e Ceaușescu a evidențiat ne...ea de a se acționa cu toată ...irea și răspunderea pentru a se ...sigura, chiar din prima lună a anu-

(Continuare în pagina 2)

ION CODRU

...ute de ...l, de ...și picio... invidia ș... tinatori.
Aceeaș... și efecte... cei care... de gardă... gență,... rile pri... care... uitat pe... buletin... televiz... avut r... pant... dere... cul... și ... dera...
N... pie... po... și...

Dragostea și prețuirea întregului popor

La sărbătorirea zilei de naștere a tovarășei ELENA CEAUȘESCU

Apreciez aceste manifestări ca o expresie a sentimentelor de profundă încredere și atașament pe care oamenii muncii, întregul popor le nutresc pentru eroicul și gloriosul nostru partid comunist — forța politică conducătoare a întregii națiuni — în rîndurile căruia am militat din cei mai tineri ani ai vieții și pe care îl voi sluji, întotdeauna, cu întreaga mea ființă. Voi acționa cu toată energia, și în viitor, pentru înfăptuirea neabătută a politicii partidului de dezvoltare economică și socială a țării, pentru progresul continuu al științei și culturii, pentru împlinirea aspirațiilor supreme ale poporului român, pentru triumful cauzei păcii, colaborării și înțelegerii între toate națiunile lumii.

ELENA CEAUȘESCU

(Din Scrisoarea adresată celor care i-au trimis mesaje și telegrame de felicitare cu prilejul aniversării zilei de naștere)

O chemare pentru toți, în interesul tuturor:

Să folosim cu grijă de buni gospodari fiecare picătură de energie!

Zăpadă

M-acoperi cu straturi de liniște,
Iubită zăpadă,
Visată în vară cînd frunzele
N-aveau de gînd să mai cadă,
Cînd nici ea n-avea de gînd
Să mai plece,
Nici cu păsările cerului,
Nici cu dubul vîntului rece,
Nici cu iluzia mărilor calde,
Nici cu chemările sîngelui
În care i-e drag să se scalde...

ION BRAD

Hărnicia și simțul civic al fiecărui locuitor al țării sporesc prospețimea unui peisaj urbanistic care se îmbogățește de la an la an.

Aniversarea zilei de naștere

Cu prilejul aniversării zilei de naștere și a îndelungatei sale activități revoluționare, tovarășa Elena Ceaușescu, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prim-vicepremier-ministru al Guvernului Republicii Socialiste România, președintele Consiliului Național al Științei și Învățămîntului, a fost sărbătorită în cadrul unei solemnități desfășurate la Sinaia. Împreună cu tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, au participat membri și membri supleanți ai Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., secretari ai Comitetului Central al partidului, membri ai Consiliului de Stat și ai guvernului. Tovarășei Elena Ceaușescu i-a fost înmînată scrisoarea Comitetului Politic Executiv al Comitetului Central al Partidului Comunist Român.

Atît prin scrisoare, cît și prin viu grai, cei prezenți la solemnitate au adresat tovarășei Elena Ceaușescu cele mai calde felicitări, împreună cu urări de viață îndelungată, multă sănătate și fericire, putere de muncă, noi și tot mai mari succese în îndeplinirea înaltelor funcții încredințate de partid și popor în întreaga activitate dedicată cu exemplară dăruire înfăptuirii istoricelor obiective stabilite de cel de-al XIII-lea Congres al partidului, pentru a contribui în continuare, alături de conducătorul partidului și statului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la înflorirea patriei, la făurirea socialismului și comunismului în România.

Mulțumind, în cadrul mesei tovărășești oferite de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. pentru scrisoarea adresată de Comitetul Politic Executiv, pentru felicitările și urările transmise, tovarășa Elena Ceaușescu a subliniat că și în viitor își va consacra întreaga activitate, forța și energia creatoare înfăptuirii programului partidului, slujirii cu nețărmurit devotament, cu abnegație și dăruire revoluționară a intereselor supreme ale poporului, a idealurilor sale de pace, înțelegere și colaborare cu toate națiunile lumii. Tovarășa Elena Ceaușescu a adresat din toată inima cele mai calde urări de sănătate, fericire și multă putere de muncă, de viață îndelungată conducătorului iubit și stimat al partidului și statului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, inițiatorul și organizatorul programelor cutezătoare de înălțare a României pe cele mai îndrăznețe culmi de progres și civilizație.

În cuvîntul rostit cu acest prilej, tovarășul Nicolae Ceaușescu a dat o înaltă apreciere rezultatelor obținute de poporul nostru în primul an al cincinalului. În același timp, secretarul general al partidului a subliniat că trebuie să se facă totul, să se acționeze cu cea mai mare răspundere și spirit revoluționar pentru a se asigura îndeplinirea ritmică, integrală a sarcinilor economice, îndeosebi a producției destinate exportului, a tuturor obiectivelor stabilite pentru acest an, a planurilor și programelor din toate sectoarele. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a toastat pentru glorioșul nostru partid, pentru eroicul popor român, adresînd cele mai bune urări de sănătate și fericire, de succese tot mai mari în dezvoltarea multilaterală a țării, pentru a se asigura înaintarea fermă a patriei pe drumul socialismului și comunismului.

Aniversarea zilei de naștere și a îndelungatei activități revoluționare a tovarășei Elena Ceaușescu a prilejuit și primirea a numeroase și emoționante scrisori și telegrame de felicitare, adresate de către comitetele județene, municipale, orășenești și comunale de partid, de ministere, instituții centrale, organizații de masă și obștești, colective de oameni ai muncii din întreprinderi, instituții, institute de cercetare, proiectare și învățămînt, unități agricole, personalități ale vieții politice, științifice și culturale de pe întreg cuprinsul țării. Dînd expresie gîndurilor și sentimentelor de înaltă prețuire, dragoste și stimă ale poporului, semnatarii acestor mesaje adresează tovarășei Elena Ceaușescu, în această zi aniversară calde urări de viață lungă, sănătate și fericire, putere de muncă, noi și tot mai mari succese în activitatea de înaltă răspundere pe care o desfășoară în conducerea partidului și a statului, pentru progresul și prosperitatea României, pentru ridicarea ei pe culmi tot mai înalte ale civilizației socialiste și comuniste, pentru afirmarea unei politici de pace, dezarmare, securitate și înțelegere internațională. În scrisori și telegrame se reafirmă hotărîrea oamenilor muncii de la orașe și sate, a întregului nostru popor ca, urmînd exemplul eroicei vieți de muncă și luptă revoluționară a conducătorului partidului și statului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, al tovarășei Elena Ceaușescu, să acționeze și în viitor cu abnegație, răspundere comunistă și spirit revoluționar pentru realizarea în chip exemplar a planului pe acest an și pe întregul cincinal, pentru înfăptuirea hotărîrilor Congresului al XIII-lea a Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

ION CODRU ■

Oda recunoștinței

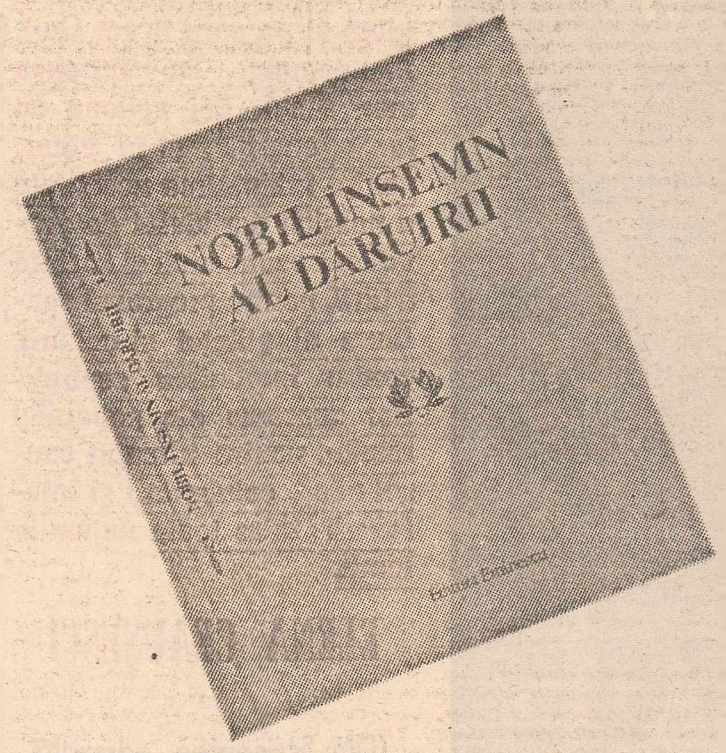

Ca în fiecare an, la început de ianuarie, sărbătorirea zilei de naștere a tovarășei Elena Ceaușescu a căpătat în timp valoarea unui simbol, prin care întreg poporul își manifestă recunoștința și prețuirea pentru savantul de renume mondial, pentru omul politic în care sînt întemeiate exemplar trăsăturile modelatoare și stimulatoare pentru destinul națiunii. Scriitorii și-au strîns și ei condeiele, ca într-un buchet de gînduri, pentru a da glas sentimentelor de prețuire și recunoștință și aceste urări de viață rodnică au prins chip în volumul realizat de curînd de editura „Eminescu", sub egida Consiliului Culturii și Educației Socialiste și al Consiliului Național al Femeilor, volum de o aleasă ținută grafică, intitulat, sugestiv și grăitor pentru bucuria care-i animă pe creatori, **Nobil însemn al dăruirii.** Poeți și prozatori, dramaturgi și publiciști, scriitori dedicați cu tot sufletul măreților timpuri pe care le trăim, și-au adus în acest volum gîndul lor de recunoștință, urările de prosperitate și împlinire a marilor idealuri științifice, realizînd un portret cu putere de emblemă pentru spiritualitatea prezentului. Un **Portret** cu adînci trimiteri la contemporaneitate și cu o profundă înțelegere a resorturilor umaniste ale epocii noastre, cum e acela realizat de scriitorul Eugen Barbu : „După un bun obicei românesc, Înalta Doamnă a Țării și-a urmat bărbatul pînă la poarta lagărelor de concentrare sau a puștăriilor, cu aceeași nestrămutată credință în biruința care a venit după atîtea jertfe. Domnia Sa dovedește aceeași tenacitate în munca de zi cu zi, pe care o duce de la postul său de comandă, și dovedește prin biografie că poți urca pe cele mai înalte trepte ale societății dacă ești tenace, dacă ai un crez măreț pe care-l slujești de o viață întreagă".

Liniile complexe ale portretului spiritual și moral se încrucișează însă cu acelea ale savantului, ale omului de știință care și-a consacrat întreaga viață emancipării și progresului științific, înălțării țării pe o treaptă superioară de civilizație cercetarea științifică avînd, în acest sens, un rol hotărîtor, de avangardă. Știința și pacea reprezintă, în concepția tovarășei Elena Ceaușescu, o îngemănare fundamentală pentru destinul societății și al planetei și acest lucru îl simte foarte exact, în versurile sale, poetul Mihai Negulescu : „Sub cetină de dor și de Ianuar / din vechi urări ia tînăr vers ființă. / Ea s-a născut s-aducă biruință / luminilor pe plaiul milenar. // Din brazi înalți, din murmur de izvor / al dragostei elogiu prinde rază. / Cu flacăra științei, Ea veghează / al Păcii ideal nepieritor" **(Cu flacăra științei, Ea veghează).** Complexitatea personalității tovarășei Elena Ceaușescu, înalta sa menire de savant și om politic răzbat la tot pasul în versurile și textele cuprinse în antologie, semn că scriitorii, datorită harului și intuiției lor, s-au obișnuit să vadă în devotatul om politic o viață exemplară, un destin de excepție capabil să coaguleze cele mai frumoase sentimente și cele mai reprezentative calități umane. Imaginea caldă și prietenească sub care tovarășa Elena Ceaușescu apare în conștiința scriitorilor e o dovadă că efortul său științific și spiritual se aureolează mereu de o prietenie afectuoasă, de bucuria de a comunica cu oamenii, întotdeauna într-o frumoasă atmosferă sărbătorească, așa cum o înfățișează și poetul Nicolae Dan Fruntelată : „Fiică a Patriei, continuînd demn marea tradiție a personalităților feminine ce ilustrează istoria românească, tovarășa Elena Ceaușescu primește în acest început de ianuar omagiul sărbătoresc al națiunii întregi. Am în memorie o imagine ce exprimă poate la modul cel mai profund acest sentiment : copii oferindu-i flori și întîlnindu-i ochii într-o expresie de duioșie și grijă infinită. O imagine în care prezentul și viitorul se reunesc sub semnul de inimă al omagiului, al cinstirii și recunoștinței". O cinstire, iată, pe care scriitorii o adaugă la fiecare început de an celei exprimate de toți artiștii țării, o cinstire care înseamnă chiar un imbold pentru anul în care am pășit cu toții, cu gînd de pace, de prosperitate și bunăstare, gînd pe care tovarășa Elena Ceaușescu îl simte cel mai profund și mai sincer de la înălțimea marilor sale responsabilități politice. În gîndul de recunoștință și în urările de sănătate ale scriitorilor, chiar zăpada acestui ianuarie pare o odă limpede și cristalină.

RADU ILIESCU ■

Sarcina de plan

(Urmare din pagina 1)

lui, îndeplinirea integrală, ritmică a sarcinilor economice prevăzute în planul pe 1987. În acest scop, s-a cerut guvernului, ministerelor, centralelor și întreprinderilor industriale, organelor și organizațiilor de partid să ia toate măsurile tehnice și organizatorice pentru rezolvarea neîntîrziată a tuturor problemelor și pentru realizarea în bune condiții a tuturor indicatorilor planului, pentru dezvoltarea la un nivel superior a întregii activități din economie. O mare atenție s-a acordat producției pentru export. S-a arătat că realizarea acestei producții constituie sarcina numărul unu a planului pe 1987; prin urmare, fiecare minister, fiecare centrală și întreprindere trebuie să pună pe primul plan îndeplinirea acestui obiectiv important, hotărîtor pentru progresul întregii economii naționale. Secretarul general al partidului a cerut, de asemenea, să se acorde o atenție sporită realizării prevederilor planului privind creșterea productivității muncii, reducerea consumurilor, valorificarea superioară a materiilor prime și a materialelor, ridicarea eficienței întregii activități economice.

În efortul pentru îndeplinirea exemplară a sarcinilor de plan o importanță de prim ordin o are asigurarea ritmică a energiei necesare. Se poate spune că în prezent asigurarea resurselor energetice, precum și gospodărirea lor riguroasă constituie o problemă de importanță fundamentală și de interes general, impunîndu-se ca o preocupare majoră a tuturor, atît a producătorilor, cît și a consumatorilor. În acest sens, se impune ca în toate unitățile economice să se ia măsuri operative, eficiente pentru încadrarea în normele planificate prin cotele stabilite, pentru eliminarea oricărei forme de risipă. Totodată, este necesar ca energia electrică să fie destinată cu prioritate sectoarelor productive, eforturile de economisire accentuîndu-se îndeosebi în sectoarele neproductive. Aceste necesități au fost reliefate de secretarul general al partidului în ședința Comitetului Politic Executiv.

Fără îndoială că îndemnurile și sarcinile cuprinse în Mesajul de Anul Nou și în cuvîntul tovarășului Nicolae Ceaușescu din cadrul ședinței menționate vor mobiliza pe toți oamenii muncii să-și intensifice eforturile și să acționeze cu hotărîre pentru îndeplinirea în bune condiții, chiar din prima lună, a prevederilor planului pe 1987, astfel încît acest an să marcheze, după cum sublinia secretarul general al partidului, o etapă importantă pe calea înfăptuirii obiectivelor stabilite de Congresul al XIII-lea al partidului, a Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism.

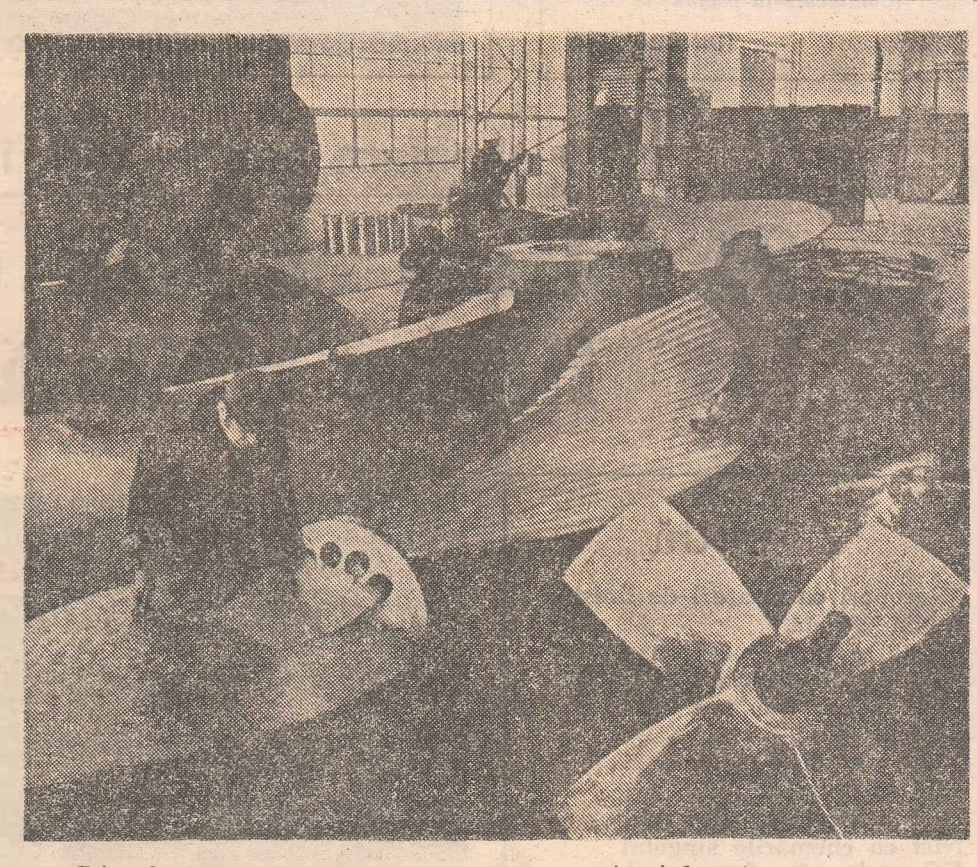

Prima lună a anului, lună de eforturi sporite pentru îndeplinirea exemplară a sarcinilor de plan

a tovarăşei Elena Ceauşescu

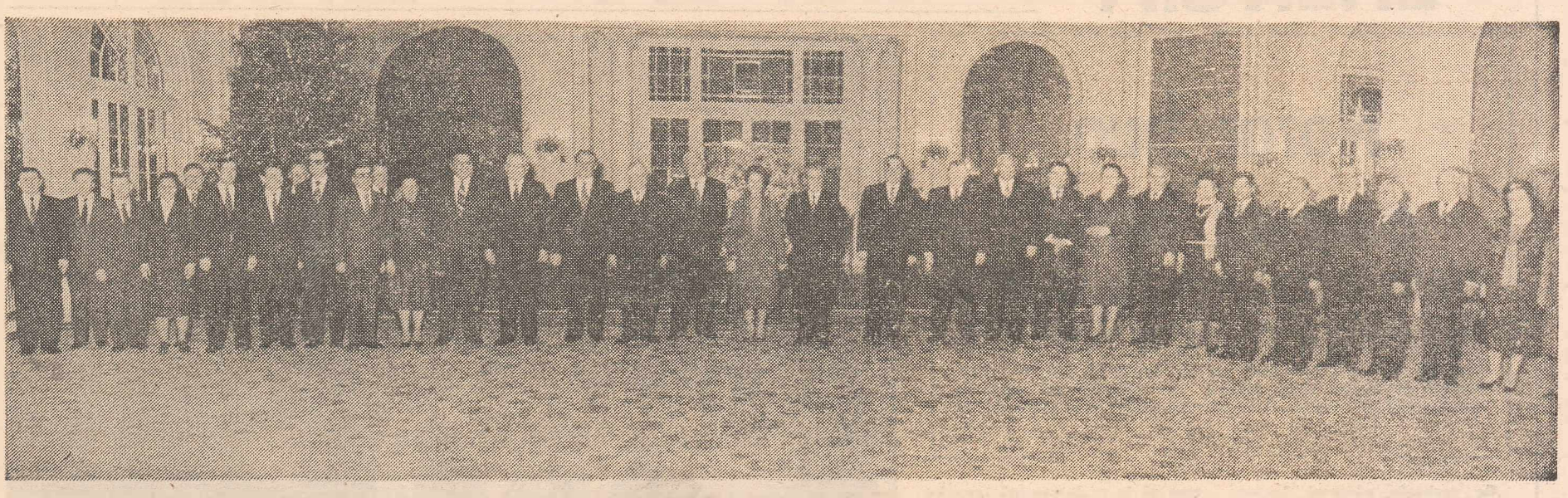

SCRISOAREA
Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., adresată tovarăşei Elena Ceauşescu

Mult stimată tovarăşă Elena Ceauşescu

Ne este deosebit de plăcut ca, la aniversarea zilei dumneavoastră de naştere, să vă adresăm, cu cele mai alese sentimente de stimă, respect şi preţuire, calde felicitări şi urări de ani mulţi şi luminoşi, în deplină sănătate şi fericire, împreună cu ilustrul conducător al partidului şi statului, ctitorul strălucit al României socialiste, marele Erou al naţiunii române, tovarăşul Nicolae Ceauşescu.

Dorim, totodată, ca, în acest moment aniversar, să vă aducem un fierbinte şi respectuos omagiu şi să vă exprimăm deosebita apreciere ce o dăm, împreună cu toţi fiii ţării, strălucitei şi neobositei activităţi în mişcarea revoluţionară, în cadrul conducerii partidului şi statului pe care dumneavoastră aţi desfăşurat-o şi o desfăşuraţi cu înaltă dăruire patriotică pentru înflorirea necontenită a României, întărirea independenţei şi suveranităţii sale, pentru ridicarea ei pe trepte tot mai înalte de progres şi civilizaţie, pentru înfăptuirea neabătută a istoricelor hotărîri ale Congresului al XIII-lea al partidului.

Ca militant de frunte al vieţii politice, sociale şi ştiinţifice, dumneavoastră aţi contribuit direct la elaborarea şi înfăptuirea politicii interne şi externe a partidului şi statului nostru, la realizarea neabătută a luminosului Program al partidului de edificare a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism.

Întregul nostru partid şi popor cunosc şi dau o aleasă şi unanimă cinstire contribuţiei, de mare şi înaltă răspundere comunistă, pe care dumneavoastră o aduceţi — ca membru al Comitetului Politic Executiv al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, prim viceprim-ministru al Guvernului şi preşedinte al Consiliului Naţional al Ştiinţei şi Învăţământului — la găsirea soluţiilor şi punerea în aplicare a vastelor planuri de dezvoltare economico-socială a patriei, la elaborarea şi înfăptuirea programelor de creştere intensivă, de organizare şi modernizare a producţiei, de ridicare a calităţii şi nivelului tehnic al acesteia, de sporire a productivităţii muncii, la realizarea obiectivelor noii revoluţii tehnico-ştiinţifice şi noii revoluţii agrare în România.

Prin devotament nemărginit şi abnegaţie fierbinte faţă de partidul comunist şi patria socialistă, prin spirit revoluţionar şi militant, prin sensibilitate şi umanism, prin toate aceste minunate calităţi ce vă caracterizează întreaga viaţă şi activitate, dumneavoastră, mult stimată tovarăşă Elena Ceauşescu, întruchipaţi în mod strălucit virtuţile cele mai alese ale neamului românesc.

Ne este, în acelaşi timp, deosebit de plăcut să subliniem şi cu acest prilej, remarcabila dumneavoastră activitate pe care o desfăşuraţi în domeniul cercetării ştiinţifice şi tehnologice, rolul determinant pe care îl aveţi — ca eminent om de ştiinţă şi ilustru savant de largă recunoaştere internaţională — în dezvoltarea şi înflorirea ştiinţei, învăţământului şi culturii româneşti, promovarea noului, a valorilor de vîrf ale cercetării tehnico-ştiinţifice în practica vieţii materiale şi spirituale. De numele şi activitatea dumneavoastră prodigioasă, de marea putere de creaţie ştiinţifică şi capacitate organizatorică se leagă nemijlocit definirea rolului ştiinţei naţionale ca forţă activă de producţie în vastul proces revoluţionar de făurire a civilizaţiei socialiste, a unei economii dinamice, moderne, realizările strălucite din domeniul cercetării şi tehnologiei româneşti.

Prezenţa dumneavoastră în fruntea Consiliului Naţional al Ştiinţei şi Învăţământului, într-un moment în care cercetarea ştiinţifică şi tehnologică, învăţământul sînt chemate să aducă o importantă contribuţie la progresul multilateral al societăţii româneşti, atestă recunoaşterea unanimă de către întregul partid şi popor a meritelor excepţionale pe care le aveţi în conducerea şi îndrumarea nemijlocită a acestor domenii, în elaborarea şi punerea în aplicare a unor importante programe vizînd modernizarea producţiei şi creşterea eficienţei şi rentabilităţii întregii activităţi.

Slujind cu abnegaţie şi dăruire revoluţionară interesele poporului şi ale patriei, unind într-o viziune armonioasă strălucitele calităţi ale omului politic cu răspunderea savantului faţă de marile cerinţe ale dezvoltării şi progresului societăţii româneşti contemporane, dumneavoastră, mult stimată tovarăşă Elena Ceauşescu, v-aţi impus în conştiinţa naţiunii şi a întregii lumi ca luptător neobosit pentru folosirea cuceririlor ştiinţei în slujba civilizaţiei umane, pentru apărarea dreptului sacru al popoarelor la viaţă liberă şi demnă, la independenţă şi suveranitate, pentru triumful raţiunii şi păcii în lume.

Împreună cu întregul partid şi popor apreciem în mod deosebit activitatea pe care — în calitate de preşedinte al Comitetului naţional român „Oamenii de ştiinţă şi pacea" — o desfăşuraţi pentru întărirea continuă a colaborării şi conlucrării cu oamenii de ştiinţă şi învăţământ de pretutindeni, ca ştiinţa şi cultura să servească vieţii, păcii şi înţelegerii între toate popoarele lumii.

Dorim să vă asigurăm, şi cu acest prilej aniversar, că rodnica şi neobosita activitate pe care o desfăşuraţi cu exemplar patriotism şi spirit revoluţionar pentru progresul ştiinţei, pentru înfăptuirea măreţelor planuri şi programe de dezvoltare economico-socială a patriei reprezintă pentru noi, pentru toţi comuniştii şi cetăţenii ţării un minunat exemplu, un mobilizator îndemn de a face totul pentru edificarea cu succes a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintarea neabătută a României spre comunism.

Împreună cu întregul partid, cu întregul popor, animaţi de cele mai înălţătoare şi nobile gînduri, vă aducem, mult stimată tovarăşă Elena Ceauşescu, prinosul nostru de aleasă preţuire şi recunoştinţă şi vă adresăm din adîncul inimilor urarea de viaţă îndelungată, de multă sănătate şi putere de muncă, pentru a contribui, în continuare, — alături de cel mai iubit fiu al naţiunii, de marele şi încercatul revoluţionar şi conducător, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, — la înflorirea multilaterală a României, la înfăptuirea visului său de aur, comunismul.

Cu cele mai alese sentimente de înalt respect şi afecţiune tovărăşească, vă adresăm cu toată căldura inimilor noastre tradiţionala urare

La mulţi ani!

Comitetul Politic Executiv al Comitetului Central al Partidului Comunist Român

Susţinută activitate internaţională

N-au trecut decît puţine zile de la începutul anului 1987, dar pe agenda de lucru a tovarăşului Nicolae Ceauşescu s-au aflat deja numeroase şi semnificative contacte şi convorbiri cu personalităţi politice de peste hotare, fapt care ilustrează dinamica activitate a conducătorului partidului şi statului nostru pe tărîmul vieţii internaţionale, în eforturile susţinute şi consecvente pentru garantarea păcii, pentru înţelegere şi colaborare în lume.

Astfel, în acest interval, la preşedintele României a fost primită delegaţia Partidului Socialist Popular din Danemarca, condusă de tovarăşul Gert Peterson preşedintele partidului. În timpul întrevederii au fost subliniate bunele raporturi dintre cele două partide, exprimîndu-se dorinţa de a se acţiona şi în viitor pentru extinderea acestor relaţii, în interesul promovării cursului ascendent al relaţiilor româno-daneze, al întăririi prieteniei dintre cele două ţări şi popoare, al colaborării şi cooperării în Europa şi în întreaga lume. Schimbul de păreri în probleme internaţionale a evidenţiat preocuparea celor două partide faţă de agravarea situaţiei politice în Europa şi pe plan mondial, în special ca urmare a continuării cursei înarmărilor, în primul rînd a celor nucleare, a creşterii pericolului unui război nuclear. S-a subliniat că în aceste condiţii se impune intensificarea eforturilor tuturor popoarelor, ale forţelor progresiste şi democratice de pretutindeni, ale opiniei publice, în direcţia opririi cursului periculos al evenimentelor, a înfăptuirii unor măsuri reale de dezarmare, în primul rînd de dezarmare nucleară, precum şi de dezarmare în domeniul armamentelor convenţionale, a promovării unor relaţii noi între state, bazate pe respectarea principiilor suveranităţii şi independenţei naţionale, egalităţii în drepturi şi avantajului reciproc, neamestecului în treburile interne. Preşedintele Partidului Socialist Popular din Danemarca a dat o înaltă apreciere politicii externe a României, iniţiativelor şi acţiunilor secretarului general al Partidului Comunist Român consacrate păcii şi dezarmării, şi în mod deosebit recentei hotărîri privind reducerea de către ţara noastră cu 5 la sută a armamentelor, efectivelor şi cheltuielilor militare, care reprezintă un exemplu de spriijin ferm, prin măsuri concrete, al politicii de pace şi dezarmare.

Preşedintele României a primit, de asemenea, pe Osmo Kock, care şi-a prezentat scrisorile de acreditare în calitate de ambasador extraordinar şi plenipotenţiar al Finlandei în ţara noastră, şi pe Sven Gustaf Linder, cu prilejul prezentării de către acesta din urmă a scrisorilor de acreditare în calitate de ambasador extraordinar şi plenipotenţiar al Regatului Suediei în România. În cuvîntările pe care le-a rostit în cadrul celor două primiri, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a evidenţiat relaţiile bune ale României cu Finlanda şi cu Suedia, relaţii care cunosc o evoluţie ascendentă, pe diverse planuri, precum şi posibilităţile existente pentru dezvoltarea lor, îndeosebi pentru sporirea substanţială a schimburilor comerciale şi pentru extinderea cooperării economice şi tehnico-ştiinţifice. În cuvîntare se subliniază că în condiţiile internaţionale actuale se impune ca toate statele lumii, toate ţările europene să acţioneze cu toată hotărîrea, să-şi asume răspunderea directă pentru a determina realizarea unor înţelegeri şi acorduri corespunzătoare în domeniul dezarmării, al asigurării păcii.

O activitate deschizătoare de orizonturi în activitatea internaţională a ţării este şi examinarea la recenta şedinţă a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. a Mandatului delegaţiei române la reuniunea general-europeană de la Viena pentru securitate şi cooperare pe continent. Delegaţia ţării noastre a primit mandatul să promoveze activ poziţia României, concepţia şi orientările preşedintelui Nicolae Ceauşescu privind necesitatea ca reuniunea de la Viena să dezbată şi să adopte măsuri reale care să determine progrese efective în edificarea unui sistem trainic de securitate în Europa, în mod deosebit în realizarea unor înţelegeri corespunzătoare pe calea înfăptuirii dezarmării nucleare şi convenţionale, a întăririi încrederii şi colaborării pe continent.

P. NICORA ■

ENERGIA

• O sarcină de producție prioritară

• Un bun național gospodărit cu maximă grijă

Noroc bun, oameni buni!

■ În mină, o treabă e limpede pentru toată lumea : cărbunele e măsura tuturor lucrurilor ■ Pentru minerul adevărat, proba adîncului e proba vieții ■ Morala abatajului : aici îți cîștigi pîinea numai din ce faci ■ La Petrila nu se muncește mai greu sau mai ușor, ci doar mai bine ■ În 1987, producția se va dubla ■ „Să nu fim zgîrciți cu vorba bună, pentru că oamenii nu trebuie sancționați, ci înțeleși. Asta face mineritul mai eficient" ■

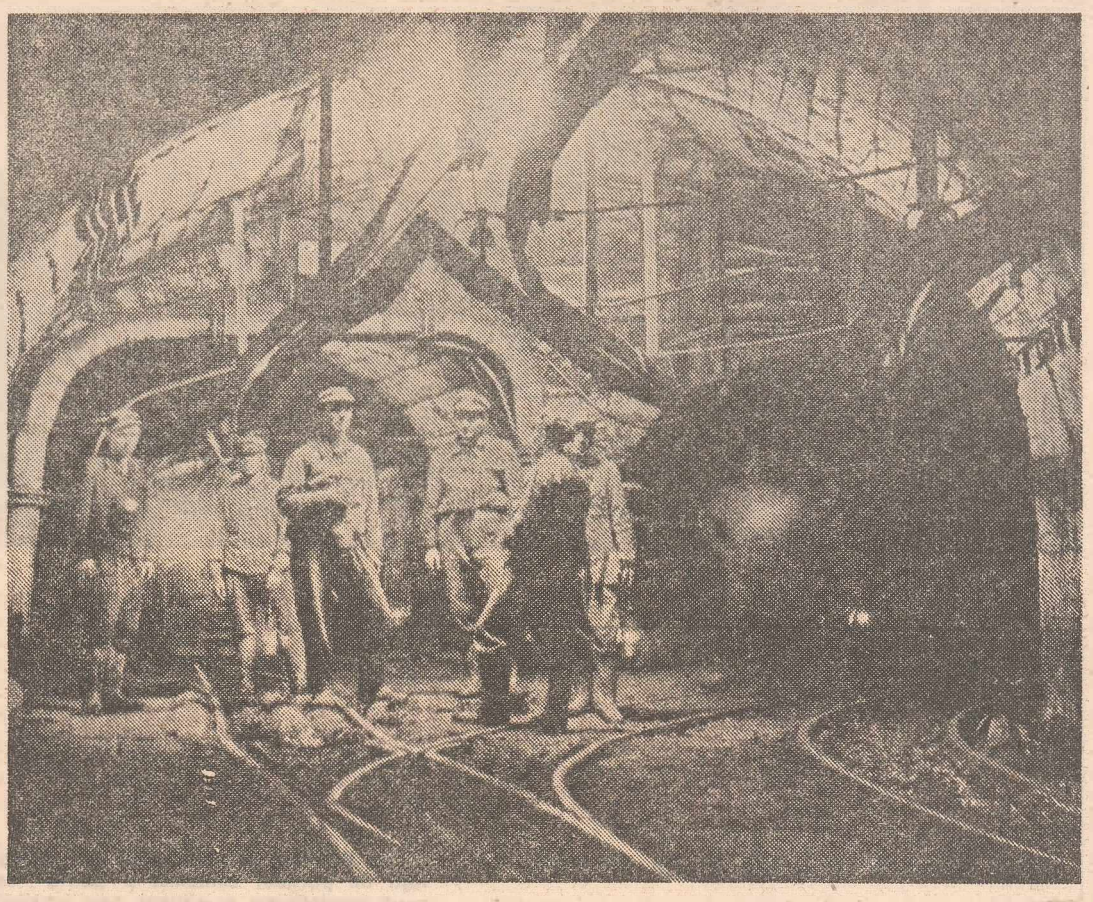

Ziua de muncă a minerului începe întotdeauna noaptea

Se vorbește adeseori despre eroismul meseriei de miner, deși puțini oameni pot să explice în ce constă el. Din această cauză, sîntem tentați să gîndim că minerul trebuie să fie voinic și temerar, adică o plămadă mai specială de bărbat, capabil să înfrunte, în contul nostru, al tuturor celor care nu sîntem nici prea voinici, nici prea îndrăzneți, necunoscutul.

Radu C. Ion, unul din cei mai buni mineri ai Văii Jiului, măsoară 1,65 m. și cîntărește 60 de kilograme. Ștefan Alba, un alt miner vestit, pare frate în toate cu Radu C. Ion. Au amîndoi privirea vie, înțeleaptă, mai degrabă blîndă, decît decisă și după ce începi să-i cunoști, ți se confirmă — ceea ce de altfel bănuiai — că dacă sînt cine sînt, e pentru că au minte, nu mușchi. Nu vreau să spun că mineritul e pînă la urmă o ocupație potrivită cu firile meditative. Meseria e grea ca orice altă meserie grea : cere dîrzenie și caracter, cît despre forța fizică, e nevoie și de ea, ba chiar prea adesea. Numai că ar fi să observi neesențialul, dacă n-ai socoti lucrurile în ordinea în care le socotesc niște oameni ca Radu C. Ion și ca Ștefan Alba.

Că orice activitate industrială, mineritul comportă o sumedenie de indicatori însă aici, spre deosebire de alte activități industriale, nici un indicator nu impresionează, dacă din mină nu iese cărbune. Brigăzile conduse de Radu C. Ion și Ștefan Alba sînt fruntașe fiindcă dau cărbune. Totuși, cînd stai de vorbă cu ei doi, vezi că problema care îi preocupă acum nu e aceea a cărbunelui. Dacă un miner de frunte nu găsește necesar să-ți vorbească despre cantitatea de cărbune trimisă la suprafață de el și de echipa ori brigada lui, nu la modestia sa trebuie să ne gîndim. În mină, modestia are alt nume și alt chip. În mină, o treabă e limpede pentru toată lumea : cu cît dai mai mult cărbune, cu atît e mai mare cîștigul. Dar dacă îl întrebi pe Ștefan Alba ce face el, la începutul zilei de muncă și la sfîrșitul ei, răspunsul său nu te lămurește asupra cantității de cărbune produse : „Eu la începutul zilei de muncă și la terminarea ei am grijă ca să dau mîna cu fiecare și să-i zic noroc bun".

Asta n-o remarcă nimeni. Ar remarca-o însă, dacă Ștefan Alba nu ar mai da mîna cu oamenii săi. Ar însemna atunci că lucrurile merg prost și că strîngerea aceea de mînă nu ar mai semnifica nimic.

Faptul că un șef de brigadă fruntașă are această problemă : cum să le mulțumească tovarășilor săi că-și fac bine datoria e plin de înțeles.

★

Întreprinderea Minieră Petrila sau „mina Petrila", cum i se mai spune, împlinește 127 de ani de activitate și pentru foarte multă lume Petrila înseamnă însuși mineritul la cărbune. În viața unei întreprinderi se întîmplă și ani, pe care, cu o exprimare de biografi amabili, i-am putea numi mai puțin semnificativi. Adevărul este că, de la un timp, mina Petrila trecuse, în Valea Jiului, din fruntea listei, în coada ei. Mina dădea din ce în ce mai puțin cărbune. Și dădea din ce în ce mai puțin cărbune întrucît plecau de la ea din ce în ce mai mulți oameni. Pricinile pentru care un om lasă un loc de muncă pentru altul sînt multe și îndeobște mai subtile decît ne imaginăm. Aici existau practic două motive : cîștigul diminua, pe măsură ce oamenii aveau tot mai rar îndemnul să-și stringă mina la ieșirea din schimb, iar despre ce gîndeau efectiv oamenii nu prea părea să se intereseze nimeni.

În minerit e întotdeauna o fluctuație a forței de muncă — sensibil mai mare decît în alte industrii. Mineritul se învață chiar în mină și, contrar a ce s-ar putea crede, cei care vin ca să plece nu sînt pierduți pentru meserie la proba adîncului, ci la aceea a vieții într-un colectiv cu niște reguli de viață și muncă extrem de riguroase. Ștefan Alba spune că cel mai greu examen pentru un nou venit în mină e unul de caracter. „Cînd am venit eu la mină, zice Radu C. Ion, eu băiat dintr-o familie cu mulți copii și cu multe lipsuri — asta era prin '64 — muncea la sectorul 5 un inginer, Vasile Darie, un bărbat ca lumea. Mai era și un brigadier Vlad Titu, bun și el la timpul ăla. Ei m-au luat binișor. Am venit și eu ca să cîștig, spuneam. Măi, tu ai venit să te realizezi, mi-au zis ei. Atunci am folosit pentru prima oară cuvîntul acesta : să mă realizez."

Directorul „Petrilei", inginerul Bogdan Bujor spune despre cei doi, Radu C. Ion și Ștefan Alba că sînt „autorități tăcute", că au autoritate reală în brigadă pentru că tot ce spun și mai ales tot ce fac arată deșteptăciune și responsabilitate. Iar dacă ei vorbesc despre realizare, asta trebuie că se referă neapărat la partea sufletească.

„Un miner cu experiență, spune Ștefan Alba, este profesor pentru noul venit. În '80, cînd am primit brigada, ea avea cam 45 de oameni. De atunci, am stabilizat 40 și am calificat 12. Noi nu cerem oameni de la alte brigăzi. Cum să vă spun : să zicem că vin să se angajeze 300 de oameni. Din aceștia, doar unul dacă a mai intrat în mină. Ei, cum procedezi ? Trebuie să fii ca un tată pentru copii. Mina te obligă la o maturizare rapidă. De fapt, te obligă să te maturizezi în cîteva ceasuri, să arăți cum ești tu în realitate. La suprafață, poți să te lauzi cu firea și cu puterile tale, iar oamenii te ascultă, fiindcă n-au ce face. Acolo poți să cîștigi pîinea familiei și din ce zici. În abataj numai din ce faci. Problema forței de muncă nu e una a muncii în abataj, ci a muncii cu omul în abataj. Să te știe prieten, și alături de el. Dar știți, nu prieten pe vorbe. Cînd ești în abataj, lucrurile se leagă atît de strîns unul de altul încît nu merge să spui „asta las pe altădată". Dacă vrei, într-adevăr, să te „realizezi".

★

E ora intrării în schimb, ziua, în preajma anului nou. Un coridor lung, boltit, o forfotă ca în preajma a ceva important. Chiar și e un moment important : se fumează ultima țigară. În subteran, evident, nu se fumează. Stau de vorbă cu o mulțime de oameni : Ștefan Țuțu, Gheorghe Porfire, Gheorghe Moldovan, Benone Avădanei, Marin Graure din Sectorul Investiții — care nu-i unul funcționăresc, cum ar putea să pară, ci un sector greu și important pentru scopul propriuzis al cărbunelui. Oamenii aceștia deschid noi fronturi de lucru. Ei sînt mai voinici decît, să spunem, Ștefan Alba, fiindcă treaba lor cere și asta, vînă aducă. Declară că „acum e bine". Discut, de asemenea, cu Ioan Andone, Constantin Gîrda și Andrei Boier de la sectorul Transport. „Acum zic și ei, e bine".

Transportoarele, mașinăriile și benzile, deci, au — e drept — niște slăbiciuni din fabricație, dar cele mai mari vin din proastă folosință. Ca să meargă bine, o bandă trebuie să nu fie împiedicată să meargă. Ceea ce spun pare să fie o inepție. Oamenii de la transporturi îmi confirmă însă că se ajunsese în această situație : benzile transportoare nu mai făceau față din cauza dezordinii generale. Ca să se ajungă la un climat de ordine și disciplină, la eficiență, s-a început pur și simplu cu începutul : curățenie generală, așezarea fiecărui lucru la locul lui. Oamenii sînt foarte sensibili la ordine. Ordinea stîrnește nevoia de ordine, la fel cum haosul alertează în om niște impulsuri primare spre dezordine. Mi-o confirmă la sectorul I producție Gheorghe Răileanu, Emil Ignat și Dumitru Cucu. „Acum, spun ei, cîștigăm bine. Am ieșit bine și toate-s în regulă". În numai două luni, producția a crescut aici de la 64%, la 102%. În 1987, producția se va dubla. Toate sînt astfel orînduite acum încît oamenii au motive ca să muncească bine. Motive fundamentale : cîștigul e bun și sigur, organizarea e ceva concret, nu doar o vorbă. Dovadă de concretete : din luna august 1986 și pînă la sfîrșitul anului producția a crescut constant și clar, fără ca să se fi muncit mai ușor ori mai greu. S-a muncit doar mai bine. Încă un fapt, unul cheie : la sfîrșitul lui decembrie, la Petrila se înregistra un număr de 312 oameni „la plus", adică o diferență extrem de încurajatoare între cei plecați și noii angajați.

„Cea mai importantă creștere de personal, spune Bogdan Bujor, o avem la sectorul investiții : aproape dublu. Aici lucrează și prima femeie șefă de secție din Valea Jiului, inginera Steluța Naghiu. E vital să asigurăm dezvoltarea. Vedeți, în această perioadă grea de redresare a minei Petrila, cel mai important lucru a fost nu atît asigurarea unui prezent de natură a-i convinge pe oameni că aici le e locul, cît pregătirea lui 1987. Faptul că producția e într-o creștere constantă dovedește nu doar faptul că sîntem pe cale de a atinge cifrele de plan stabilite, ci pe acela, mult mai interesant, că ea poate crește în continuare. În ziua în care am fost numit la direcția Întreprinderii știam, fiindcă asta am învățat eu de 20 de ani, de cînd am terminat facultatea și din multele locuri de muncă pe care, prin natura împrejurărilor le-am cunoscut și trăit ca pe niște facultăți, știam prin urmare că nu eu voi săvîrși schimbarea ci chiar oamenii mine. Singura problemă era să-i afli pe aceia capabili și dornici de schimbare. Am fost ajutați de conducerea Combinatului miner Valea Jiului, de inginerul Dan Surulescu, de primarul Petroșaniului, Ioan Resiga. Mulți oameni de bine au fost alături de noi. Trebuie să spun că cel mai important ajutor a constat în aceea că au fost ascultați minerii, ca să spună ei ce trebuie făcut. Au fost mari schimbări. Cel mai greu lucru e să convingi pe niște oameni că dezorganizarea și bunul plac nu sînt o fatalitate, că numai schimbarea în oameni poate aduce schimbări reale în procesul de producție. Cînd lucrurile merg prost se insinuează în tine gîndul extrem de păgubos că o schimbare nu poate să aducă decît ceva și mai prost. Am promovat șefi de sectoare și de brigăzi tineri. Ei s-au promovat, felul lor de a munci i-a ridicat. Principiul meu de bază este că vorba bună nu e cu cheltuială de valută, că nu trebuie să fim zgîrciți cu vorba bună. Eficiența în minerit e o chestiune de climat, nu de dotare tehnică. Starea tehnică a minei e bună. La Petrila lucrează peste 3 000 de oameni. E o mare simbioză între profesiuni și interese profesionale. În linia întîi, la stratul de cărbune lucrează doar 600. Progresul în minerit are un aspect paradoxal : nu creșterea numărului de oameni în abataje aduce progresul, ci sporirea personalului în meseriile ajutătoare și pregătitoare și chiar înmulțirea acestora, cu o scădere corespunzătoare a numărului de oameni din abataje. Cînd pregătirea e bună, cărbunele, cum să spun, ajunge parcă singur la suprafață, n-are cum să nu ajungă ! Trebuie să mă înțelegeți : îmi e greu să calific situația de la Petrila, așa cum era ea în vara lui '86. Un caz tipic de situație în care un colectiv bun nu era mobilizat ca să dea tot ce poate. Nu ce vrea, ci numai ce poate ! Fiindcă o seamă de oameni uitaseră asta. Imaginați-vă momentul cînd un nou angajat intră în mină și-i află pe toți bombănind. Omul n-are alt gînd decît să plece. Încă un lucru specific : oamenii nu trebuie sancționați, ci înțeleși. Unii procedează incorect, nu fiindcă ar vrea ei să se pună strîmb, ci pentru că sînt coplesiți de noutate. Vedeți, la noi biroul directorului se găsește la cîțiva metri distanță de locul unde se pregătesc oamenii pentru intrarea în schimb. Cînd oamenii își fumează ultima țigară dinaintea intrării în subteran trebuie să te vadă lîngă ei. Și nu doar să te vadă, ci să te simtă la același interes, să rezolvi acolo lucrurile care se cer rezolvate numai acolo. Nu există situație fără soluție. Cu condiția să faci efortul să o cunoști în intimitate, corect. Sîntem hotărîți să-i dăm o nouă tinerețe acestei mine bătrîne".

TUDOR OCTAVIAN ■

Petrila — oraș vechi, oraș nou

ECONOMISIREA — o resursă la îndemîna fiecăruia

Angajați cu hotărire în îndeplinirea exemplară a sarcinilor de producție ale celui de-al doilea an al cincinalului, gîndul și fapta noastră de mai bine depind în mod hotărîtor de energie. Sistemul energetic național constituie în permanență „sistemul vascular", închis și neîntrerupt, al întregii economii naționale, complexul uriaș de vase comunicante prin care pulsează continuu fluxul vital din care se hrănește avuția națională, din care se nasc noi și noi valori materiale ale societății noastre.

Scriem din nou despre energie cu sentimentul că nu întotdeauna am făcut-o și o vom face de ajuns. Scriem din nou despre energie cu luciditatea că aici se află primum movens al ritmurilor înalte de dezvoltare pe care ni le-am propus, temeiul de început al creșterii bogăției țării. Și scriem din nou despre energie cu atît mai mult acum, cînd principalul aliat al omului în truda pentru obținerea energiei — natura — a devenit ea însăși, odată cu această iarnă aspră, principalul energofag, ce captează prin toți porii și prin întreaga ambianță fiecare scînteiere de lumină, fiecare undă de căldură.

Avem forța să facem ireversibil drumul energiei dinspre natură spre om. Stă în puterea noastră să asigurăm un flux continuu și să transăm mereu sorei scrisul „bilanț energetic" pe care omul și-l dispută cu natura în această perioadă. Este la îndemîna fiecăruia din noi să dăm energiei sensul dorit obturînd orice cale de risipă și pierdere în natură a ceea ce cu atîta trudă a fost pus la dispoziția noastră tocmai pentru a avea un sens și o finalitate de maximă eficiență.

Sîntem convinși în forța minerilor, petroliștilor, energeticienilor de a pompa fără încetare în sistemul vascular al economiei naționale energia de care acest impresionant și dinamic organism are nevoie. Sîntem solidari cu truda lor de nepreținut în această perioadă și credem în izbînda pe care o vor avea, și de-astă dată, asupra naturii potrivnice. Gîndul nostru se îndreaptă mai întîi la ei pentru că ei sînt la primul capăt al contactului nostru energetic cu natura ; la celălalt, ne aflăm noi, botezați cu un cuvînt ce nu acoperă întotdeauna și obligațiile pe care le avem — ne aflăm noi, beneficiarii. Recunoștința noastră pentru cei care ne pun, zi și noapte, în această postură de civilizație nu este, de aceea, suficientă. Somnul cel mai înalt al acestei recunoștințe e dat de transformarea ei în obligație ; în obligația noastră, a celor de la celălalt „capăt al firului", de a veghea ca particulele de lumină și căldură ce ajung pînă la noi în urma atîtor eforturi să nu se risipească în van, să nu se piardă în eter, să nu scape traseelor de finalitate și eficiență pe care le dorim cu toții. Pentru că energia este acea formă de viață și de realitate cu care fiecare din noi se află în contact, și de aceea stă în puterea noastră să știm cînd și cum s-o folosim.

În pofida vremii aspre, producția de energie a țării continuă dar „intrările" sînt la limita „ieșirilor". În termeni tehnici asta înseamnă că sistemul energetic național este puternic solicitat. La borna lui zero se lucrează cu greu, mineri, petroliștii, energeticienii fiind la datorie. Dar trebuie să-i ajutăm. Este vorba de o solidaritate cu noi înșine de fapt. Trebuie să-i ajutăm dinspre celălalt capăt, de la „ieșirile" unde se află comutatoarele noastre și prizele casei noastre. Numele acestei atitudini de solidaritate cu munca energeticienilor este economisirea. Orice circuit întrerupt este un strop de sudoare mai puțin pe fruntea celor din mină sau de la gura sondei. Orice gest de economisire a energiei este, cu atît mai mult în această perioadă, un veritabil act de responsabilitate patriotică. Să nu ne ferim de cuvintele mari cînd situația o cere. Anonimatul fiecăruia dintre noi se poate regăsi la scară socială prin solidaritatea tuturor în a face ca energia să rămînă, s-o putem folosi integral, s-o economisim cu voință, răspundere și înalt spirit civic. Pentru că economisirea este și rămîne o resursă de energie la îndemîna fiecăruia.

Ce avem de făcut

La fiecare loc de muncă:

— **să respectăm cu strictețe regimul de lucru, stabilit în fiecare unitate economico-socială, pe perioada de iarnă !**
— **să producem în limitele normelor de consum stabilite pentru fiecare produs, pentru fiecare utilaj și instalație !**
— **să folosim la maximum capacitățile de producție, preluînd din sarcinile liniilor tehnologice energointensive !**

La sursele de energie:

— **să asigurăm funcționarea la capacitate maximă a centralelor electrice !**
— **să menținem în stare de funcțiune toate grupurile energetice, evitînd întreruperile de orice natură !**
— **să introducem operativ în producția termocentralelor cărbunele și celelalte materii prime enegetice !**

În casa fiecăruia:

— **să gospodărim cu maximă grijă energia și combustibilul !**
— **să evităm folosirea concomitentă și timp îndelungat a oricărui consumator de energie !**
— **să facem din economisirea energiei o practică a fiecărei zile, dovedind astfel un înalt spirit civic !**

Vine Lechința!

Lechința nu e un nume necunoscut.

Dacă există și sate al căror nume abia trece, cu greu, de cercul satelor din jurul lor, Lechința nu este unul dintre acestea.

Profir Glodea, inginerul șef al Consiliului unic agroindustrial Lechința, își amintește că în urmă cu 15 ani, după ce absolvise facultatea și se întorsese aici, în comuna în care s-a născut, numele acestei comune era destul de bine cunoscut în lumea agriculturii românești.

Faima locului o aduseseră și niște vestiți cojocari, nu-i vorbă, care izbutiseră ca despre cojoacele de Lechința să se vorbească numai admirativ, dar ceea ce făcuse ca numele comunei să fie rostit mai des, în auzul lumii, era și felul în care sectorul zootehnic al cooperativei agricole reușea să obțină o producție considerată a fi chiar foarte bună la acea vreme.

O vacă de la Lechința dădea mai mult lapte decît vreuna din alte părți iar acest fapt nu putea fi decît un motiv de mîndrie pentru toți și un argument pentru ceea ce oamenii de prin aceste locuri nu uită niciodată să amintească : spiritul lor gospodăresc.

În treacăt fie spus, spiritul gospodăresc nu trăiește numai prin simpla lui afirmare, rostire, enunțare, ci prin dovezi zilnice, iar adevărul acesta a fost știut prea bine la Lechința, pînă într-o vreme. Ceea ce s-a întîmplat apoi n-a fost decît o adeverire în plus că gloria se cîștigă greu dar se păstrează și mai greu.

Despre spirit gospodăresc le place să vorbească și altora, de prin alte sate, iar nevoia dovezilor pe care se întemeiază hărnicia a făcut ca sectoarele zootehnice ale unor C.A.P.-uri mai puțin cunoscute în urmă cu 15 ani să înceapă să obțină și să continue să obțină, constant, producții mult mai bune decît acelea care au făcut mai de mult faima Lechinței. Faptul acesta n-a trecut neobservat, bineînțeles, în rîndul celor ce lucrează la sectorul zootehnic din această comună.

Cooperativa din Lechința, se spune, ar fi și astăzi una dintre cele mai bune din județul Bistrița-Năsăud. Dar lauda hărniciei oricărui țăran crescător de vite a început să se cuvină acelora care-și îngrijesc astfel vitele încît de la o vacă să poată mulge 4 000 de litri și chiar mai mult. Lechința, în anii ei buni, obținea 3 000—3 500 de litri. În 1986, producția medie a fost cu puțin peste 2 000 de litri. Prin urmare, rămîn multe de făcut aici pentru a se ajunge la nivelul atins altădată și rămîn și mai multe de făcut pentru a se ajunge la producțiile cu care alții se laudă în mod cît se poate de întemeiat.

Nu încape îndoială, această situație a stîrnit o anume ambiție, la Lechința, o ambiție mărturisită de a veni din urmă și de a se înscrie iarăși în rîndul fruntașilor. Sigur că împlinirea acestei ambiții este mai greu de îndeplinit decît o simplă mișcare de stînga-împrejur, în urma căreia privirile să țintească înainte, nu înapoi. O astfel de ambiție nu are cum să izbutească decît prin efort și stăruință. Și este de spus că semne ale unei munci mai stăruitoare se văd de pe acum la C.A.P. Lechința.

În 1986, producția medie de lapte a fost cu o sută sau două sute de litri mai mare decît în anul de dinainte iar acesta e un semn că sectorul zootehnic al cooperativei se află pe drumul bun. Pentru anul în curs se prevede o anume accelerare a ritmului acestui progres. „Pentru 1987, ne spune inginerul Ovidiu Chirea, șeful uneia din cele două ferme zootehnice, a fost planificată o creștere a suprafeței furajere de la 110 la 240 de hectare, ceea ce ne va ajuta să nu mai intrăm în iarnă cu deficite de furaje, mai ales de fîn".

Inginerul Ovidiu Chirea lucrează aici de cîțiva ani buni și are, desigur, îndeajuns de multă experiență încît să nu creadă că o recoltă de 2 700 kilograme de fîn la hectar este chiar mulțumitoare. De fapt, atît s-a obținut în anii care la Lechința au fost socotiți ani rodnici. În urma secetei din 1986 producția a fost doar de 1 500 kilograme de fîn la hectar. A fost un an secetos, fără îndoială, dar cauzele pentru care finarele au fost umplute doar în parte trebuie privite și din altă perspectivă : însămînțarea terenurilor și administrarea gunoiului de grajd în cantități optime ar duce, fără îndoială, la o creștere a producției, cu condiția ca operațiunile acestea să fie executate întocmai după normele științei agricole. Cooperativa a vînd nu mai puțin de 868 hectare pășuni și 420 hectare de fînețe ! Între timp, chiar în 1986, o faptă bună a fost redescoperirea celor 271 hectare de livezi ca sursă pentru sporirea bazei furajere ; printre meri, peri, pruni, pe 20 de hectare oamenii au cultivat sfeclă furajeră iar pe 140 au semănat borceag și trifoi. Pe de altă parte, intrarea în probe tehnologice a fabricii de zahăr construite la Lechința, o fabrică ce va prelucra 1 000 tone de sfeclă de zahăr în 24 de ore, va da cooperativei posibilitatea de a-și hrăni vitele și cu, să zicem, tăieții de sfeclă pentru care alții or să bată drumuri mai lungi și poate că or să aștepte mai mult pentru a obține o repartiție. Ca întreprindere industrială, fabrica a primit răspunderea de-a ajuta acest C.A.P. iar colaborarea va merge perfect, se înțelege. În sfîrșit, trebuie să notăm că, deși mai tîrziu decît prin alte părți și numai după ce exemplul altora s-a dovedit foarte folositor, cei din Lechința s-au hotărît să-și facă și ei cîte o bucătărie furajeră, la fiecare dintre cele două ferme. La ferma inginerului Ovidiu Chirea, construcția ei s-a terminat în toamna anului trecut. La cealaltă fermă, din satul Șingeorz, abia acum, în iarnă, se montează utilajele, o tocătoare, o moară. Tot e bine, zic oamenii, asta înseamnă că și grosierele vor putea fi tocate, melasate, vitele or să le mănînce cu mai multă plăcere iar lapte va fi mai mult, să sperăm.

Însă speranța aceasta, ca să spunem lucrurilor pe nume, se întemeiază în mod hotărîtor pe oameni, pe felul în care ei înțeleg că în munca lor trebuie să se schimbe ceva.

DUMITRU CONSTANTINESCU

Pregătiți pentru al 5-lea reactor

Dimineață de zi geroasă, cu viscol și ninsoare măruntă, sicîitoare. Șantierul Centralei nucleare-electrice de la Cernavodă, unul dintre cele mai mari șantiere de construcții ale țării, dacă nu cumva chiar cel mai mare, ni s-a ivit brusc în față, ieșind de după coama dealului ca o pădure de macarale-gigant, cu masive și neobișnuite construcții terminate sau în plină devenire. Peste zece mii de constructori, de cele mai felurite branșe și meserii, își vedeau nestingherit de lucru și vacarmul stîrnit de puzderia de mașini și utilaje angajate în plin efort se auzea în ciuda vîntului pînă departe peste întinderile albe de zăpadă.

Sîntem la adăpost, sub anvelopa de beton armat a Reactorului 2, acolo unde brigada inginerului Nicolae Boștină, de la I.A.C.N.E.C., alcătuită din mai bine de cinci sute de oameni, dispută o aprigă bătălie. Fiecare dintre ei e angajat parcă într-o încleștare eroică cu timpul și cu vitregiile dezlănțuite ale unei naturi potrivnice. Dacă atingi fierul, din cauza gerului, degetele rămîn pentru o clipă lipite de metal. Nimeni nu ia însă în seamă măruntul... impediment. Toți constructorii din brigadă sînt animați de un singur țel : chiar în aceste prime zile ale anului, ei vor să devanseze cu orice preț, lucrările și să predea montatorilor cea mai mare parte a anvelopei R 2. De aceea și minutele și chiar clipele par aici o veșnicie. Și nimeni nu-i dispus să-i treacă vremea degeaba.

Ei, dar ce se tot aude ?... La intervale scurte de timp, străbate pînă jos, la noi, un strigăt bărbătesc, prevenitor că o alarmă : Păzea focuuu !... Păzeaaa !...

Îmi dau capul mult pe spate și privesc instinctiv spre locul de unde continuă să cadă intermitent scîntei și jerbe de metal incandescent. La peste patruzeci de metri înălțime, suspendat sub cupola rece a anvelopei cilindrice — construcție de mărimea unui bloc cu 13 etaje sau a unui siloz cerealier de mare capacitate — descopăr o mogîldeață de om, manipulînd cu gesturi sigure un banal aparat de sudură electrică. Era tocmai cel care striga cu voce de tunet, ca un disperat. În semiobscuritatea uriașului cilindru de beton armat, el pare un lucrător de pe altă lume, ceafăr de zi proiectat pe bolta unui cer plumburiu, nefiresc de aproape. Doar strălucirile galben-albăstrii ale sudurii și ploaia de metal topit ce cade la doi pași de noi îi trădează locul și existența. Nu-s mulți cei care iau în seamă amănuntul.

De la cota plus 25, de pe platforma unei macarale tip M.T.A. 125, temerarul sudor e asistat cu înfrigurare și îndrumat de însuși inginerul Nicolae Boștină, șeful de brigadă, venit și el aici, încă de cu zori, să conducă personal desfășurarea dificilei lucrări de decofrare a eșafodajului inferior al cupolei. Așa cum ne-a mărturisit în scurta discuție pe care am avut-o împreună, bridele de susținere a grinzilor metalice pot fi demontate și recuperate numai prin tăiere cu aparatul de sudură. Treabă grea, plină de riscuri, pe care tocmai acum o execută omul din echipa lăcătușului Ion Dragomir...

Curajosul sudor-cățărător nu-i altul decît tînărul Constantin Oăeru, unul dintre cei mai buni sudori de pe șantier. N-are mai mult de 28 de ani, dar e dîrz și perseverent, călit în marea școală a muncii și a vieții. Lui, acestui tînăr brav, i s-a încredințat printre primii dificila misiune. Sînt îndelungi momente cînd, împreună cu ceilalți coechipieri, trebuie să lucreze numai în poziții incomode, precum cosmonauții, stînd pe spate sau cu capul lăsat în jos și ținîndu-se doar cu o mînă sau cu picioarele amîndouă... Bineînțeles, avînd legate centuri de siguranță pentru orice eventualitate... Dar, niciodată nu rămîne singur. Alături de el lucrează, cam în aceleași condiții dificile, o întreagă echipă de sudori, lăcătuși și dulgheri de înaltă clasă.

Am trăit, ca reporter, impresii profunde în multe locuri din marele șantier. Am urcat în cabina de comandă a unei macarale-gigant și m-am întreținut cîteva minute bune cu macaragiul Costică Davidescu, un alt erou al marii ctitorii ce se înalță aici, la îngemănarea Dunării cu marea magistrală albastră ; am admirat îndelung panorama ultimelor preparative ce se fac în vederea turnării temeliilor celui de-al cincilea reactor, dar imaginea aceea a sudorului, lucrînd la peste patruzeci de metri, între cer și pămînt, nu m-a părăsit o clipă.

MIHAI STĂNESCU

Starea de iarnă

Iarna e o stare de spirit prin care poți privi oamenii ca printr-o lupă curată și mare. Așezat sub lentila groasă a frigului sufletul omului se vede ca la microscop. Umbrele caracterului se conturează neașteptat. Curajul e scurt și îndoiala se vede ca o pată. Frica murdărește peisajul iar puterea e ca o coloană de gheață. Iarna e o altă țară, o lume pentru cei tari, presărată cu groaza bătrînilor, e o probă de foc pentru gospodari și o sabie ascuțită pentru leneși. Pentru fiecare iarna e o poveste densă și-o amintire fascinantă din copilărie, o probă neiertătoare pentru prietenii rimelate și goale, un examen sever pentru constructori, e povestea greierului retrăită mereu. Proba zăpezilor viscoiite e cea mai aspră pentru instituțiile care aspiră la un titlu de campion, e povestea grîului care așteaptă povara călduroasă a blănurilor albe spre a-și mai croi încă un drum spre vară. Iarna e ca o lecție în care reînvățăm să mergem și spectacolul căciulilor brumării ca niște coloane pe care se reazemă lumea. La un centru de lapte am urmărit isteria unui bărbat care nu mai suporta așteptarea. Îl hărțuia pe vînzătorul bătrîn, invalid de război, de parcă acesta ar fi fost vinovat de întîrzierea mașinii. Dumneata nu vezi ce poleială e afară, îi spune vînzătorul înghețat dar calm. Trebuie să sosească în cîteva minute. Dar bărbatul, amenințat de o lacrimă sau de neputință, striga, ce-mi pasă mie, copilul meu nu știe de polei, el vrea lapte ! și-n motivația aceasta era și dragostea lui pentru pui, dar și semnul unei căderi nervoase, al unei zvircoliri interioare înainte de-a ceda. Unii se alăturaseră vînzătorului, alții îi țineau partea, și-n acea dispută fără finalitate s-a apropiat o bătrînică arătînd ca o paranteză sprijinită de un baston. A pus bățul sub braț, a desfăcut o sacoșă de pînză și a scos o sticlă de lapte pe care i-a întins-o, zicîndu-i, ia, maică și dă-i să bea ca să crească mare. Iarna rămîne ca o superbă probă de solidaritate, ca un război pe care trebuie să-l purtăm în fiecare an. Și în vreme ce bărbatul înmuiat de generozitatea bătrînei se îndrepta spre casă cu sticla de lapte, mi-am propus acest periplu, fără intenția de a realiza o hartă completă a acestui anotimp. Ea ar trebui să includă micul sau marele război al fiecăruia împotriva frigului, spre a rămîne același, spre a ajunge la țărmul primăverii fără remușcări, fără dureri, fără amintiri urite. Iarna e o stare de spirit și un examen neiertător la care trebuie să primim note. Zăpada și gerul sînt aceleași, și unii trec și alții, oricît s-ar strădui s-o amăgească, rămîn ca niște elevi care se încurcă la tabla înmulțirii și se trădează că n-au învățat nimic.

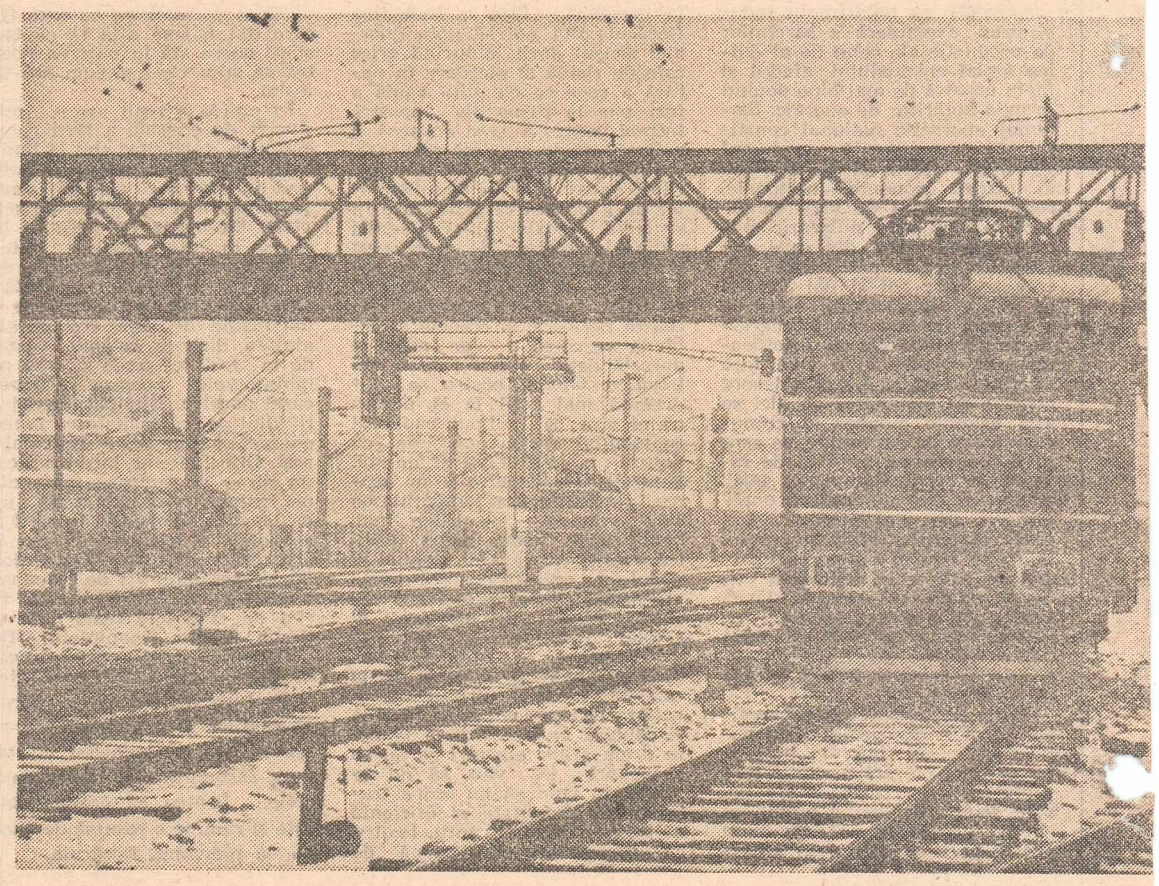

Oțelărie în haine albe

Bine-i să fii vara pădurar și iarna brutar, zice o meditație a unui leneș. Prima parte poate să conțină un dram de adevăr dar să fii brutar nu-i nici bine și nici ușor, indiferent dacă e iarnă sau vară. Multă lume zice că brutăria e artă, că e boierie sau meserie măruntă peste care nu poți trece pentru că nu te lasă stomacul. Într-o noapte petrecută în parte la „Spicul", pe malul Dîmboviței, am văzut cum brutăria e un fel de oțelărie în haine albe, un fel de ocnă a pîinii, de muncă grea trăită în subteran, cu nările și sprîncenele albite, cu fruntea și umerii umeziți de aerul moale, cu mîinile alergînd înnebunite să treacă pe la fiecare pîine care călătorește pe banda rulantă, cu proiectilele mici de aluat pe care mașina de porționat coca ți le aruncă în același ritm de ani și ani de zile, fără să obosească, fără să-i pese de omul care le prinde, dacă el mai are sau nu un strop de putere, cu cocătoarele care mînuiesc cuțitul cu coadă lungă și taie cinci crestături pe spinarea fiecărei pîini și aleargă apoi la ferestrele și la gura cuptorului să vadă pîinile lenețe stropite de o ploaie subțire spre a le da luciu și banda rulantă care tot aduce aluat și tot duce pîini lenețe și fierbinți, și cu muncitorii care tot încarcă și încarcă navetele și camioanele cu pîine, pornind să uruie singure pe străzile adormitului și înghețatului oraș bătut de viscol. „Spicul" este cea mai veche fabrică de pîine din București. Ființa și pe vremea sănilor boierești, și a tramcarului, și a tramvaielor care urcau la Universitate, și pe vremea războiului și a ajuns pînă la noi, cu aceiași meseriași veniți de la țară, oameni simpli care n-au găsit slujbe de șmecheri și s-au bucurat cînd au aflat că pot să-și cîștige o pîine lucrînd chiar la pîine. „Spicul" nu arată ca o farmacie. Poate că-i puțin îmbătrînită, părîndu-li-se studenților care vin mereu în Regie că seamănă cu un depou sau cu o centrală termică de cartier. Dar înlăuntru, fie vară, fie iarnă, munca rămîne aceeași. Gurile orașului nu se satură niciodată. Ele cer mereu pîinea de fiecare zi. De aceea „Spicul", fie viscol, fie canicula, cu oameni veseli sau necăjiți, odihniți sau sfîrșiți de oboseală, trebuie să-și facă numărul de pîini solicitate ziua și noaptea prin hîrtiile sosite în teancuri și prin telefoanele care țiue mereu. Ce se petrece iarna ? „Spicul" are un siloz de grîu care lucrează fără încetare. Primește și livrează la moara aflată la cîțiva metri, unde se macină zilnic 175 de tone de făină. Vremea nu schimbă nimic din cursul vieții de aici. Silozul reprezintă o garanție pentru 25 de zile. Orice s-ar întîmpla, „Spicul" poate produce pîine vreme de 25 de zile fără să primească un bob de grîu. Și dacă viscolul și gerul se întețesc și presiunea gazului metan de la cuptoare scade sub limitele normale, în cel mult 7 minute sînt puse în funcțiune injectoarele cu motorină. Dincolo de orice, la capătul benzii care iese din cuptor trebuie să apară pîini, mii de pîini. Crăpi sau amețești, moțăi sau curge apa pe tine, te îndoaie somnul sau nu te ascultă aluatul, pîine trebuie să iasă.

Am stat de vorbă cu cîțiva brutari, bărbați în vîrstă, din generațiile mai vechi, oameni munciți de pîinea zilnică a bucureșteanului, îndoiți de gura fierbinte a cuptorului, scoliți la lopată și panacodă încă de pe vremea cînd la „Spicul" se produceau zilnic doar 170 de sortimente de panificație, cînd pe malul Dîmboviței rege neîncoronat al fabricii de pîine era unul Oprițescu, brutar care-ți făcea din aluat ce alții pe aiurea îți făceau din porțelan sau jad, un bărbat care-ți făcea și flori de pîine și castele. Atunci au învățat meserie Ion Doagă, venit la „Spicul" ca panacodar, băiat care, cară scîndurile cu cocă, și Constantin Huțan și Eugeniu Ionescu, acum maistru și șeful unei secții. Au trecut și ei prin clasicele glume ale brutarilor bătrîni, cei care îi pun pe începători să toace făina cu gripca (un cuțitoi mai mare) sau să modeleze coca cu mîinile umede, și apoi, primind botezul fabricii, să intre în foc și s-o ia de zi și de noapte, ani și ani în care au făcut milioane de pîini și franzele și să le vină rîndul și lor să coacă o turtă mare, cu flori și urări de „La mulți ani" pentru cei care treceau în rezervă. Însoțind-o pe inginera Magdalena Manoliu, directoarea „Spicului", am văzut cum se face pîinea într-o noapte de ianuarie cînd afară viscolea în draci, iar înlăuntru, la trei metri și jumătate sub nivelul solului, ca într-o mină albă, sute de oameni munceau la pîine. E și făcutul pîinii un fel de salahorie în numele vieții, al liniștii noastre cotidiene. E un foc continuu, o zdroabă în lupta cu banda, cu drumul neiertător al bucății de cocă pe care trebuie s-o simți din ochi și după pipăitul între buricele degetelor. Brutarii spun că aluatul e o ființă vie pe care nu-l mai poți opri pînă cînd nu devine pîine. E apoi munca grea a distribuitorilor de pe mașinile de noapte, care pe gerul și viscolul de afară încarcă sute de navete în camioanele prea înalte, bat orașul și descarcă sute de navete, spre a reveni iar la fabrică, spre a pleca din nou în altă cursă, și iar de la capăt, pînă dimineața, cînd, sleiți de puteri și de frig, mai fac o tură pe la magazinele de pîine spre a ridica notele de comandă confirmate de vînzătoarele, unele nu totdeauna amabile. Cînd pleacă acasă, alte mașini, cu alți încărcători sosiți și ei la patru și jumătate dimineața, străbat orașul pînă seara tîrziu spre a cără pîinea cerută printr-un joc imprevizibil al comenzilor, din care cea mai sfîntă, spun cei de la „Spicul", vine de la un telefon public de unde un cetățean din nu știu ce cartier introduce o monedă de un leu și zice, știți, la centrul nostru s-a terminat pîinea ! Ca și cum n-ar fi nici viscol, nici zăpadă, nici oboseală, ei trebuie să încarce în prima mașină și să răspundă prompt acelui apel transmis prin folosirea atît de banalei monede de un leu.

Meserie, te mănînc

Iarna e ca un anotimp de groază pentru cei bătrîni. Îi vezi pe stradă cum merg ca niște copii mici care abia învață să meargă. Bătrînii care n-au pe nimeni și locuiesc singuri trebuie să iasă, să înfrunte strada sticloasă ca să ajungă la magazinele apropiate. Mulți dintre ei nu mai apucă să se întoarcă decît mai tîrziu, după ceasuri, zile sau săptămîni. I-am văzut în holul spitalului de urgență, la camera de gardă, întinși pe targi, cu picioarele rupte sau așezați pe scaune, cu mîna ruptă pe piept, icnind de durere sub privirile pline de compasiune ale rudelor care i-au însoțit sau ale binevoitorilor care i-au luat de pe stradă și i-au adus aici. În zilele cu viscol și polei, camera de gardă de la ortopedia Spitalului de urgență îi adună pe bunicii noștri singuri, încumetați să iasă pînă la alimentară. Și cînd îi vezi ți se rupe sufletul și nu-ți vine să crezi că oasele lor care au îndurat atîtea au devenit atît de fragile. Stau la rînd. Au făcut și listă de ordine, privind ca niște copii cuminți spre ușa care se deschide mereu și le aprinde în ochi un licăr de speranță care le mai alină durerea. Maria Stefănescu a căzut mai demult și are o complicată fractură de sold, Maria Cringașu a căzut în fața blocului și a făcut aceeași fractură dureroasă de sold, Constantin Smeu, muncitor la U.C.R.M. Panduri, a căzut de la 40 de centimetri, de pe scara unui camion și ambele oase s-au rupt ca niște surcele, ieșind prin piele. „Era unul de la Baia Mare cu niște marfă și zicea că nu-i ies baloții. M-am dus să-i număr și-am alunecat de pe scară". Cabinetele de ortopedie sînt pline ochi și toți stau cu mîinile sau cu picioarele întinse. Asistenții medicali pansează și pun la „cizme" de ipsos ca în vreme de război. Seamănă cu niște morari. Au fost atîtea fracturi în ultimele zile că nici ipsosul nu a mai ajuns. A trebuit umblat pe la o întreprindere care să cedeze cîțiva saci. Nici aparatul pentru radiografii nu mai poate. Într-o singură zi a făcut 527 de imagini și la sfîrșit s-a ars. Un student arab din anul IV de la Facultatea de medicină se plînge și el. De azi dimineață a căzut de trei ori. Se vaită dar mai are putere să ajute un bătrîn să se descalțe, să ducă o femeie pînă în camera alăturată pentru radiografii. Studenții scriu în registre, fac și pe brancardierii, urmăresc și explicațiile medicilor de gardă, dau și ei o mînă de ajutor în această nebunie adusă de polei. Un muncitor de la Întreprinderea de produse zaharoase de pe Șoseaua Viilor venea cu o mașină încărcată cu marfă. Vîntul a întors o bară care a intrat prin radiatorul mașinii și i-a zdrobit piciorul. Șoferul îi privește rana cu groază și nu știe pe cine să mai roage și cui să mulțumească. O avocată a căzut pe Lipscani. Lăcrimează de durere și se ține de spate. La camera de gardă pentru interne un bărbat în vîrstă acuză dureri de abdomen. Colecistită acută ! Doctorița Adriana Georgescu îl consultă și conchide scurt : internare și intervenție chirurgicală. Omul ezită. Parcă mi-a mai alinat ! Degeaba, zice doctorița, n-aveți altă cale. Mă simt mai bine ! Semnați că refuzați internarea ! Nu semnez ! Nu vă supărați, e viața dumneavoastră ! Așa-i, dar dacă mă mai prinde o criză acută mă internați ? Să nu fie prea tîrziu, zice doctorița. M-am liniștit ? De frică, spune ea. Faceți peritonită și e mai grav ! Am avut, zice el. Și atunci ce mai așteptați ? N-am pijama la mine ! Nu-i nimic, vă dăm noi ! Dar nu știe soția, zice el, o anunțați la telefon, zice ea, dar, dar e la serviciu ! o sunați la serviciu ! nu am numărul, zice el speriat și mai tare de o intervenție chirurgicală, spuneți-ne instituția și o anunțăm noi, nu zice el, mai bine mă duc pînă acasă și-i iau numărul și o anunț eu ca să nu se sperie. Dumneavoastră fugiți, zice ea, nu, doar că nu-s pregătit moral, zice el, aici la Urgență nimeni nu vine pregătit moral, zice doctorița Georgescu, încercînd să-l convingă pe un pensionar delicat și fisticit să-și apere sănătatea, în vreme ce în camera alăturată se taie bandaje de ghips și se pun altele și brancardele pe rotile circulă ca niște cărucioare cu copii care scîncesc de durere. Doctorul Florin Tocan are aproape 32 de ore petrecute în spital. Cu puțin timp în urmă un bătrînel întreba iritat de ce lipsește doctorul Tocan. Undeva, la etaj în sala de operație, doctorul Tocan împreună cu echipa opera o fractură de bazin și stătea cu sufletul la gură lîngă un bărbat care mai avea puțin și capota și-și spunea mereu, meserie, te mănînc dacă nu scapă. Cu mari eforturi și după grele zbateri trece și durerea. Trece și viața și nici nu știi cînd ai ajuns la capăt. Și-n toate situațiile limită, toată lumea fuge la Spitalul de urgență. De cum dă înghețul și zăpada, ortopedia nu mai face față. Numai în luna decembrie a anului trecut au fost 1 334 de fracturi, iar în ultimele 10 zile ale anului, la camera de gardă au bătut 1 540 de oameni. Cu o zi înainte, la serviciul de chirurgie se prezentaseră zeci de bolnavi. Patruzeci și unu au fost internați iar 20 au fost operați imediat. Deși, începînd cu 1986, o parte din asistența de urgență a fost preluată și de spitalele Vitan Bîrzești și Municipal, la urgență au fost cu 3 000 de consultații mai mult decît în anul precedent. E semnul unui reflex și al unei considerații. Dar asta înseamnă și zile grele, aproape sufocante. „Sînt zile de iarnă în care la ortopedie nu mai facem față. Detașăm medici din secție la camera de gardă și, în timp ce, jos, la gardă, se primesc zeci de fracturi, în sala de operație lucrăm pînă la orele 15, uneori pînă la 17 fără întrerupere. În 24 decembrie s-au prezentat la camera de gardă 207 pacienți cu cel puțin 70 de fracturi de membre. Sînt zile în care medicii specialiști abia mai fac față" (dr. Andrei Firică, directorul spitalului). Mult bine a făcut spitalul acesta de-a lungul anilor.

• O viață cu milioane de pîini • Și pentru pietoni există circulație preventivă • Arta unui bătrîn care ia 4 000 de litri de lapte de la o singură vacă • Bulbucata, după revelion • Pe litoral, în pregătirea verii • Statul major al zăpezii de la calea ferată • Țăranii din Liteni la București • In Triaj se împart vagoanele țării

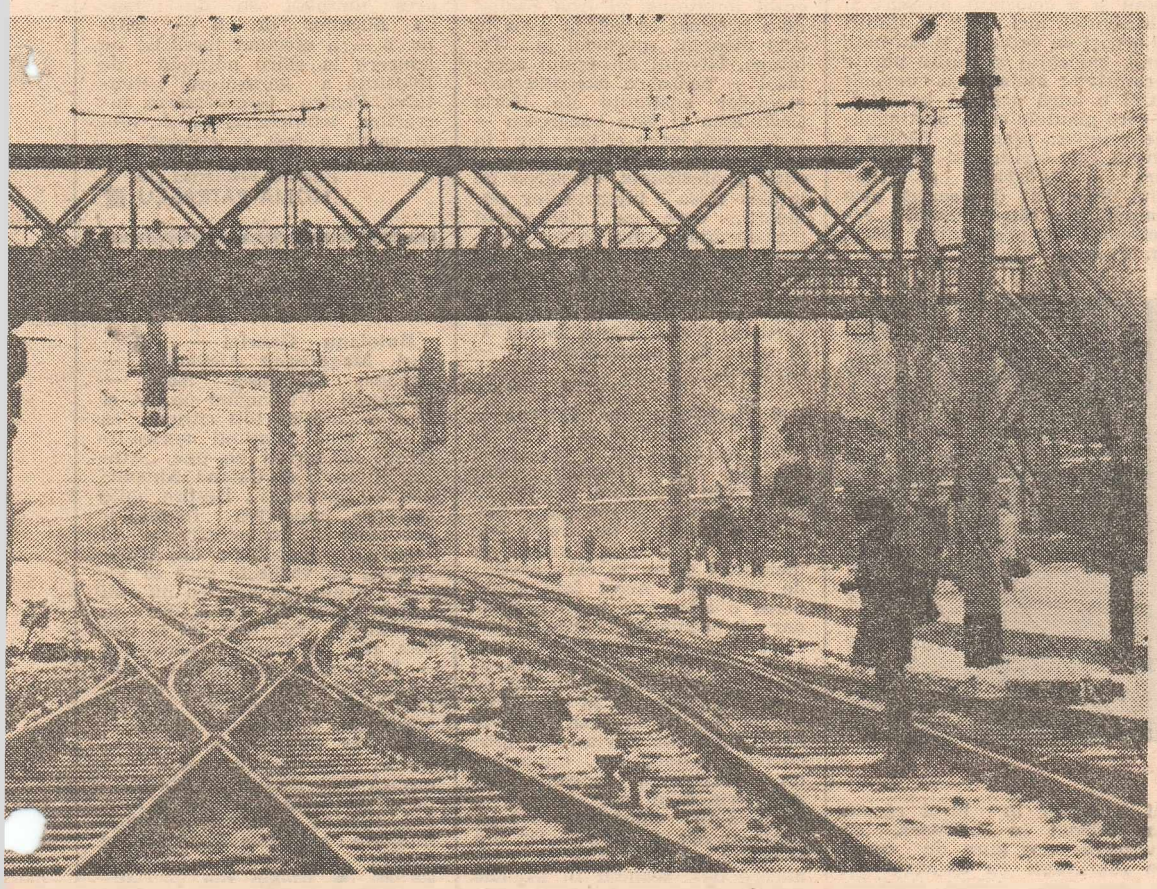

Să nu rîzi niciodată fără motiv

L-am auzit pe unul dintre ei cum zilele trecute, fiind la capătul puterilor, acuza înțepături la inimă. Pînă la urmă și doctorii sfîrșesc prin a deveni propriii lor pacienți. Și pentru că poleiul și zăpada aduc o avalanșă de fracturi, n-ar fi rău ca Spitalul de urgență să se poată bucura de un aparat Röntgen diagnostic mobil cu amplificator de imagine. E unul singur, vechi și obosit și acesta nu mai face față. Tot zăpada îi mai aduce și pe cei care speră să se încălzească la un spriț. Sfîrșesc prin a cădea pe trotuare, sau în fața mașinilor și ajung la urgență cu leziuni grave. Cei mai nechibzuiți urcă chiar la volan. Cu o seară înainte, Ion Pop, mecanic la unul din atelierele Ciclopului din Capitală, a urcat la volan sub influența alcoolului, a lovit un om sănătos, l-a urcat în mașină și l-a adus la spital după care a plecat bine mersi. Sînt destui clienți la urgență care ajung aici de pe urma unei sticle, după cum, culmea ironiei, sărbătorile îi aduc la ușa Urgenței pe toți cei care au mîncat fără măsură. Neiertătoare, iarna îi arată cu degetul și pe cei cu ghionoi, și pe cei fără caracter, și pe vicioși, și pe leneși, și pe oamenii harnici, și pe cei care nu se sperie și încă se mai cred în plină vară. Iarna taxează cu răceală fiecare neatenție.

Ninge viscolit la Bulbucata în județul Giurgiu, o comună de pe Valea Neajlovului din Cîmpia Română. Unii știu de localitate dintr-o glumă din noaptea de revelion. Cuiva i s-a părut că sună comic și a pomenit-o fără să fie sigur că există cu adevărat. Și Bulbucata chiar există, e o comună mică, alcătuită din cinci sate (Velea, Bulbucata, Făcău, Teișori și Coteni) din care două vor dispărea în viitorii ani în procesul de sistematizare. De altfel, la Coteni n-au mai rămas decît 16 familii. Ulița mare e pustie. Abia mai trece cîte o sanie sau o căruță încărcată cu gunoi de grajd. Într-un tîrziu, apuci să vezi un bătrîn pornit cu găleata după apă. Vîntul flutură cristalele de gheață și uneori le învîrte și înalță coloane care sfredelesc cerul. Anul trecut, Bulbucata a stat izolată vreme de 20 de zile. Suluri de zăpadă cît casa au blocat drumurile și Bulbucata s-a închis în sine fără să sufere prea mult. Și-a văzut de case și de vite s-a luptat cu nămeții, încercînd să deschidă drumurile și a înfruntat gerul și viscolul cu calm, bărbăție și liniște.

Se face amiaza și liniștea din Bulbucata te face să crezi că satul e pustiu. Nu latră nici cîinii, oamenii nu deschid ușile și numai fumurile prelinse din horn îți strecoară o îndoială. Am bătut la o poartă. Era casa lăptarului. Se vedeau o căruță trasă în spatele acareturilor și pălăriile albe ale piramidelor de coceni. Dumitru Brătilă e achizitorul de lapte al comunei. Nevasta lui, Tudora, e lăptăreasa pentru satul Velea. Oricît de mică este această comună (cea mai mică din județul Giurgiu), în bătăturile oamenilor trăiesc cîteva sute de vaci și-n fiecare dimineață Dumitru Brătilă se scoală cu noaptea în cap, înhamă caii și pornește prin Bulbucata, pe la centrul de lapte și pe la casele oamenilor mai bătrîni care nu pot veni cu gălețile pe gheață. Adună laptele și cu căruța încărcată cu bidoane pleacă la Stîlpu ca să întîlnească cisterna. La amiază, stăpînul casei încă lipsește. Nu s-a întors de la moară, unde-a plecat după livrarea laptelui. Nevasta lui tricotează, cei doi copii joacă șah iar mama bătrînă stă lîngă sobă. E pensionară după ce și ea a lucrat vreme de douăzeci de ani la colectarea laptelui. Multă trudă cere o vacă atunci cînd nu ai pășune, cînd mai ai și alte necazuri pe cap. Și cu toate acestea, cei din Bulbucata se țin de vite. Vara le poartă pe margini, pe miriști, cară buruieni din cîmp. Sînt zile în care de la vitele țăranilor pleacă spre întreprinderea de prelucrarea laptelui mai multe bidoane decît de la cooperativa agricolă. „Oamenii se țin aici mai mult după laptele de la vite, zice Paula Ste Brătilă cum își spune ea numele. Marin a lui Boală are 80 de ani și aduce în fiecare an patru mii de litri de lapte. Are grijă de vacă, o poartă numai el știe cum și pe unde, o cîntă, ce-i face, ce nu-i face, dar îi taie pe toți cu vaca lui. Toată ziua-i cu ea și după buruieni. O poartă de parcă ar fi mireasă". E greu să-i explici unui orășean ce discretă și profundă afecțiune e între țăran și animalele lui. Primarul din Bulbucata, Gheorghe Rădoi, spunea că în anul trecut comuna a dat 3 260 de hectolitri cu lapte. Și acum, la început de an, în plin viscol, țăranii își văd de vite. Dimineața, ele sînt prima lor grijă. Apoi văd de căratul gunoiului pe cîmp, de dusul la moară și de alte lucruri mărunte. Mai stau pe lîngă foc, mai gustă un păhărel de vin și se pregătesc de primăvară. Cel puțin pentru modul în care o întîmpină, dacă nu și pentru socotelile încheiate anul trecut, pe seama celor din Bulbucata, atîta vreme cît nu-i cunoști, nu merită să rîzi, mai ales că e greu de găsit vreun motiv.

Iarna la mare

Fată de nebunia verii, pe litoral, singurătatea stăpînește deplin. Doar marea bufnește surd în stînci, prelingîndu-se pe forme ciudate de gheață. Pe aleile altădată întesate de lume, nu trece nimeni. La Magazinul universal din stațiunea Neptun se vînd și costume de baie, și cizme, și paltoane și cojoace. Pe șosea, cam la o oră sau două, mai trece un camion sau o mașină mică. În copacii desfrunziți cîntă ciorile și un singur om se încumetă să meargă cu bicicleta între două hoteluri mai depărtate. Cauciucurile sfîrîie pe gheață și de pe crengile înghețate păsările statornice și negre îl privesc cu curiozitate. Cînd trece personalul de Mangalia, din trenul zburlit coboară un singur om pe peronul pustiu. Cît este vreme de școală, copiii animă puțin stațiunea spre dimineață și spre amiază. Seara, cele cîteva sute de oameni care lucrează permanent în Neptun se retrag în fața televizoarelor, la bowling sau la braseria Dunărea. Toată imaginea stațiunii pare o glumă frumoasă, un peisaj ideal pentru liniștirea unui bolnav de nervi. Și cu toate acestea, nu-i liniște nici la Neptun, nici în celelalte stațiuni de pe litoral. Dacă privești mai atent și te strecori în hotelurile încremenite, descoperi echipele de zugravi, instalatorii, tîmplarii, constructorii. La Neptun s-a încheiat extinderea policlinicii Doina și continuă instalarea de panouri solare pentru încălzirea apei. Se extinde holul hotelului Miorița, se lucrează la parcul de distracții care va ocupa spațiul dintre hotelul Panoramic și casa scriitorilor. Se construiește o nouă recepție la satul de vacanță și se continuă reparația capitală a hotelurilor Miorița, Transilvania, Moldova și Maramureș. Nu peste multă vreme începe reparația capitală a hotelului Neptun iar în celelalte, administratorii, împreună cu echipele de muncitori (alcătuite din cei care pe timpul verii lucrează în recepții, restaurante și alte servicii), pregătesc hotelurile pentru debutul sezonului estival. Pînă atunci se va deschide doar baza de tratament din hotelul Doina care începînd cu 1 februarie va primi primii turiști ai anului 1987. A înșira toate chestiunile care ard la această oră în stațiunea Neptun, în ciuda crivățului care suflă nemilos, așa cum le-am aflat de la directorul adjunct cu probleme tehnice, Ionel Atanasiu, ar însemna să întocmim o listă extrem de lungă care ar putea să contrarieze cu peisajul încremenit, acoperit de zăpadă. Sub aparența de pustiu, pe litoral se muncește în numele sezonului estival 1987.

„Atenție la tren"

„Atenție la tren" scrie pe o mulțime de tăblițe în lungul liniei ferate. La barieră la Chitila stau camioane și tractoare cu remorci, autoturisme și căruțe încărcate cu cărbuni. Se așteaptă un tren și o echipă de muncitori îmbrăcați în stridentele lor veste roșii se retrage dintre linii cu toate uneltele: tîrnăcopul, lopata și mătura. Fac scurgeri dintre traverse. Apa e moartea liniei ferate și echipa lui Ion Nicola are districtul numărul 8 de la Chitila. Dacă se întețește viscolul, începe războiul acelor. Cele mai multe au încălzire electrică. Dar dacă zăpada cade cu nemiluita se dă alarma și fiecare iese cu mătura pe macazuri. Nicola are 26 de ani la districtul 8 Chitila și, după cum simte aerul în nări, zice scurt, se face iarnă grea, grea de tot! Sună șinele a ger? Simte asta după culoarea orizontului? După mirosul aerului pe vreme de ninsoare? Cert este că el s-a hotărît. Va fi o iarnă grea și pentru asta, în așteptarea ei, stă toată ziua pe linii. Are 14 oameni împărțiți în două echipe cu care supraveghează acest district de pe magistrala 300. Dacă viscolește și cade magistrala 300, adică linia spre Ploiești, cade tot, e nenorocire, zice directorul tehnic al Regionalei C.F.R. București, inginerul Ion Ivan. Va fi iarnă grea? Va cădea magistrala 300 sub asaltul viscolului? Cît privește iarna, s-ar putea ca prognoza lui Ion Nicola să se adeverească. Dar magistrala 300, ca și toate celelalte, nu va cădea. La C.F.R., războiul iernii a început din martie trecut. Zonele mai afectate de zăpadă în viscolul din anul precedent au fost protejate cu parazăpezi. Au fost extinse încălzitoarele de macaze, a fost construit un plug de zăpadă și s-au pus la cale o sumedenie de strategii de luptă împotriva viscolului. Apoi sistemul de informare și posibilitatea de reacție promptă ca și pregătirea concretă a personalului fac ca la cel mult 10 minute de la constatarea primelor semne ale unui viscol să pună în mișcare forțe impresionante. O mie cinci sute de oameni ies la locurile lor fixate dinainte și o mulțime de pluguri de deszăpezire instalate pe locomotive intră în acțiune. Unul dintre ele a fost construit de Regionala C.F.R. București și a trecut deja cu brio primele examene. Un comandament permanent, instalat la etajul 1, în sala de telespeaker a Regionalei, ține sub control toate punctele. În aceste zile nici un tren n-a plecat cu întîrziere din București Nord, cel puțin așa ne asigură directorul tehnic. În plus, s-au luat măsuri pentru o pregătire mai atentă a trenurilor, pentru curățenie și preîncălzire, pentru asigurarea confortului și siguranței de circulație. Ce se întîmplă dacă viscolește la noapte? l-am întrebat pe directorul tehnic Ion Ivan. Toate utilajele ies pe linii, împreună cu 1 345 de oameni. De la Cristea Marin, Popa Carmen și Mircea Neamțu din Liteni (jud. Suceava) din districtul Chitila, am revenit la Gara de Nord și în Triaj, ca să descoperim o mulțime de alți oameni, toți ceferiști și mulți dintre ei din aceeași comună Liteni din județul Suceava. Unii lucrează la linie, alții la vagoane, alții în triaj, ca prinzători de vagoane, sabotari și scriitori de vagoane, oameni simpli, fără prea multă școală, care și pe caniculă, și pe viscol țin mersul trenurilor de marfă și mersul trenurilor de călători dacă nu la precizia din broșura tipărită în fiecare an, atunci măcar la mare cinste. În Triaj, de frig, mîna se lipește de metalul înghețat. Cînd îl atingi cu buricele degetelor fierul rece parcă sfîrîie și-ți arde pielea care rămîne lipită. Și cu toate acestea, mii de vagoane se triază mereu, ca niște colete trimise pe linia ferată între marile și micile întreprinderi ale țării. Pe cocoașă, frecîndu-se alene cu burta de zăpadă, vagoanele alunecă mai greu. Dar trenurile se desfac ca niște șiraguri rupte de mărgele spre a se recompune iar, pe direcții, cu mărfuri și minereu, cu lemn și utilaje. Mersul trenurilor de marfă și al celor de călători nu au nici un paragraf special pentru iarnă.

Fotografii de PAUL AGARICI

Iarna e cîntecul aspru pe care-l interpretăm fiecare cu gîndul la ziua de mîine. Iarna e amenințarea directă a buletinului meteo, cel care-i pune în gardă pe oamenii de ispravă și-i sperie pe cei care nu mișcă un deget dar exclamă mereu vai, vai. Iarna e o altă lume — o lume a vieții și muncii în care se schimbă numai hainele.

CORNEL NISTORESCU

● Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități ●

● **Consiliul popular al județului Vîlcea :** „În privința scrisorii adresate revistei de către **un grup de oameni ai muncii** din municipiul Rm. Vîlcea, prin care se sesizau unele abuzuri în serviciu comise la magazinul alimentar nr. 124 aparținînd ICSA Rm. Vîlcea : se confirmă faptul că șeful unității, **Șerban Mircea**, în raporturile cu oamenii muncii din unitate are în unele cazuri o atitudine necorespunzătoare, folosind expresii jignitoare sau ridicînd tonul ; vînzătoarea Florica Siminea refuza să vîndă sare motivînd că nu are cîntar, cel existent fiind defect ; vînzătoarele Lucreția Dumitrescu și Elena Duță nu efectuează recepția la unele produse ; casiera Elena Șoarece de la secția autoservire nu eliberează bonuri prin aparatul de marcat pentru produsele cumpărate de oamenii muncii ; șefa de unitate Floarea Stroe nu păstrează asupra sa cheile de la aparatele de casă și nu semnează la intrarea în schimb nota de control la aceleași aparate, etc. În consecință, s-au luat următoarele măsuri : aspectele semnalate, ca și cele constatate cu ocazia controlului au fost prelucrate cu întreg personalul unității ; tov. Mircea Șerban a fost atenționat în fața întregului colectiv de muncă pentru a-și corecta atitudinea față de colaboratorii săi, în caz contrar urmînd a se lua măsurile ce se impun ; tovarășele amintite mai sus au fost sancționate contravențional cu amendă în baza H.C.M. nr. 2 503/1969 și Legii 3/1972“.

● **Consiliul popular al județului Neamț :** „În legătură cu scrisoarea numitului **Mihai Cozmiuc** din municipiul Roman, strada Gloriei, blocul 19, apartamentul 58, prin care sesizează defecțiuni la acoperișul blocului, vă informăm : defecțiunile sesizate de M.C. au fost cunoscute de EGCL Roman ; lucrarea solicitată de petent **fiind de mai mică importanță (s.n.)**, a fost planificată pentru **a fi executată în trimestrul III 1986 (s.n.)**, finalizarea ei avînd loc **la data de 07 decembrie a.c.** Astfel, problema prezentată de petent a fost rezolvată **operativ (? ! — s.n.).“**

Vorba aceea : mai bine mai tîrziu decît niciodată...

● **Consiliul popular al județului Olt :** „Privind modul de rezolvare a scrisorii adresate redacției de către **Florea Marinescu,** din comuna Celaru, județul Dolj : numitul a lucrat la Întreprinderea de vagoane Caracal pînă în anul 1979, cînd, după dese abateri, urmate de sancțiuni repetate, i s-a desfăcut contractul de muncă prin decizia nr. 1 169/14.07.1979. În discuțiile purtate cu F.M., acesta și-a recunoscut vinovăția și a fost ajutat să se încadreze ca fierar-betonist la A.C.M. Caracal, unde lucrează în prezent“.

● „Mă numesc **Floarea Cora** și locuiesc în Oradea, strada Margaretei nr. 29, și vă rog să mă ajutați în următoarea problemă : am muncit la întreprinderea „I. T. Miorița“ fără nici o abatere timp de peste 20 ani. În 4 mai a.c., împlinind vîrsta de 57 ani, mi s-a întocmit dosarul de pensie, care a fost trimis la Oficiul de pensii Oradea, cu Nr. 21 784/30.04.86. În luna iulie am trecut pe la acest oficiu și mi s-a spus să mai aștept pînă mi se va trimite o carte poștală și să mă prezint atunci. Am așteptat pînă în 20 octombrie decizia și cartea de muncă, dar degeaba. Mergînd din nou, am aflat că au trimis dosarul prin poștă în data de 18 octombrie. Am mai așteptat două săptămîni. Pe 15 decembrie sînt anunțată că actele mi-au fost trimise **recomandat** prin oficiul poștal județean. Acum stau și mă întreb : de unde pot procura aceste acte unicat, în caz că voi avea nevoie ? Pentru că — menționez, pensia o primesc ! — dar în caz de nevoie eu nu pot dovedi unde și cînd am muncit timp de 20 de ani.“

● **Consiliul popular al sectorului 1 :** „Referitor la scrisoarea adresată redacției — și trimisă nouă spre competentă rezolvare — de către **Ecaterina Gheorghe,** om al muncii la Întreprinderea „Zarea“, prin care aceasta solicită schimbarea locului de muncă, motivînd faptul că secția Rampa-Chitila, unde a fost mutată, este departe de domiciliu, vă comunicăm : cererea numitei a fost analizată de conducerea unității ce a dispus transferarea acesteia la secția București Noi, măsură cu care tovarășa E.G. s-a declarat mulțumită“.

● Am citit în revista Flacăra despre succesul obținut în unele sere, în ceea ce privește cultivarea arborelui de cafea : este într-adevăr un merit să deții un astfel de arbore, dar meritul e mult mai mare atunci cînd reușești să obții o «recoltă» de cafea nu într-o seră, ci într-un atelier de proiectare mai exact, în cadrul atelierului proiectare SDV al întreprinderii «Electromureș» unde s-a obținut chiar... a doua recoltă de cafea ! Sub îngrijirea atentă a tehnicianului **Alexandru Munteanu** și a celorlalți membri ai colectivului, aici cresc — alături de arbori de cafea — și curmali, lămîi, smochini și multe plante decorative ; atelierul a devenit astfel o mică grădină botanică, în care plantele cresc nestingherite printre... planșete. Pentru a dovedi cele scrise mai sus, anexăm o fotografie a arborelui de cafea“ **(Scrisoarea este semnată de către membrii colectivului de proiectare SDV, Tg. Mureș).**

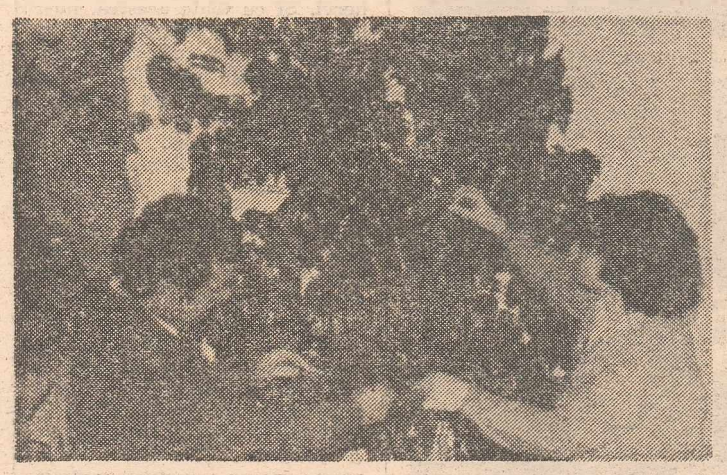

● **Mihai Hermeneanu, elev la Școala generală nr. 20 — Brașov** (strada Valea Cetății nr. 8) : „...și la dorința tuturor copiilor din școala noastră, vă aducem la cunoștință următoarele : lîngă gardul școlii, la doi metri de gard, s-a săpat o groapă pentru a se pune acolo un container cu gunoi. Noi vă rugăm mult de tot ca acesta să fie amplasat la 15—20 metri de gardul școlii noastre, deoarece există această posibilitate, el fiind astfel la o distanță destul de mare de toate blocurile din jur. Așa ar fi bine și pentru noi și pentru cei din blocuri“.

● **Consiliul popular al orașului Sebeș :** „În legătură cu scrisoarea adresată redacției de către **Lucia Hațegan** din Sebeș, județul Alba : Biroul executiv, analizînd situația petentei, a constatat că cele sesizate sînt reale, aceasta locuind într-un apartament cu două camere împreună cu soțul și cei patru copii minori. S-a stabilit să se repartizeze un apartament cu 3 camere, întreprinderii unde lucrează soțul numitei, apartament situat în blocul ce se află într-un stadiu avansat de execuție pe strada Ecaterina Varga“.

● „Din toamna anului 1985 la bordura trotuarului din fața blocului unde locuiesc zace o șină de tramvai — șină de circa zece metri lungime, **nouă** — care și veche dacă ar fi fost, tot ar fi fost de folos oțelarilor. Ce facem, o lăsăm la bordură și în 1987 ?! **(Ioan Culitran, Calea Călărași nr. 117—119, bloc A, apartament 1 — sector 3, București),**

● **Consiliul popular al județului Gorj :** „Privind scrisoarea semnată de **Cornelia Sîrbu** din orașul Motru, prin care petenta reclamă un incident pe care l-a avut în urmă cu cîtva timp la unitatea de desfacere a cărnii din Piața Motru : se confirmă faptul că la această unitate au fost servite preferențial cîteva persoane, etc... Pentru asta s-au făcut propuneri conducerii I.C.S.M. Motru de sancționare disciplinară a tov. **Ion Burghel,** șef serviciu comercial și s-au luat măsuri de schimbare de la unitatea respectivă a lucrătorilor **Marian Vătășoiu** și **Antonie Szaba.** În scopul evitării pe viitor a unor asemenea abateri, conducerea I.C.S.M. Motru a fost atenționată de către organele competente, iar cazul respectiv a fost prelucrat în ședința lunară de analiză“.

● „Mă numesc **Constantin Constantinescu** și **locuiesc în București, pe strada Vizante nr. 33, sector 1 :** este vorba de o străduță din periferia sectorului, în perimetrul cuprins între șoseaua Giulești și o stație C.F.R., avînd o lungime de numai 250 metri. Pe această stradă, la capătul ei dinspre Giulești, a izbucnit acum 2—3 ani un izvor în jurul căruia s-a format o băltoacă, cu scurgerea spre gura de canal din fața casei cu numărul 12. În zadar am umblat, intervenind la I.C.A.B. prin numeroase apeluri telefonice sau în scris să se facă ceva. Culmea, de mai bine de o lună, la celălalt capăt al străzii a apărut un alt fenomen asemănător, la ora actuală o crustă din gheață acoperind trotuarele și amenințînd cu blocarea gurilor de canal. Este vorba de o veritabilă **risipă de apă** și mă întreb cine oare suportă pagubele produse de nepăsarea unor oameni cu sarcini de serviciu pentru remedierea unor astfel de accidente ?“.

● „Nu caut să stabilesc un record în materie, dar, iertat, să-mi fie, pe data de 12 decembrie 1986 am împlinit 10 (zece) luni de căutări a unei piese din componența electromotorului de la „Dacia—1300“, numită „bendix“, căutări efectuate în mai multe magazine de specialitate. Răspunsurile, în permanență : „nu avem momentan“, „mai reveniți“... În Arad, la atelierele Dacia-service — același răspuns. În tot acest timp am învîrtit, și nu exagerez, de 2 000—2 500 ori la manivelă, sau am împins mașina de „N“ ori atunci cînd s-au ivit binevoitori. Rog pe această cale să fiu ajutat în această problemă prin publicarea acestor rînduri în speranța că se va găsi cineva din rîndul factorilor de decizie să pună puțină ordine și în comercializarea acestui produs atît de necesar **(Ioan Martieș, Calea Armatei Roșii 3—11, blocul F, scara E, apartamentul 20 — Arad)“.**

● **Direcția sanitară a județului Timiș :** „Urmare scrisorii lui **Constantin Dislea** din comuna Biled, satul Sandra, blocul Petrol, scara B, apartamentul 1, care sesizează că nu a primit medicamente gratuit pentru copiii bolnavi, vă comunicăm că s-au cercetat aspectele prezentate în scrisoare, luîndu-se măsuri pentru asigurarea medicamentelor gratuite destinate copiilor din satul Sandra“.

● „Pe data de 9 noiembrie 1986, la Craiova, în marea sală polivalentă a avut loc un spectacol de umor și muzică prezentat prin intermediul filarmonicilor de stat Ploiești și Oltenia. Printre prezentatori fuseseră anunțați și Jean Constantin și Puiu Călinescu. Cererea de bilete fiind uriașă, s-a mai programat un spectacol pentru a doua zi. Mare a fost surpriza noastră cînd la sfîrșitul primului spectacol am constatat lipsa celor doi atît de îndrăgiți actori ! Și nu numai atît. Florin Piersic, care figura și el în program împreună cu Ana Szeles, ne-a precizat că actrița avea în acel moment spectacol la... Tg. Mureș. Nivelul întregului spectacol — poate cu excepția momentelor susținute de Horia Căciulescu și Nae Lăzărescu — a fost sub orice critică, iar în ce privește celălalt aspect, al eticii profesionale, este greu de înțeles lipsa interpreților pomeniți, care au determinat transformarea unui întreg spectacol într-o „șușanea“. Nu știu dacă procedînd astfel în continuare ei își vor spori „popularitatea“. **(Nicolae Cocărăscu, cartierul Valea Roșie, blocul T. 2, scara I., apartamentul 7 — Craiova).**

● **Ministerul de Interne — I.G.M. :** „Referitor la scrisoarea cetățeanului **Gheorghe Oprișan,** vă informăm : din cercetările efectuate rezultă că G.O. a cumpărat din piața Buzești o cantitate de brean pe care a plătit-o la prețul de mercurial și nu la cel pretins de vînzător. Acest fapt a generat o altercație între petiționar și producător, urmare căreia, în final, au fost invitați împreună la postul de pază al pieței. Menționăm că agenții de ordine au apreciat în mod greșit că petiționarul se face vinovat în exclusivitate de producerea incidentului, întocmind un proces-verbal de contravenție, prin care i-au aplicat o amendă în valoare de 500 lei conform art. 2, litera „D“ din Decretul nr. 153/1970 pentru producere de scandal în locurile publice. În această situație, s-a luat măsura înștiințării în scris a Judecătoriei sectorului 1, în vederea anulării procesului-verbal de contravenție încheiat petiționarului. De asemenea, organele noastre vor avea în atenție această zonă pentru prevenirea săvîrșirii unor aspecte negative de acest gen“.

● **Întreprinderea de transporturi auto — Prahova :** „În legătură cu scrisoarea tovarășului **Constantin Bunea,** referitoare la situația transporturilor auto pe traseul Secăria — Comarnic, vă comunicăm următoarele : pe acest traseu starea drumului prezintă dificultăți existînd multe pante, gropi, rampe, etc ; se circulă din pricina aceasta cu autobuze de tip A. 8 — care, în aceste condiții, se defectează ușor. Pentru rezolvarea situației existente, I.T.A. — Prahova va primi pentru acest traseu autobuze tip „Teleconstrucția“, care vor intra în dotare în acest prim trimestru al anului în care am intrat“.

● **Vasile Roman** din satul Ciuturești, comuna Secuieni, județul Bacău — om al muncii la Întreprinderea metalurgică Bacău — în numele mai multor tineri din localitatea sa, ne scrie că acum cîțiva ani, în satul Ciuturești s-a construit un foarte frumos cămin cultural ; din păcate, la ora actuală căminul a devenit de nerecunoscut, geamurile sînt sparte, instalația electrică este defectă, plouă în interiorul clădirii, etc. Este lesne de înțeles că în astfel de condiții este greu să mai fie vorba de o activitate cultural-artistică la acest cămin. În timp ce în satele vecine tinerii beneficiază săptămînal, mai ales sîmbăta, de o seară cultural-distractivă, la căminul din Ciuturești, într-un întreg an de zile, dacă se organizează **una** singură ! Ca să meargă la căminul din centrul comunei este la fel de greu, din pricina distanței de circa 10 kilometri. Să sperăm că factorii de răspundere din cadrul Consiliului popular comunal Secuieni vor reține cele cuprinse în aceste rînduri și așteptăm o veste bună pentru tinerii satului Ciuturești.

● **Consiliul popular al sectorului 4 al Capitalei :** „Referitor la scrisoarea adresată redacției de către **Gheorghe Teodorescu,** domiciliat în strada Boccaccio nr. 99, blocul 7, apartamentul 38, care sesiza întîrzierea lucrărilor de reparații necesare garsonierei în care locuiește, vă facem cunoscut următoarele : ICRAL „Berceni, prin unitatea sa din strada Secuilor nr. 8 — SGL nr. 5 — a efectuat lucrările de aducere la stare normală de folosință a garsonierei petentului. Pentru tergiversarea lucrărilor, tehnicianul S.G.L.-ului în cauză a fost sancționat“.

Pagină realizată de HORIA PATRAȘCU

Poșta redacției

Butoianu Gabriel — Năvodari, **Magereanu Alexandru** — Oradea, **Rădulescu Ada** — București : Vă rugăm pe dv. și încă o dată pe toți cititorii, ca atunci cînd trimiteți texte literare să scrieți pe plic „Atelier literar“. ● **Catană Alexandru** — București : Despre noile tablete împotriva fumatului brevetate de un colectiv de la Institutul oncologic din Cluj-Napoca se vorbește încă la viitor, pentru că acestea nu au intrat încă în producție la „Biofarm“, deci încă nu le putem găsi. ● **Oprescu Gheorghe** — București : Tractoarele sînt utilaje care se livrează numai unităților socialiste. ● **Molnar Gheorghe** — satul Sărvăzel, com. Pir (Satu-Mare) : Într-adevăr, persoanele inapte de muncă sînt scutite de obligația de a contracta și preda la fondul de stat produse agro-alimentare, așa cum este prevăzut în art. 38 din Decretul 69/1984. ● **Rudău Ion** — Călimănești : Cartea dv. de muncă se află la redacție (nr. 3 810). ● **Dragoș Salustia** — Carei : Nu îndepliniți condițiile cerute de lege. ● **Ciulpan Ovidiu Dumitru** — București : Credem că amîndoi. ● **Nistor Rodica** — Petroșani : 1. Cereți informații la inspectoratul școlar. 2. Consiliul Culturii și Educației Socialiste. ● **Corbei Petre** — Dorohoi : În conformitate cu prevederile art. 23 al. 4 și 25 al. 5 din Legea nr. 3/1977, pensionarii de invaliditate gr. III, care lucrează cu jumătate normă, primesc prin unitatea la care sînt încadrați retribuția aferentă timpului lucrat, plus pensia de invaliditate gr. III, fără ca acestea împreună să depășească 70% din retribuția avută la data stabilirii gradului de invaliditate, actualizată cu majorările legale ulterioare. Odată determinată, cota parte din pensie rămîne ca atare, cu excepția lunilor cu zile nelucrate, cînd și plata pensiei se face proporțional cu timpul efectiv lucrat. ● **Coșbuc Tiberiu** — Cluj-Napoca : În baza Legii 3/1977 art. 6 unitățile socialiste pot folosi, în cazuri excepționale și cu aprobarea organelor prevăzute de lege, pensionari numai pentru activități temporare, sau pentru executarea unor lucrări. Sumele realizate, cumulate cu pensia, nu pot depăși nivelul retribuției avute la data pensionării, actualizată. În baza Legii 2/1980 art. 33 pensionarii pot lucra în industria mică cu pensia întreagă, mai puțin compensația acordată în baza Decretului 46/1982. De asemenea, pensionarii mai pot lucra în sectorul vegetal, zootehnie și prestări servicii în cadrul C.A.P.-urilor cu plata integrală a pensiei și a pensiei suplimentare. ● **Stoian Vasile** Medgidia : Adresați-vă Întreprinderii de ferite Urziceni, Drumul Național 2, km 57,5. ● **Coman Vasile** — Baia Mare : Executarea reparației capitale la instalația de încălzire a fost cuprinsă în planul pe 1987. ● **Lupu Gheorghe** — București : Ne bucurăm că v-am fost de folos. ● **Predescu Maria** — satul Marginea Pădurii, com. Jugureni (Prahova) : Prezentați-vă la serviciul de oncologie care va recomanda internarea în spital (nu neapărat 90 de zile), după care, dacă este cazul, va propune pensionarea de invaliditate.

REGHINA VÂRVICI

● **„Flacăra“ nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.**

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

La aniversară

Scrînd, la o vîrstă cînd nu-și cîștigase un nume, schița cu acest titlu, Eminescu n-ar fi putut visa măcar că va suna ceasul cînd națiunea noastră întreagă îl va sărbători nu o dată, ci de două ori pe an: de ziua nașterii și de aceea a intrării lui în veșnicie.

Săvîrșim cu pietate acest ritual, în cinstea celui ce a întrupat, ca nimeni altul, geniul național.

Așteptăm cu înfrigurare data apropiată, a centenarului apoteotic, cînd, sperăm, Opera sa întreagă va fi mesajul mult așteptat, în toate bibliotecile.

ȘERBAN CIOCULESCU ■

Și s-o ajungă chiar e dat de soarte,
Căci tinereță neîmbătrînită
Îi dăruim și viață făr' de moarte.

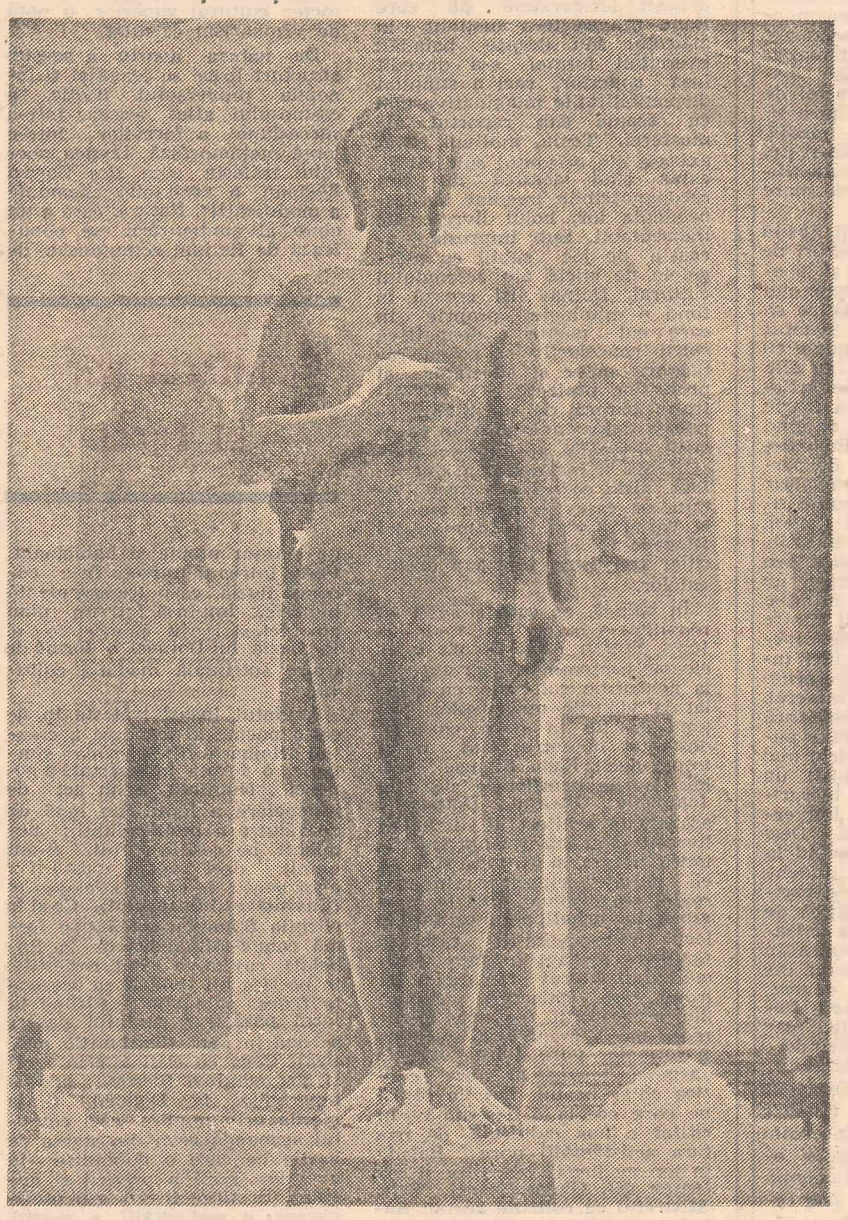

Iubirea de Eminescu

Eminescu este partea de eternitate
a zilei noastre de naștere.

Este partea de eternitate a garoafelor
care s-au trecut și a celor care încă n-au înflorit

Este partea de eternitate a clipei
după ce totul a devenit amintire

Trenul care oprește în toate gările

Floarea care continuă visul zăpezii

Cuvîntul fericit rostogolit de pe limba copilului
în roua din privirile mamei

Cheia cu care pătrunzi în piramida gramaticii,
în odăile inimii și-ți permite să asiști la nașterea fulgerului

Moneda cu care treci ultima apă

Însoțitorul ființei tuturor celor care l-au visat
într-o noapte, flacăra pe care o urmezi cînd noaptea
pare că nu se mai sfîrșește.

Ora-etalon după care se pun de acord
toate orologiile poeziei române

Cel care niciodată nu te va părăsi
o, tu, cel nenăscut,
îl vei cunoaște, bucurîndu-te
că ai un prieten de nădejde
în singurul zeu care a reușit să fie Om.

DAN VERONA ■

Eminescu și astronomia

„Nu e ramură de știință — istorisește I. Slavici în Amintirile sale — pentru care el [Eminescu] nu avea, cum zicea, o «particulară slăbiciune» și cînd se înfigea o dată în vreo chestiune, cetea un întreg șir de cărți privitoare la ea. Dacă nu le găsea acestea la Leon Alcalay, care-și avea atunci dulapurile cu cărți vechi pe maidanul unde e azi «Cartea românească», le cerea la «Socec», iar după ce le cetea, de obicei i le vindea lui Leon Alcalay. Între altele, încă fiind la Viena, Nicolae Teclu îl îndrumase spre chimie, iar la lecțiunile de anatomie ale lui Hyrtl și la cele de fiziologie ale lui Brücke prinsese slăbiciune pentru fiziologie. Trecerea la botanică și la zoologie era firească, iar aceste nu putea să le-nțeleagă fără de fizică și astfel a ajuns în cele din urmă la astronomie".

Mărturiile scriitorului-prieten menționate mai sus sînt surprinzătoare doar pentru cine nu a deschis vreodată caietele manuscrise Eminescu, cu atîtea însemnări despre noutățile cunoașterii științifice sau cu observații de eseistică științifică, numai pentru acela care nu a pătruns implicațiile științifice ale unora dintre prozele și poeziile sale, pentru cel care nu a străbătut pasajiile științifice din publicistica sa, deschise larg către toate orizonturile creației omenești, răscolite cu înfrigurare, la o înaltă tensiune.

Își însușise, mai ales prin lecturi neîntrerupte, citind acasă „în toată tigna" și „nesupărat de nimeni" (I. Slavici) o cultură științifică vastă, în toate domeniile, pe care Octav Onicescu o considera pe drept cuvînt vinciană, iar pe baza ei poetul emitea uneori idei de o clarviziune uluitoare, ca de pildă acelea privitoare la energie sălășluind în materie, de unde trebuie doar „dezlegată" sau făcea analogii cu caracter precibernetic între organismele vii și sistemele tehnice.

Ne vom opri doar asupra uneia dintre științele, foarte numeroase, care au atras interesul lui Eminescu și anume asupra astronomiei, consemnînd numai cîteva aspecte, credem, semnificative, care, de altfel, au dat aripi și unora dintre cele mai frumoase poezii ale sale. Însemnările sale manuscrise dovedesc în primul rînd că a fost un om foarte bine informat în acest domeniu.

Date foarte exacte sînt furnizate de poet nu numai despre Soare, Lună, planete, sateliții acestora, stele, dar și despre comete (pentru cometa Encke, ivită în 1818, Eminescu indică, de pildă, precis durata de revoluție și tendința de scădere continuă a acesteia) și asteroizi, caracterizînd orbitele lor și observînd că uneori se apropie foarte mult de Pămînt. Adesea filozofează asupra proceselor cosmice: **„Sistemul nostru solar este în orice moment o unitate de forțe, ale cării manifestațiuni, sumate la un loc, dau pururea aceeași unitate"** (ms. 2267, f. 162). Un text amplu este intitulat **Pămîntul** și figurează în manuscrisul 1829, f. 138—141. Nu știi ce să admiri mai mult aici: precizia informației, limpezimea și frumusețea limbajului științific sau grafia armonioasă, impregnată de o grație lăuntrică. Iată cum debutează: **„Începînd a număra de la Soare, Pămîntul este al treilea dintre planeții cunoscuți și are forma unui glob puțin apăsat [turtit] la cele două poluri, care se nu-**

(Continuare în pag. 10)

Dan Condurache:

„Teatrul e o meserie în care trebuie să fii învingător"

— **Dan Condurache, se spune că sînteți un om dificil.**

— Se vede ?

— **Nu, se spune.**

— Se spun multe. Chiar și că sînt un tip dur. Nu știu, poate e adevărat. Am în mine un fel de înverșunare, dar nu cred să fi lăsat vreodată „sechele" în relațiile cu ceilalți. Duritatea e a mea, cu mine însumi, e un fel de a mă apăra de mine, de firea mea și atît. Unii zic că sînt îngîmfat. Nu mă justific. Vreau să spun numai că nu-mi place să mă plîng, nici chiar cînd ar trebui s-o fac și atunci, din efortul de a-mi respecta un principiu de viață, pot părea agresiv. N-am avut, de fapt, conflicte reale cu nimeni, numai că mi-e din ce în ce mai greu...

— **În ce privință ?**

— Cred că mă număr printre actorii care își fac meseria mai mult cu sudoare decît cu jubilație. Mi-a fost dat să spun, la un moment dat — evident, mîmînd gluma — că aș vrea și eu o dată un rol în care să-mi fie ușor. Evident, pînă la un punct mă răsfățam, dar undeva înăuntru rodea un adevăr.

— **Și totuși, privind din afară, ați avut șansa unor roluri mari, și ca întindere și ca anvergură, la 34 de ani — o vîrstă cînd alții sînt încă „speranțe" !**

— Am avut o mulțime de șanse. Mai întîi că am venit aici la Teatrul Mic imediat după institut în 1975, crescînd în ritmul unui teatru mare, obligat, astfel, la performanțe pentru unii de invidiat. Am jucat mult, mai ales în ultimii cinci ani, nu știu dacă și bine, nu e treaba mea să judec. Am jucat mult mai mult decît alți actori la vîrsta mea. De obicei, se consideră că fiecare rol înseamnă experiență acumulată, achiziție cu care mergi mai departe. Prea puțini însă se sperie — cum mi se întîmplă mie, de uzura pe care o aduce, de ceea ce pierzi cu fiecare rol. E firea mea, sînt problemele mele personale, de suflet, de conștiință profesională, în care nu accept să antrenez nici o altă răspundere decît a mea.

— **E un risc, deci, să joci mult ?**

— E un risc asumat, în ca-

(Continuare în pag. 15)

De la funcțional spre artă

Ca și în edițiile precedente ale Salonului municipal, grafica, artele decorative și designul au ocupat două din sălile de la etajul al treilea al Muzeului de Artă al Republicii. Vrînd parcă să confirme și în acest an statutul oarecum incert al designului, excelent exprimat de două ironice sugestii semnate de Constantin Petraschievici, un evantai burlesc și un gramofon comic, intitulat **Stil 1900**, în fața cărora zîmbetul, fie el chiar și bonom, păstrează totuși evidente urme de maliție, piesele acestei arte ce-ar trebui să o regăsim tot mai mult și mai pregnant în produsele și obiectele a tot felul de industrii, sînt, din păcate, foarte puține la număr : un prototip pentru o sanie, conceput de Cristian Vasile, cîteva atrăgătoare modele de recipienți, semnate de Vasile Soponariu, un elegant set de vase pentru bucătărie, preconizate de Marina Rusu, și, dacă am mai adăuga cîteva rochii și jachete, frumoase, firești, și cu un rafinat gust al liniei și culorii, ar însemna că am spus aproape totul despre palida prezență a designului, această cu-adevărat cenușăreasă a artelor plastice. Nici orfevrii, adică bijutierii, nu au prea dat năvală la această municipală. Cele cîteva piese aparținînd lui Marian Nacu și Traian Dumitrescu Tili au avut darul să ne atragă atenția că breasla respectivă e mai mult absentă decît prezentă. În schimb, ceramica, beneficiind de cîteva prestigioase semnături, precum Costel Badea, Alexandrina Gheorghe, Dumitru Voicu, Marius Marcel Rusu, Eugenia Manole Pasima, sau sticla, avîndu-i ca protagoniști pe Dan Băncilă, Eugenia Enescu, Laurențiu Anghelache și alții, dar mai ales tapiseria și, în general, textilele, prin Ileana Balotă, Georgeta Bărcăcescu, Doina Mihăescu, Ileana Dan Theodorini, Rodica Mermeze, Ioan Anghelache, Cela Neamțu și Lena Constante, alcătuiesc o imagine de ansamblu a căutărilor mai vechi și mai noi, și a împlinirilor, mai mult sau mai puțin evidente, ce se consumă și se rotunjesc în spațiul atît de divers compus al artelor decorative. Se simte un anume salt de la utilitatea în sine a obiectului, dinspre funcționalitatea sa, la care nu s-a renunțat definitiv, spre un comentariu propriu-zis al lumii, cu precădere al lumii interioare. O amplă tapiserie, precum **Pacea cîmpului**, semnată de Ileana Balotă, se constituie, dincolo de funcția sa ornamentală, într-un peisaj cu prețioase virtuți picturale, atît cromatice cît și compoziționale. Sau, dispuse pe un fond alb, un fel de imensă perdea, cîteva horbote, lucrate cu îndelungă migală, semnifică în viziunea Georgetei Bărcăcescu o **Fereastră cu amintiri**, o sugestie plastică de mare acuratețe.

Cît despre grafică, deși lipsită de aportul cîtorva semnături de marcă, putem spune că și la ediția din acest an a Salonului municipal al artelor plastice ea face o figură cu totul și cu totul remarcabilă. Se poate spune, cu deplin temei, că grafica se află într-un moment de grație, artiștii reușind să acopere un foarte larg și complex teritoriu de gînd trăit intens : lumi fabuloase, populate cu zeci și zeci de personaje născute dintr-o memorie febrilă, sau elemente simple ridicate brusc la rang de simbol, o pajiște, cîțiva arbori, un vălmășag de acoperișuri, sau lumea ultrapopulată a unei străzi, un gest, o atitudine exprimînd o reverie blîndă, impactul dintre lumină și-ntuneric, sau descoperirea unor tainice raporturi între real și închipuire, între acum și atunci, între ființă și mineral, toate acestea și multe altele încă vorbesc despre nemăsurata putere a graficii de-a construi mai din nimic o stare de spirit, un înțeles mereu sporit al lucrurilor ce ne înconjoară, al universurilor ce trăiesc în noi. Deși intrucîtva înghesuită, avînd la dispoziție o sală de mici dimensiuni, plus încă un fel de coridor, în care fiecare bucățică de spațiu a fost, bănuim, cu ardoare disputată, grafica expusă în acest an este o încununare a întregului Salon. I s-ar cuveni, desigur, cîte un comentariu fiecărui expozant în parte, dar cum o astfel de întreprindere este de domeniul imposibilului, nu ne rămîne altceva de făcut decît, cu prilejul unor viitoare expoziții personale, să încercăm să delimităm diversitatea și efervescența, inclusiv autonomia plastică pe care grafica și-a recîștigat-o în ultimul timp.

VICTOR NIȚĂ

Cîntecul pur al Lyrei

Cînd a apărut în **Revista Cercului literar** de la Sibiu articolul lui Radu Stanca, intitulat **Resurecția baladei**, unul din cei mai apropiați poeți față de ideile vehiculate acolo se dovedi Ștefan Aug. Doinaș. Ideea cercheților de a înnoi poezia, plecînd pe o structură neoclasică o recuzită livrească, firească pentru instrucția solidă a acelor scriitori, avea să-și găsească în Doinaș un participant fidel la acțiunea de resuscitare a artisticului pur. În două feluri a răspuns poetul acestei tendințe de prefacere a lirismului : prin raliera la tiparele clasice (balada, sonetul) și prin reabilitarea unui neoromantism pur estetic, cum observa un confrate al său. La început, Doinaș n-a depășit dezideratele pe care Radu Stanca le-a susținut în articolul său despre baladă : exercițiul formei s-a dovedit însă superior, căci a stimulat disponibilitățile imaginative mai cu seamă sub raportul atmosferei. Tema, motivul sînt extrase din orizontul cultural și, chiar cînd acestea nu sînt recognoscibile imediat în descendența lor, holul livresc este indiscutabil. Sub impresia aceasta de joc subtil cu mărgelele de sticlă ale arsenalului cultural, Doinaș își crează în fond o mitologie proprie în care eul poetic e deopotrivă spirit constructiv și arheu rătăcitor, actor și spectator al propriilor proiecții. O orchestrație barocă de măști împinge poezia doinașiană spre un spectacol dramatic al limitelor (luciditatea și ingenuitatea sînt, în fapt, niște coduri artistice) limite pe care de altfel autorul le va mărturisi în **Lampa lui Diogene** : libertatea se naște din chiar conștiința trează a obstacolelor.

În baladă, pe care sibienii au reabilitat-o în cel mai înalt înțeles, Ștefan Aug. Doinaș e un elegiac contemplativ, cu un ochi la achizițiile culturale, cu celălalt la vălurile melancoliei, cu unul deschis în afară cu altul desfințat înăuntru. Mai puțin ironic decît Radu Stanca, fără impulsurile pamfletare ale lui Ioanichie Olteanu, Doinaș e așadar un arhitect al imaginii livrești și al stării lăuntrice fiindcă natura și cultura sînt la el „peisaje" superioare în care realul s-a dizolvat pînă la imaginea lui arhetipală ; ordinea ia locul spontaneității, rațiunea fandează elegant în fața sentimentului. Fiorul metafizic și ironia rece, galactică născute din orchestrații fantaste, neguroase par a ascunde o nostalgie a formelor pure, ivite doar în „armonia muzicii de sfere", cum zice chiar poetul. Emoția însăși pe care poezia o desteaptă în cititor e una culturală de natura artisticității pure. Balade în ton medieval, hieratice și solemne **(Sf. Gheorghe cel Fals, Mistrețul cu colți de argint, Balada întrebării lui Parsifal)**, balade ale genezei **(Forma omului, Soarele și scoica)** ori „parafraze" culturale după mituri antice **(Alexandru refuzînd apa, Funeraliile lui Demetrios)** închid în ele, în ciuda impresiei de joc artistic superior, și o parabolă morală ori filosofică. Alteori, „pitorescul" reprezentărilor dă la iveală voluptăți ascunse, care sînt ale unui degustător rafinat de delicii, ale unui **homo aestheticus** : prinți levantini măcinați de boala căutărilor vesnice (donquijotismul e o „filosofie" a contemplării fictiunilor), regi aroganți înfășurați în superbie, „vizionari" naivi și melancolici, ființe hibride care înglobează regnurile „posedați" de duhurile rele (precum Cecilia, „fecioara fără preț"). Aventura mitică și personajul arhetipal dau acestei poezii un caracter cultural superior, o notă de vizionarism calculat.

De natura aparte a acestei structuri lirice se leagă și fizionomia universului poetic, a cosmosului aflat acesta, într-o succesiune a formelor, într-o lentă metamorfoză. Lumea poetului trăiește cum zice Cornel Regman o veritabilă „demonie a modificării". Natura, care e un cîmp al simbolizării se populează de fictiuni somptuoase, de un orizont utopic și halucinant. Peste întregul univers liric coboară iluzia, ca o transcendentă himerică. Împinsă într-un plan abstract și fictiv, cunoașterea e, în poezia lui Doinaș, o formă de trăire spirituală mediată cultural.

Cuvîntul însuși trăiește în aceste poeme o nostalgie a creației originare fiind, în plan simbolic, o formă îndepărtată a genezei . Numirea e un act de întemeiere a lumii un mod de dezvăluire a numenalului : „nemiscat, ne restituie rîul / (l-am numit, deci acum există !) / unor specii de păsări sticloase..." **(Cuvîntarea luntrașului)**. Ca și la Nichita Stănescu, ori într-o formă comic-mitologizantă la Rabelais cuvintele sînt resimțite, în poetica lui Doinaș, ca prezențe fizice palpabile : „filfiind în locul păsării / cuvîntul pasăre se ouă în aer" **(Conjuratio poetica)**. Ceea ce cîștigă prin văz și auz (simțuri figurate adesea hiperbolic la Doinaș) ființa pierde prin numire căci cuvîntul suspendă ceva din starea de grație pe care o dobîndise în aventura pură a privirii și auzului. Rostirea însăși e o prefigurare a caducității a morții. În chip explicit, poetul dă pe față această intuiție poetică în volumul de eseuri **Lectura poeziei** : „Rostindu-și Cuvîntul Creatorul ne-a condamnat să fim, adică să suferim și să murim". Ceea ce cîștigă poemul prin imaginarea abstractă, consubstanțială proiecției spirituale, el pierde, figurat vorbind, în aventura limbajului, care demitizează formele înalte ale lucrurilor. Însă poezia e tocmai această trecere subtilă de la reprezentarea himerică și „abstractă" a realului (de la înfățișarea lui culturală adică) la imaginile concrete pînă la grotesc (la chipul lor încărcat de materialitate). Metamorfozele universului liric ascund așadar și o poetică, riguroasă și coerentă, cum imaginația lirică însăși e, pentru Doinaș o emanație a ordinii intelectuale, limpezi și clare.

Raportul eului poetic cu treptele realului reflectă tocmai diversitatea înfățișărilor pe care universul liric le ia de-a lungul metamorfozelor sale. Cel dintîi spațiu în care ființa fuzionează cu idealurile ei înalt-spirituale, cu transcendența e un loc privilegiat, al virtualităților, aflat într-o convulsie perpetuă. Cosmosul acestei poezii începe cu acvaticul, unduire continuă și multiplicare a imaginilor. Acum, la acest nivel, cunoașterea ia forma unei comuniuni senzoriale (care e și o formă de „echilibru fericit", cum consideră un critic francez). Visceralitatea, treapta cea mai impregnată de organic e tradusă în secvențe terifiante, convulsive, Marea, apa în general, este infernul poeziei lui Doinaș. E, totodată, imaginea haosului primar, a lentei desprinderi de informe, a impulsurilor confuze. Pădurea e, dimpotrivă, un simbol al spațiului închis, al interiorizării, figurare a labirinticului și, deci, a ordinii consacrate și misterioase. Esoterismul și practicile magice mijlocesc desprinderea de real și spriijină adîncirea în ordinea spirituală a cosmosului. În același registru simbolic al claustrării, alături de pădure apar grota și peștera, forme ale spiritului tragic. Dar, ca și la Claudel bunăoară, peștera este totodată un loc al genezei, un lăcaș al poeziei : „Bolesc în propriile-mi începuturi / ca vînturile lumii în Eol. / Și stau așa, ca-n peșteră, retras / în mine însumi : un Orfeu pe-o treaptă / a unui univers lipsit de glas" **(Monolog)**. Acestor două trepte le urmează o a treia, a spațiului boreal, hiperboreean, utopic, al ordinii imuabile. Un castel de gheață al gîndirii se înalță acum pe umerii realului și-n contururile lui sticloase și reci poetul simte lira ridicîndu-se la un mod superior, al poeziei pure. Jocurile cu avatarurile poeziei se sting și-n sunetul limpede al versului poetul descoperă cristalul transparent al cîntecului.

RADU G. ȚEPOȘU

Eminescu și astronomia

(Urmare din pagina 9)

mește sferoidul pămîntesc. Pămîntul are o mișcare întoită, întîi împrejurul axei sale proprii — rotațiunea —, apoi o mișcare numită progresivă împrejurul Soarelui"... Urmează indicații riguroase asupra mișcărilor Terrei, asupra afeliului și periheliului, a anului solar sideral și a anului solar tropic, a înclinației eclipticii etc., întregite de un aparat cifric foarte exact: În ms. 2255, f. 403, apare interogația **„Totul e — idrogen?"**, într-un context privind compoziția Universului; foarte interesant, căci hidrogenul e într-adevăr de departe elementul chimic cel mai răspîndit în Cosmos, uneori de-a dreptul covîrșitor.

Tabloul cosmologic schițat de Eminescu în poeziile ca și în proza sa este tulburător și bogat în semnificații. Oare astronauții zilelor noastre, călătorind cu rachetele lor, nu contemplă și trăiesc întocmai momentul descris de poet din zborul lui Hyperion: **„Un cer de stele dedesupt, / Deasupra cer de stele — / Părea un fulger ne-ntrerupt / Rătăcitor prin ele"?** Și cît de aproape este poetul-gînditor de intuirea black-hole-urilor (găurilor negre) cînd scrie tot despre Hyperion : **„Căci unde-ajunge nu-i hotar, / Nici ochi spre a cunoaște, / Și vremea-ncearcă în zadar / Din goluri a se naște. // Nu e nimic și totuși e / O setę care-l soarbe, / E un trecut asemene / Uitării celei oarbe."**

În poezia **La steaua**, a cărei temă este reluată în manuscrisul 2276A, f. 209—210, ca și într-un articol din „Timpul" din 9 decembrie 1882, ceea ce este inedit nu este relevarea imensității distanțelor cosmice, nici faptul că o stea care se zărește azi a pierit poate de mult — ceea ce astronomia descoperise cu decenii în urmă, odată cu măsurarea primelor paralaxe stelare (1838) —, ci substanțializarea poetică a anului-lumină, întrepătrunderea spațiului cu timpul (spațio-temporalitatea), concentrarea mai multor timpuri în prezent și înainte de toate puterea de sugestie, transpunerea unică în registrul uman, alegoria stea-om. Întrucît versurile poemului ne sînt bine cunoscute tuturor, să citîm textul, cu adevărat fascinant din manuscrisul 2276A amintit: **„Să ne-nchipuim că Cezar ar fi trăit pe un pămînt depărtat de noi, ale cărui raze n-ajung la noi decît într-o mie de ani. Să ne-nchipuim că astăzi Brutus [i]l ucide și noi ținem ochianul spre acea stea. Acum nu vedem nimic — abia peste o mie de ani vom vedea ceea ce în steaua X se petrece astăzi. Pe de altă parte, să ne-nchipuim că oamenii din toți corpii cerești țin ochianele îndreptate spre noi, unii mai aproape, alții mai departe, Și Cezar azi cade de mîna lui Brutus. Cei din Lună ar vedea astăzi — cei mai departe mini, și mai departe poimini, în văile Universului peste o mie de ani. Raza care a căzut pe fața lui murîndă, călătorește în Univers și ajunge, pe rînd, toate stelele infinitului și miliarde de ani pe rînd, însă tragedia morții lui Cezar se petrece mereu, fără sfîrșit [...] Pretutindenea ea e o clipă care nu este, devine, este, scade, nu este..."** Să menționăm, între altele, că sugerînd, în acest fragment „miliarde de ani", „prognoza" eminesciană devine desăvîrșită, căci astăzi cele mai gigantice distanțe cosmice cunoscute sînt de 14—20 miliarde de ani-lumină.

Viziunea cosmogonică a lui Eminescu este aceea a unei pluralități de lumi care se nasc și se sting fără încetare. Entropia și antientropia sînt mereu active. În nuvela **Avatarii faraonului Tlă** citim: **„În peire și renaștere este eternitatea".** Idei științifice moderne cunoscute, altele care în vremea lui Eminescu nu fuseseră încă elaborate și izvoare cosmogonice orientale (mai ales indiene) se împletesc într-o imagine fără egal în măreția și adevărul ei, mergînd uneori pînă la detaliu.

Stelele apar și mor **(„Din sînul veciniculuI ieri / Trăiește azi ce moare, / Un soare de s-ar stinge-n cer / S-aprinde iarăși soare...")**. Să precizăm că detectarea precisă, astronomică, a procesului de formare necontenită de sori (adică de stele) aparține abia anului 1947 (V. Ambarțumian — identificarea asociațiilor stelare, alcătuite din stele foarte tinere).

Viitorul îndepărtat al Soarelui nostru?: **„Soarele, ce azi e mîndru, el îl vede trist și roș / Cum se-nchide ca o rană printre nori întunecoși..."** Soarele **„roș"** (care **„roșește"**, într-o variantă) e tocmai stadiul pe care astronomii îl prevăd pentru miliarde de ani în cazul stelelor „obișnuite", de tipul astrului central al sistemului nostru planetar!

Sfîrșitul acestui sistem însuși? În deplină concordanță cu știința: **„Cum planeții toți înghețată și s-asvîrl rebeli în spați' / El din frînele luminii și al soarelui — scăpați..."**.

Dar începutul, cum a fost oare începutul? **„Umbra celor nefăcute nu-ncepuse-a se desface, / Și în sine împăcată stăpînea eterna pace!... / Dar deodat-un punct se mișcă... cel întîi și singur iată-l / Cum din chaos face mumă, iar el devine Tatăl... / Punctu-acela de mișcare, mult mai slab ca boaba spumii / E stăpînul fără margini peste marginile lumii... De-atunci negura eternă se desface în fășii. / De atunci răsare lumea, lună, soare și stihii..."** Iar în final: **„Și în noaptea neființii totul cade, totul tace, / Căci în sine împăcată, reîncep-eterna pace..."**. Să fie o simplă întîmplare modul cum e conceput începutul, „neființa", „noaptea", „eterna pace", apoi „punctu-acela de mișcare" din care iese totul și în fine cum „răsare lumea" cu corpurile ei cerești? Apare mai mult decît verosimilă, deși nu identică, înrudirea cu cea mai modernă teorie științifică a începuturilor, **big-bang-ul (explozia inițială)**. Iar dacă alăturăm începutului sfîrșitul, să ne gîndim la ideea, tot modernă, a **Universului pulsatoriu**, mai ales că **„terna pace"** figurează și la începutul și la sfîrșitul procesului de evoluție cosmică descris în versurile eminesciene.

Aci vorbește un om care cunoaște temeinic teoria cosmogonică Kant-Laplace **(„două mari spirite, în adîncimea lor înrudite"** — ms. 2275B, f. 22), teoria despre formarea sistemului nostru plantar (o extrapolează asupra întregului Cosmos), un om care, dincolo de ea, cugetă cu privire la evoluția lumilor și crede în eterna lor devenire, în veșnica lor geneză. O veritabilă **dinamică a Universului** este schițată în versuri care dau glas înțelepciunii vechi și noi a **„bătrînului dascăl"**, sub a cărui „frunte" **„viitorul și trecutul se încheagă"**, căci **„Precum Atlas în vechime sprijinea cerul pe umăr / Așa el sprijină lumea și vecia într-un număr"**. Eminescu scrie într-un loc (ms. 2278, f. 40) că bătrînul dascăl din **Scrisoarea I**, „fu Kant". Anghel Vasilescu presupune în „Iașul literar" (nr. 6/1964) că s-a referit la marele matematician K.F. Gauss. Noi credem că poetul s-a gîndit în primul rînd la el însuși, ca o făptură în care **„se-ncearcă spiritul Universului, se opintește de din nou, răsare ca o nouă rază din aceeași apă, oarecum un nou asalt spre ceruri"** (ms. 2269, f. 39).

I.M. ȘTEFAN

MUZICA

Verdi și Mandeal

La Gala Artei Lirice, organizată de RTV, cu concursul orchestrei simfonice și a corului instituției dirijate de **Cristian Mandeal**, numeroși solicitanți ai „unui bilet în plus" au rămas pe dinafară, Studioul de Concerte fiind supraaglomerat. Mai rar o asemenea afluență la care s-au adăugat, credem noi, alți circa 1 000 000 de ascultători, manifestarea fiind transmisă în direct pe posturile de radio. Să vedem, deci, cum s-au achitat de răspunderea deosebită pe care și-au asumat-o nu numai artiștii aflați pe estrada de concert, dar și specialiștii din umbră, adică realizatorii **Galei**, ale căror nume — din păcate — n-am reușit să le aflăm, programul de sală fiind inexistent, iar prezentarea — ne referim, desigur, la text — sub nivelul obișnuit și cu date puerile ori total greșite ; **Daine** în loc de **Daphne**, prima operă din istoria muzicii care a văzut lumina rampei în 1600 și nu în 1594 (data creării sale) etc. sau informații ilare, ca aceea că Verdi se temea de apă și din această pricină el n-a participat la premiera operei **Aida** ; am fi preferat ca prezentarea, pe lîngă alte date, să prezinte soliștii, succesele lor naționale și internaționale legate chiar de interpretările operelor verdiene, lîngă celelalte date, necesare, biografiei marelui compozitor.

Așadar, tema concertului a fost enunțată clar : **Verdi**. Adică muzică din creația verdiană și — atît cît permitea timpul afectat, — circa trei ore — o sumară istorisire a libretelor și încadrarea lor în condițiile social-politice ale vremii. Am fi fost pe deplin satisfăcuți — spațiul fiind suficient — dacă programul ar fi urmat o cale firească a dezvoltării artistului și creației sale ; dar cronologia a fost ocolită, iar ca urmare osatura istorică — atît de necesară cunoașterii unei personalități cuprinse într-un medalion — s-a prăbușit, Auditoriul neinițiat, adică publicul obișnuit, a fost purtat într-un talmeș-balmeș al celor trei epoci creatoare : de la **Forța Destinului** (epoca sociologică) la **Falstaff** (ultima operă a lui Verdi), pentru a sări la **Ernani** și la **Aida** (care a inaugurat perioada dramei muzicale italiene) și a reveni, în final, la **Nabucco**, scrisă în tinerețe, în perioada revoluționară. Asta spre a nu mai aminti și de alte opere importante, printre care **Othello**, ce au lipsit din prezentarea muzicală, în timp ce alte titluri s-au repetat de cîteva ori. Abdicînd de la principiul cronologiei istorice, realizatorii trebuiau să releve cel puțin o distribuție de concert omogenă. Din păcate, alegerea soliștilor a lăsat foarte mult de dorit, deși protagoniștii sînt — toți — angajați ai teatrelor lirice din București și din țară, ei fiind foarte folositori în economia spectacolelor acestor instituții ; nu toți, însă, au fost la valoarea cerută de o asemenea manifestare, iar alăturarea lor unor stele de talie mondială, ca Sanda Șandru, Eugenia Moldoveanu și Maria Slătinaru-Nistor (în ordinea apariției lor pe podium), a creat, fără nici o intenție, o comparație defavorizantă.

Ar mai rămîne o nedumerire : care să fi fost motivele pentru care exigentul dirijor Cristian Mandeal să fi acceptat mai multe neajunsuri : distribuția, alcătuirea programului și prestația inegală a orchestrei, raportîndu-ne, desigur, la valoarea deosebită și la cerințele acestui mare artist. Căci, în nici un concert dirijat de acest șef de orchestră, n-am fost martori la decalaje (lemne), la intrări instrumentale greșite și flagrante (oboiul la **Nabucco**), la pizzicate imprecise și la acoperirea — prin forța alămurilor și a percuției — a solistului-cîntăreț. Păcat, altminteri, de nuanțe, de reliefarea temelor, de strașnica interpretare dată uverturii la opera **Forța Destinului** și de multe alte bune momente. Dirijînd **Aida** la Opera Română din București, chiar cu foarte puține repetiții, Cristian Mandeal a demonstrat că știe și iubește opera. A fost, atunci, o adevărată sărbătoare, pentru public și interpreți. Să credem, deci, că această **Gală** a constituit doar un pasaj, trecător ca toate pasajele din viața unui mare interpret.

Parcurgînd toate acestea, cititorul ar putea crede că manifestarea a fost dezastruoasă. Eroare. Publicul, de multe ori în picioare, ovațiile sale ar contrazice această părere. Judecata noastră pornește, însă, de la exigență maximă, în evoluția pe viu datorată de artistul profesionist marelui public. Și, cu cît receptorii sînt mai numeroși, cu atît mesajul trebuie să se situeze la o cotă artistică înaltă, așa cum s-a întîmplat și în cazurile celor trei mari soprane amintite, cărora li s-au adăugat : Lucia Țibuleac, Mioara Cortez-David (Iași) și Airizer Czabo (Timișoara), urmați îndeaproape de Dan Serbac ((Cluj-Napoca), Emil Iurașcu și Mihaela Agachi. La valoarea lor, Cornelia Angelescu, Eleonora Enăchescu și Ștefăniță Lascu, lîngă Alexandru Agache (Cluj-Napoca), ceilalți soliști manifestîndu-și calitățile lor obișnuite, relevate în reprezentațiile teatrelor lirice.

Cuvinte calde despre corul RTV, condus cu competență de Aurel Grigoraș, pentru participarea integrală, în cea de-a doua parte a programului. De ce, oare, corurile sînt mereu lăudate ? Probabil, fiindcă vocea umană este cel mai frumos instrument ; cu condiția unei totale discipline artistice. Așa, se pare, a gîndit și Verdi !

CLAUDIU NEGULESCU ■

TEATRU

Fantezia controlată

În Imblînzirea scorpiei, recent pusă în scenă de tînărul și talentatul Mihai Măniuțiu la Teatrul Național din Cluj-Napoca regizorul își bazează modernitatea spectacolului său pe o axă teoretică sigură, accentuează caracterul de teatru în teatru" al textului, pe care însă îl desparte de al doilea termen al sintagmei (în original acțiunea în sine este o farsă actoricească pe care cîțiva actori ambulanți o joacă în fața bețivanului Sly) lăsînd în scenă doar convenția pură, teatrul absolut ; acest decupaj îi permite de fapt să elibereze spectacolul de orice constrîngere a timpului sau spațiului. Drept urmare asistăm la un veritabil „joc", stimulat de un „vis" și întreținut de un gust fervent pentru actual. Spectacolul lui Măniuțiu nu se rezumă la hazardul fanteziei contemporane, ci tinde spre justificarea ei atît din interiorul textului, cît și din afara lui. Nu „șocul" îl urmărește el, ci „dovada" — fapt ce mai greu poate fi pus în balanța mustrătoare a conservatorilor ; pentru că, e clar, spectacolul nu se supune deloc vreunor canoane clasic-shakespeare-iene și nici măcar celor acreditate deja în complicata bătălie a modernizării scenice. **Îmblînzirea scorpiei** este o creație profund originală, în care inteligența lecturii nu inhibă nici valențele primare ale textului, nici jocul actorilor. În același timp, spectacolul este cu desăvîrșire eliberat de prejudecăți (aduce în scenă sugestii muzicale sud-americane, ceremonii asiatice, imitații de tip western, ritmuri disco, ornamente carnavalești, metafore folclorice etc.), fără însă a prejudicia definiția teatrului shakesperare-ian.

Demonstrația lui Măniuțiu este excelent sprijinită de către interpreți, aceștia formînd o trupă de o omogenitate surprinzătoare. De multă vreme n-am mai văzut pe scena Naționalului clujean atîta risipă de energie și fantezie actoricească. Am avut senzația deosebit de plăcută a depășirii unei limite de inerție care a dăunat multor reprezentații ale acestei scene de primă mărime a țării. Și, așa cum e și bine, în rezultat final, mișcarea scenică pare a fi rodul unei colaborări naturale între regie și celelalte compartimente ale spectacolului. Evident, aceasta înseamnă pentru absolut fiecare actor prezent în scenă un succes personal, un rol de referință în biografia sa artistică, cu o valoare net peste cota pe care o poseda pînă la data premierei. Aplauze se cuvin întregului corp artistic : Ion Tudorică plin de vervă și fantezie, Octavian Cosmuta, Gheorghe Gherasim, Gelu Bogdan Ivașcu (ca deobicei inventiv și inspirat în realizarea unui comic mobil și gesticulat), Bucur Stan (spumos, dar tentat de clovnerie), Paul Basarab (constîncios într-un rol episodic contrar dispozițiilor sale), Ion Marian (reușit într-un tip de Sancho Panza italic), Eugen Nagy. Aprecieri în plus obțin cele două cupluri care formează acțiunile paralele ale piesei. Mai întîi perechea Lucențio-Bianca, interpreți în nota bufon-sentimentală a erotismului commediei dell'arte de Victor Nicolae și Maria Munteanu. Iar apoi, ca moment de vîrf al spectacolului, cuplul Anton Tauf (Petruchio) — Miriam Cuibus (Catarina) ; în cazul lor asistăm la realizarea unui duet de mare forță, de reală strălucire artistică, dincolo de modele, dar nu și dincolo de așteptări. Anton Tauf a dovedit de mai multă vreme prin roluri dificile, de complexitate dramatică, un drum în clară ascensiune. Cine s-ar fi așteptat însă să dea cea mai bună interpretare a sa din cîte cunoaștem într-un rol comic ? Anton Tauf a aruncat din sine pe canavaua comediei tot ceea ce tragicul l-a învățat : violența, forța, viclenia (cerute de altfel de rol), inspirația, tentația mișcării bogate. A reușit excelent, fără nici un moment de ezitare sau de oboseală. Iar Miriam Cuibus, această actriță cu mare deschidere interpretativă, posesoare a unui registru bogat, plină de patos, de iubire activă pentru scenă, l-a însoțit în mod egal, construind continuu, eliberînd inerții, atrăgînd după sine și pe ceilalți actori în realizarea a ceea ce nu ne sfiim să numim unul din cele mai bune spectacole din ultimul deceniu al activității teatrale clujene.

VALENTIN TAȘCU ■

CAP LIMPEDE

● **Clasicii noștri.** O colecție menită să aducă în atenția tuturor categoriilor de cititori cele mai de seamă opere ale literaturii noastre clasice este aceea intitulată „Biblioteca Eminescu", inițiată de editura cu același nume. Într-o prezentare grafică simplă și elegantă însă redactorii editurii ne-au oferit pînă acum 59 de volume din cei mai reprezentativi autori, în fapt reeditări după ediții critice apărute anterior, unele cu studii introductive, altele fără, alese toate, după criteriul reprezentativității și al popularității, ediții utile nu doar celor care studiază literatura, ci și cititorilor obișnuiți care pot afla în această colecție o veritabilă bibliotecă a clasicilor noștri.

Din ultimele apariții, semnalăm cele trei romane ale lui Sadoveanu, **Neamul Șoimăreștilor, Zodia Cancerului** și **Creanga de aur**, și o ediție din versurile și proza lui Vlahuță, cel mai riguros întocmită, căci cuprinde și o prefață extrasă din studiile lui Tudor Vianu, un tabel cronologic și o bibliografie, ediție care dă o imagine cvasiintegrală asupra creației vlahuțiene, de la poemele cadențate și pline de elan pînă la amintirile, cugetările, conferințele și pamfletele acestui scriitor talentat în felul său, deși ironizat copios de confratele lui mai malițios, Caragiale. Acestora li se adaugă și o selecție din proza lui Slavici (romanul **Mara** și nuvelele **Moara cu noroc** și **Pădureanca**), cu un glosar necesar celor mai puțini inițiați în graiul ardelenesc. Toate trei volumele reprezintă un adaos necesar și binevenit la celelalte apariții editoriale de acest fel, cum sînt și cele din colecția similară inițiată de „Cartea Românească". (R.G. Teposu).

● Tinerii iubitori de muzică, avînd — desigur — și aptitudini vocale, au toate motivele să fie mulțumiți : la sfîrșitul acestei săptămîni, mai precis, duminică 18 ianuarie 1987, la ora 10, în incinta Ateneului Român, va avea loc un *Concurs*, pentru ocuparea locurilor vacante în cunoscutul ansamblu *„Voces Primavera"* al Casei de Cultură a sectorului V din Capitală. Scena de operă ca și estrada de concert, îi așteaptă pe proaspeții promovați, adică pe aceia care vor reuși la verificările de rigoare (vîrsta între 10 și 20 de ani).

Cronica literară de Romul Munteanu

În plin mister

În pofida micilor sale reticențe, enunțate sub o formă ironică și drăgălașă, mare trebuie să fie încrederea lui Mircea Nedelciu în puterea sa de persuasiune a cititorilor prin intermediul unei lungi (excesiv de lungi) postfețe, menită să-i comunice și să-i justifice intențiile din **Tratament fabulatoriu** („Cartea Românească", 1986).

În oferta făcută cititorului, Mircea Nedelciu îi dă acestuia mai multe variante asupra **realului** ca și asupra **spațiului imaginar**. Pentru prozatorul român lumea nu se configurează în totalitatea sa ca un labirint. Există însă **tuneluri** labirintice, unde punctele obișnuite de reper se estompează pînă dispar cu desăvîrșire. Odată ce au pătruns pe aceste canale misterioase de comunicare cu **misterul**, personajele intră printr-o întîmplare (excepție cele inițiate) în **outopos** (țara nimănui, **utopia**), unde descoperă un alt mod de a fi în existență, un spațiu al libertății ludice și eficiente.

Prozatorul creează în permanență noi **versiuni** pe marginea realului. De altfel, lumea percepută de unele dintre personajele sale este într-o continuă schimbare. Unii oameni din universul literar creat de Mircea Nedelciu **văd** ceea ce nu **este**, alții însă nu **văd** (nu-și mai amintesc) ceea ce a fost. **(Vederea memoratoare** nu este proiectată de scriitori doar în spațiu. Forța ei de departajare între **real** și **ficțional** se verifică, mai ales, prin proiectarea în **timp**. Gradul de vedere al personajelor în spațiu și timp este însă diferit. Relatările lui Luca, tînărul meteorolog venit la Fuica, privitoare la **Conacul** de la Valea Plînșii, unde o comunitate umană restrînsă s-ar fi organizat într-un fel de **falanster**, sînt privite de interlocutorii săi ca o fantezie, o **abatere de la normalitate**, tipică unui om cu simțurile dereglate.

Mircea Nedelciu epicizează acest spațiu utopic umplut cu personaje, îl vizualizează în așa fel încît **reveria asupra unei reverii** să capete consistență, să devină o versiune asupra realului. Marius, Aron, Sachelarie, doctorul Sarba, frumoasa poștăriță cu părul lung etc. capătă prin această reverie epicizantă tot atîta consistență ca și Gina (felina), doctorul Abraș, profesorul Nelu, Neculai-Festru Gulianu, presupusul tată al lui Marius, se configurează vag în amintirea lui Pătru Brodeală care știa **ceva** despre povestea unui vechi conac și peripețiile petrecute acolo **cîndva, odinioară**. Relatarea privitoare la **falansterul** de la Conac este supusă de prozator unei noi reverii, prezentă în nuvela tînărului agronom Pascu. Enunțarea este de factură **probabilistă**. Ea se structurează deci ca o supoziție: „Cică un tip povestește unora la o petrecere despre un loc minunat în care ar fi nimerit din întîmplare, un fel de rai pe pămînt, un loc care e și la îndemîna tuturor și destul de greu accesibil dacă nu te ghidează cineva pînă acolo, poți oricînd **să** treci pe lîngă el fără să-l observi".

Martorii flotanți atestă într-un fel sau altul faptele produse de **„imaginația delirantă"** a lui Luca sau se îndoiesc de acestea, în vreme ce alții le infirmă în mod tranșant. Mircea Nedelciu ne propune o ficțiune literară, imaginată după modelul falansterului de la Scăeni, organizat pe vremuri de Th. Diamant. Scriitorul nu ne oferă prin aceasta un **model social** pentru contemporanii noștri. Dacă ar fi procedat astfel, atunci ar fi scris un roman utopic penibil. Ficțiunea literară a falansterului nu-și pierde consistența fiindcă distanțarea ironico-dubitativă privitoare la unele informații despre existența lui pare să le confirme pe altele. Reținem un singur enunț de acest gen : „Aveau date sigure că avocatul care le împrumutase bani la începutul experienței nu exista în realitate. Că Marius și Aron, ajutați de soldatul reformat și de cîțiva dintre cei aduși de el de la Conac, iar acum și de această fată care le fusese prezentată drept fata avocatului, nu făceau decît să-i exploateze pe ceilalți". Însuși comentariul meteorologului „delirant" constituie uneori o distanțare față de propria 'reverie. „Aici, zise Luca, se scuturase ca de un vis urît întrebîndu-se dacă nu cumva o mașină a timpului l-a dus pe o moșie din Prahova la începutul secolului al IX-lea".

Într-un anume fel s-ar putea spune că așa cum C. Tolu a dat în **Însoțitorul** un roman despre timp, la fel și Mircea Nedelciu a conceput în **Tratament fabulatoriu** un roman ironic despre timp și evaziunile ficționale din prezent. Puterea ficțională a scriitorului se comportă față de existență așa cum și-a imaginat Fichte atributele eului creator de lucruri. Și cînd unii spuneau, mai în glumă mai în serios, dacă nu cumva și doamna Fichte este o proiecție a sotului său și noi se cuvine să ne întrebăm dacă Ulla, avocatul Mierean cu toate conflictele adiacente, nu sînt simple proiecții flotante în existență a unor personaje pe care ficțiunea auctorială le poate suspenda cînd dorește sau le poate rectifica după însăși rațiunea modului de textualizare a realului. Și prozatorul citește marele text oferit de realitate după cum consideră de cuviință, așa cum fac și personajele sale. Iar cînd Luca coboară în real, el anulează confuzia dintre Sachelarie, Sarba, Gheorghe (ficțiuni din Conac) cu unii ingineri de la **Fitotron**. La urma urmei și **Fitotronul** este o ficțiune destinată să facă să coexiste în același spațiu dar în anotimpuri și stări climaterice diferite plante, flori, pomi, cereale, care își au fiecare calendarul lor specific. Cele mai multe efecte de **stranietate** sînt realizate de autor prin perturbări de imagini spațiale și temporale. Luca meteorologul spune la un moment dat : „cred că în legătură cu timpul ceva nu e în regulă acolo". Mutarea **centrului** unor personaje în alt timp duce astfel la multiplicarea viziunilor despre lume.

După o fertilă ucenicie la școala prozei moderne, Mircea Nedelciu combină unele procedee literare în așa fel încît nu mai dau sentimentul unei formule mimetice. Imaginea **Conacului** din Valea Plînșii ne amintește de **Castelul** lui Kafka, simetriile arhitecturale generatoare de confuzii din anumite orașe trimit spre Alain Robbe-Grillet și Michel Butor, caracterul interșanjabil al personajelor poate fi comparat cu cel din teatrul absurd etc., etc.

Tratament fabulatoriu pune în lumină un **ideolect** estetic tipic pentru un scriitor care cunoaște deliciile culturii. Textualizarea ficțională solicită cu îndrăzneală spiritul imaginar care nu poate ieși din real decît printr-o **artă combinatorie**. Informațiile grefate pe ficțiunile unei intrigi explodate sînt colectate cu abilitate după o rețetă bine condimentată.

În pofida obstacolelor create programatic pentru cititori, Mircea Nedelciu scrie o proză elegantă cu un succes public cert.

Ce-ar putea să însemne azi un vers eminescian pe plaiurile

Toate-s vechi şi nouă toa

Ciobănaş la oi m-aş duce...

Două fotoreportaje
din judeţul Botoşani
de VICTOR RĂDULESCU

Imagini elocvente despre dragostea şi respectul oamenilor din Popăuţi pentru animale

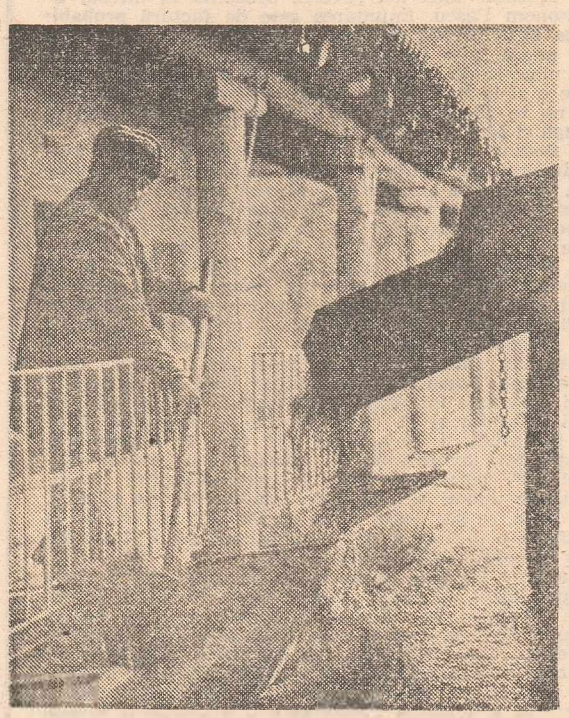

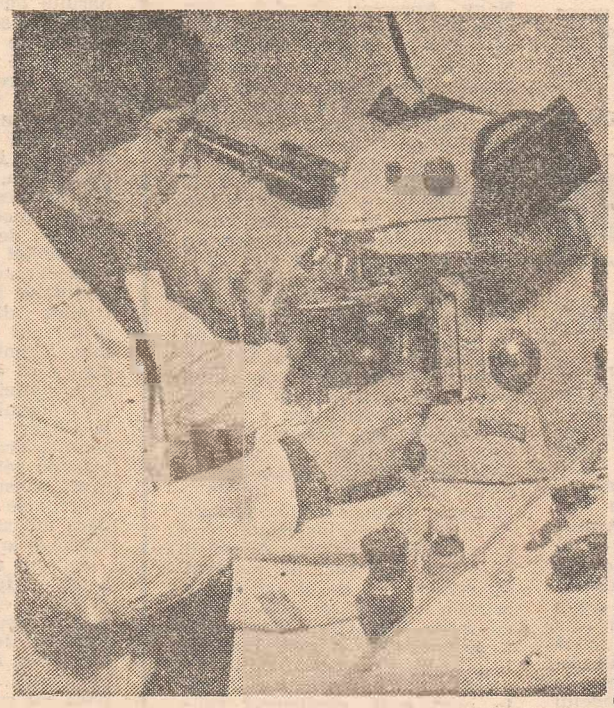

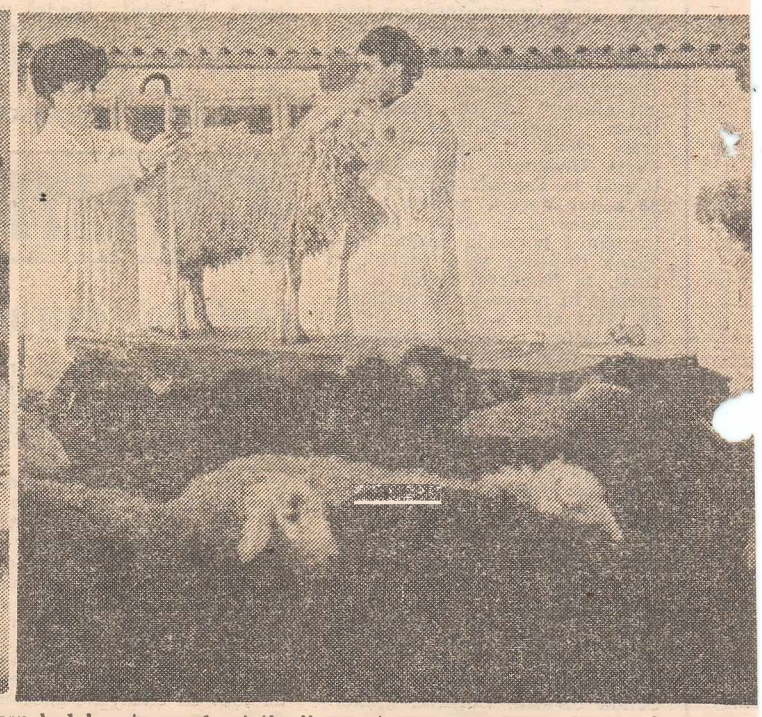

Trei decenii de muncă asiduă, de cercetare tenace în modernele laboratoare ale staţiunii pentru crearea unei rase de excepţie

Staţiunea de cercetare şi producţie pentru creşterea ovinelor Popăuţi, din vecinătatea Botoşanilor, este unică în ţară prin profilul său. Aici se cresc şi se ameliorează ovine pentru pielicele, se produc şi se livrează animale de înaltă valoare biologică pentru reproducţie. Faima sa, a reuşitelor muncii specialiştilor săi a depăşit de mult graniţele României, statisticile situînd-o pe locul doi în Europa, după U.R.S.S.

Cînd a luat fiinţă staţiunea, în 1909, sub denumirea de „Tamazlicul Popăuţi", avea menirea de a creşte vite din rasa „Sura de stepă", varietatea Moldovenească. În 1925, se aduc oi pentru pielicele în efective mici, iar din 1956 se începe o acţiune organizată pentru crearea unui tip local de oaie producătoare de pielicele. S-au folosit rasa „Caracul" cu aptitudini amelioratoare în această direcţie, ca bază paternă, şi oile „Ţurcane" autohtone, ca bază maternă, avînd o rezistenţă şi adaptabilitate perfectă la condiţiile pedoclimatice din nord-estul Moldovei. Printr-o schemă proprie de încrucişare şi metisaj, ne relatează doctorul Vasile Niga, cercetător la Staţiunea Popăuţi, s-a ajuns, astăzi, la crearea oii româneşti sau **„Oaia de Botoşani"**, rasă în fază de omologare la O.S.I.M. S-au răspîndit astfel în ţară, pornind de aici, de la Popăuţi, 1 200 000 de capete din acest nou tip de oaie, care asigură, anual, o producţie de circa 500 de mii de pielicele pentru industria confecţiilor.

Preocupările colectivului nostru de cercetători, ne spune inginerul Marin Lucian, directorul staţiunii, venit aici cu 30 de ani în urmă, constau în crearea unor noi varietăţi de culoare (maro, sur, roz, alb) în cadrul acestei noi rase, consolidarea genetică a acestora, stabilirea particularităţilor biologice de reproducţie, precum şi a tehnologiilor adecvate de creştere şi exploatare.

Specialiştii care lucrează în laboratoarele de genetică şi biochimie, ameliorare, reproducţie, nutriţie şi tehnologie se preocupă şi de înmulţirea efectivelor de animale, de la 12 mii la 20 de mii de capete. Există şi dorinţa realizării în diverse unităţi, staţii pilot, a unor cîrduri, unde Caraculul să crească în rasă curată şi de unde să se recolteze în totalitate material seminal pentru toate unităţile din ţară. În prezent, de la Popăuţi se livrează anual peste 800 de capete berbecuţi de prăsilă în zone în care se poate creşte Caraculul şi anume în judeţele Iaşi, Suceava, Neamţ, Bacău, Olt, Sibiu pentru încrucişare pe rasa „Ţurcană". La acestea se adaugă şi 50 de mii de doze material seminal congelat de la berbecii pepinierei staţiunii, iar din anul 1987 cîte o mie capete de mieluţe pentru prăsilă.

În ferma vegetală se caută soluţiile cele mai utile pentru întreaga producţie a judeţului şi se stabilesc tehnologiile cele mai propice. Cercetătorii Staţiunii Popăuţi indică cu exactitate, în urma studierii în teren şi în laboratoare a plantelor, perioadele optime de semănat, erbicidat, pregătirea terenului, întreţinere, recoltare. Fiind în relaţii de permanentă colaborare cu Institutul de cercetări agricole Fundulea, cu Institutul de cercetare şi producţie pentru cultivarea pajiştilor Braşov, cu Staţia centrală pentru combaterea eroziunii solului Perieni, Staţiunea Popăuţi rezolvă multe din problemele terenului colinar al judeţului Botoşani, teren care necesită lucrări deosebite în oprirea eroziunii solului.

Este limpede că oamenii de la Staţiunea Popăuţi îşi fac datoria pe deplin. Dar, dincolo de acest fapt, există aici şi o nemulţumire. O nemulţumire creatoare, care se transformă în invenţii şi inovaţii. La „Simpozionul de inventică" de la Iaşi, din septembrie '86, au fost prezentate şi două lucrări aparţinînd unor specialişti de la Popăuţi. Doctorul inginer Ion Lascu a prezentat lucrarea „Reducerea consumului de carburanţi la cultura cerealelor", iar tînărul inginer mecanic Adrian Butnăraşu a adus noutăţi în ceea ce priveşte „îmbunătăţirea calităţii furajelor prin amonizare". Această din urmă idee este pregătită pentru omologare şi apreciată ca foarte bună.

O miniexpoziţie grăitoare în privinţa citorva

...tale ale poetului

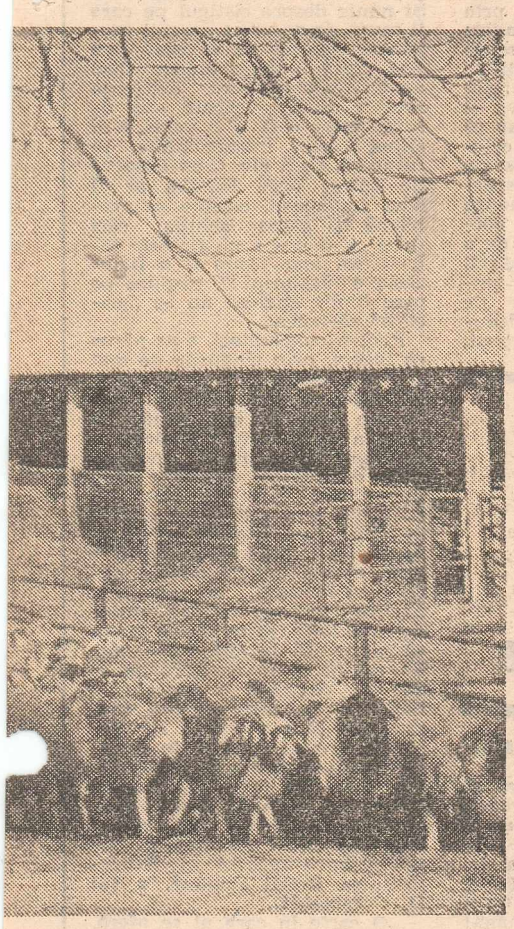

...e virtuțile „oii de Botoșani"

Covoarele manuale poartă cu ele, în multe țări ale lumii, faima meșteșugarilor botoșăneni

Măiestrie și autenticitate — două repere pentru aceste mîini harnice

Izvorul pururi viu al artei populare

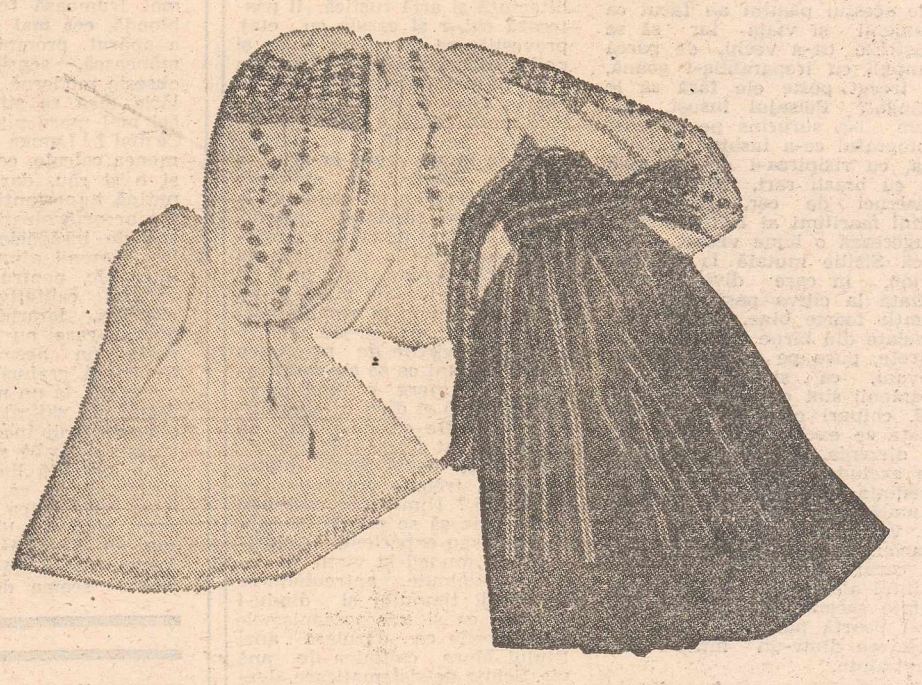

Ileana Trufașu, președinta cooperativei „Artizanatul", străbate drumurile satelor pentru ca straiele din lăzile de zestre și vasele ceramice să fie modele pentru creația de azi

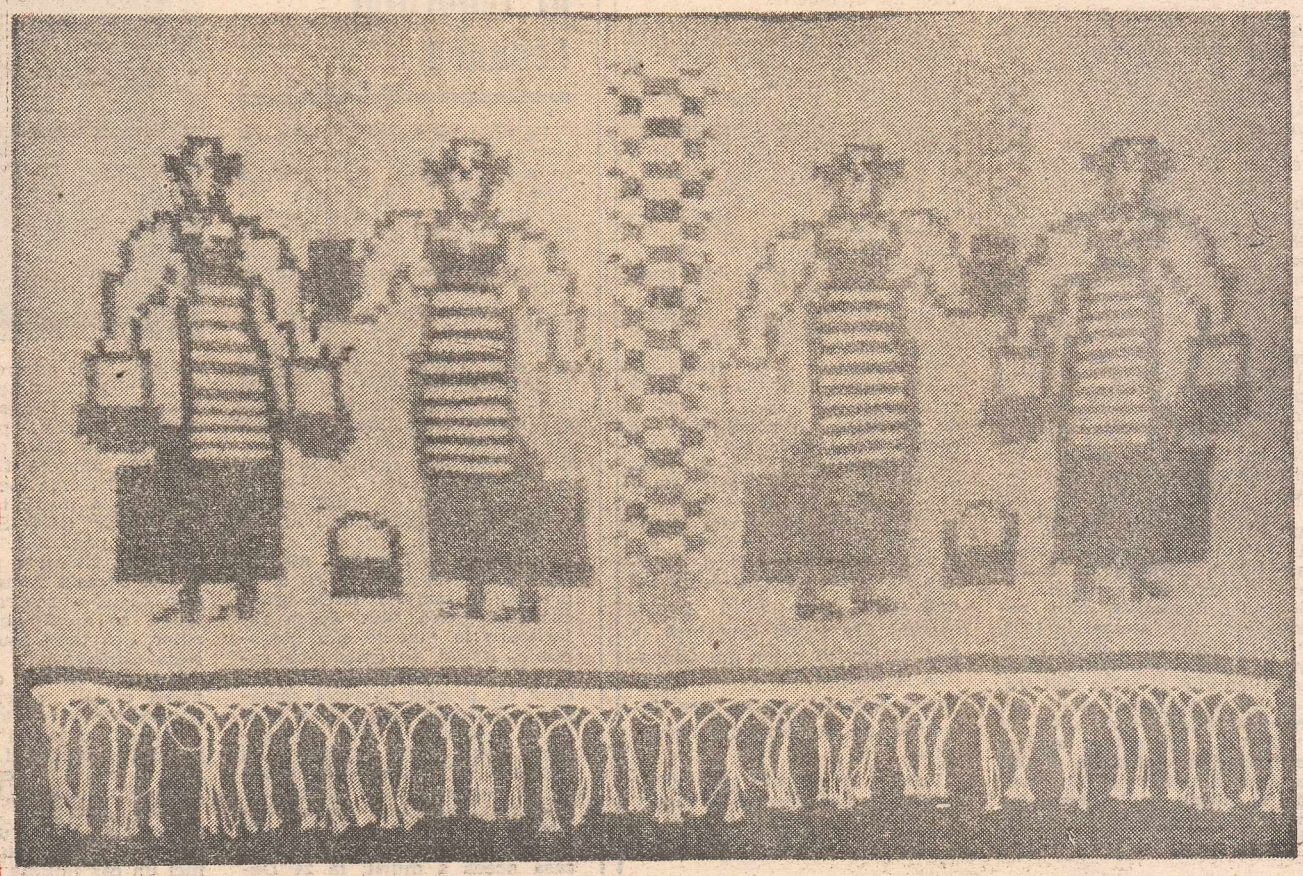

Decorațiunile interioare îmbină motive tradiționale cu linii și cerințe moderne

Clopotiva Hațegului

...Clopotiva, un sat din Țara Hațegului : este titlul unei expoziții de fotografii pe care, sub auspiciile „Cîntării României", Muzeul satului ne-a oferit-o nu demult, aducînd sub privirile noastre unul din acele „sate tipice" ale românilor — cum le numeau reprezentanții școlii sociologice de la București, condusă de D. Gusti —, tulburătoare ca un memento. Un sat-matrice al vechiului sat pastoral românesc, un sat-monument al vechimii și dăinuirii noastre, încrustate în ambianță, în port, în memorie, în croiul caselor, în dimia aspră a verbului, care e aspră doar pe dinafară, pe dinăuntru fiind lina unduitoare și caldă a gîndului și simțirii ce-au născut „Miorița". Un sat al Hațegului, ținut ce conservă, mai mult ca oricare altul, aerul de arhaică „Dacie Felix", de lume a etnograficului pur și a înfățișării noastre primordiale.

Fotografiile au fost făcute în 1936, anul în care echipele monografice studențești, patronate de același D. Gusti, poposeau, pentru luni de zile, la Clopotiva, ca într-o rezervație de arheologie socială menită să ofere răspunsuri la întrebarea : ce forțe tainice, ce magnetisme ale acestui pămînt au făcut ca oamenii și viața lor să se păstreze ca-n vechi, de parcă timpul, cu ireparabila-i goană, a trecut peste ele fără să le atingă ? Peisajul însuși, așa cum l-a surprins pe peliculă fotograful ce-a însoțit expediția, cu risipirea-i de stîncării și cu brazii rari, răstigniți la răscruci de cer, gemeni cu pinii maritimi ai Italiei sudice, sugerează o lume veche, o antică Sicilie mutată la Septentrion, în care divina Ulpie, aflată la cîțiva pași, se va fi simțit foarte bine. Casele încheiate din birne sînt mici fortărețe, puse pe temelii de bolovani, ca și Sarmizegetusa. Oamenii sînt cei de pe Columnă, chipuri nobile, cu o noblețe ce exclude cruzimea, nu și dîrzenia, cu o înțelepciune ce exclude disperarea, cu o credință în steaua lor nestrămutată nici chiar atunci cînd ei, vechii și mîndrii oameni ai Dacici, au fost supuși și tîriți la carul învingătorului. Veșmîntul alb-negru le dă o demnitate sacerdotală. Femeile care-i poartă par niște prințese descinse dintr-un mirific Bizanț alpin.

Fotografiile au fost făcute în 1936, și totuși pare-ar fi fost făcute azi. Căci cine pășește în Clopotiva de azi va fi uimit să descopere nu doar o imagine, ci mult mai multe, identice sau cvasiidentice cu cele de pe pereții muzeului. Același sat de pe Riul Mare, „sat mare", cum îl numește cronica, mare în Hațeg, altfel sat micuț, „sat pitulat sub streașina de Nord a Retezatului ca un cuib de rîndunică sub streașina ocrotitoare a unei case de țară", cum îl descria în 1936 geograful și sociologul Ion Conea ; același „sat adunat", cum spun etnografii, născut din contopirea mai multor cătune (vreunul din acestea, desigur, va fi fost un „vicus", o așezare rurală a coloniștilor romani, din cele ce gravitau în jurul Ulpiei) ; aceleași ulițe strîmte, întortocheate, firave ca niște piraie pe care le treci dintr-o săritură, și care în vremea topirii zăpezilor devin chiar piraie ; aceiași oameni cu clop pe cap, cu dulamă de miel cu blana întoarsă în afară, cu opinci bune de drumuri lungi peste piatra abruptă și colțuroasă a munților. Și totuși...

Și totuși, Clopotiva, cuib românesc de viață atestat la 1360, dar cu rădăcini care, după toate semnele, coboară pînă la rădăcina mileniului și chiar mai jos, nu e un sat-muzeu, nu-i un Pompei al satului românesc, ci un sat viu, un sat al acestei vremi, în care civilizația noului a pătruns și pătrunde sub complexe și adesea copleșitoare înfățișări. Vechile case de birne îmbătrînesc și mor romantic sub umbra timpului, dar și sub asaltul betonului, nu ciclopean, ca pe timpul strămoșului de pe Tibru, ci de cea mai modernă extracție. Aproape 200 din cele vreo 250 de case ale Clopotivei sînt, spun statisticile primăriei, construite în ultimele două decenii, cu temelii de beton și pereți de zid. Oamenii sînt cei de pe Columnă, își țin ca-n veac straiul și datina, dar C.A.P.-ul lor scoate recolte de cartofi de 17—18 000 kg. la hectar, fruct al celor mai noi iscusințe tehnice. Mulți dintre ei își pun, diminețile, salopete de muncitori și o iau spre șantierul hidrocentralei Riul Mare-Retezat, a doua ca mărime (după cea a Lotrului) de pe rîurile noastre interioare, cu hotarul înfipt chiar în hotarul satului. De unde atunci impresia de „stătătoare slavă" a locurilor, de neclintită și de neschimbată lume, de oază suspendată dincolo de timp, neatinsă de timp ?

Te stăpînește aceeași impresie pentru că noutățile vremilor proaspete, multe și mari, se înscriu în desenul și în destinul satului nu deturnînd sau rupînd măiestrele fire ce vin din veac, ci împletindu-le într-o alcătuire nouă, de sinteză. Casele de beton și zid păstrează intact străvechiul canon de arhitectură și artă rustică, îl păstrează chiar și casele cu etaj, prevestitoare de viitor, chiar și noile edificii publice, Clopotiva zilei de azi desenînd astfel un sat în care esențială în priveliște și în ființă e coerența întregului, pe o axă ce se vădește a fi, de la un capăt la altul, a locului. Primind cu aviditate noul, oamenii n-au renunțat la „vechi" doar fiindcă-i „vechi", ci l-au curățat de rugină și efemer, scoțîndu-i la zi valorile de substanță, perene, aptă încă de rod ales. De ce, de pildă, și-au zis ei, să renunți la vechile mori pe apă, cînd ele, aceste arhaice rîșnițe, învîrtite de presiunea sutelor de ani ce se cheamă tradiție, încă merg, cruțînd energia electrică și dînd o făină atît de bună ? De ce, de pildă, să nu ții în sat fierari, odată ce vitele, ca să poată birui piatra munților, trebuie potcovite ca armăsarii ? Nimic din ce-i bun nu trebuie să se piardă, fiecare cucerire sau experiență semnificativă a muncii și vieții se cuvine să dăinuie, antrenîndu-se în fluxul timpului și dîndu-i culoare, ca și microorganismele și pulberile ce dăruiesc apei Riului Mare calitatea de apă vie. Schița de sistematizare, dezbătută și aprobată de obște, restaurează teafăr tabloul satului, corectîndu-i efecte, cristalizîndu-i noi străluciri.

Acești oameni intră în cinul nou, al tehnicii veacului, fără complexe, fără sfieli, fiind ei înșiși posesorii unor tehnici și măiestrii ce vin din timp și trec peste timp. Valorificarea apelor munților, de pildă, au făcut-o și cei de ieri. S-au găsit în hotarul Clopotivei urmele unui apeduct care, se pare, alimenta cetatea Ulpiei. Riul Mare a mai fost deviat, cu aproape două milenii înainte de devierile operate de marea hidrocentrală, prin iazuri care, rupîndu-i albia, desprinzînd din ea crengi de apă, au alcătuit un eficace sistem de irigații, în folosință și azi. (De ce să nu-l folosești, odată ce apa lui binecuvîntează solul arid, prefăcîndu-l în tipsie de grîne ?) Întrebați cine a construit sistemul, bătrînii din Clopotiva saltă din umeri : „Așa a fost din veci". Constructorii hidrocentralei captează deci, ca să transforme în energie, niște izvoare a căror memorie s-a pierdut, reconstituie deci — într-o formulă modernă — un secret uitat, dar vital pentru oameni. Un secret care însă a fost al lor, al celor din Clopotiva Hațegului.

Clopotiva, un sat din țara Hațegului, un sat din Țara Românilor.

Un sat ce păsește spre viitor rămînînd mai departe el însuși.

ILIE PURCARU ■

Vorbiți și scrieți românește

Despre plasticitate

Din felurite motive, lingviștii se feresc să facă aprecieri de valoare asupra limbilor, să le ierarhizeze după vreun criteriu ori măcar pe una față de alta s-o considere „superioară". Din ce punct de vedere superioară ? Căci dacă, odată ales un asemenea reper, vom putea constata excelența unui grai asupra altora, de îndată ce schimbăm perspectiva, unghiul de vedere, criteriul, se schimbă și rezultatul, consemnînd „superioritatea" altei limbi, ș.a.m.d., încît am putea postula că pentru orice limbă există un punct de vedere din care acea limbă poată fi considerată superioară altora. Ceea ce este un alt fel de a formula postulatul egalității între idiomuri, cel pe care mizează în general specialiștii, ferindu-se, precum spuneam, de orice clasament. Lingviștii se ocupă în mod curent de clasificarea limbilor, împărțindu-le în felurite clase și subclase, după diverse criterii (origine, structură, statut politic, cultural etc.), dar le e cu totul străină preocuparea de a le ierarhiza în clasamente.

Asta în ceea ce îi privește pe specialiști.

Publicul larg însă, e tentat să facă la tot pasul clasamente, să compare între ele mai multe orice ar fi ele de același soi — echipe de fotbal, actori, cîntăreți, mărci de automobile, de pantofi ș.a.m.d. — și să afle cine e pe primul loc, pe al doilea și tot așa, pînă la ultimul, încît în acest scop se organizează și competiții, campionate, concursuri sportive, muzicale, artistice, culturale etc., de tot felul ! Nu avem o olimpiadă a matematicienilor, alta a chimiștilor și altele ale nu mai știi cui de multe ce sînt ?! Căci, cel mult, interesează competiția mondială: care e cea mai bună echipă de fotbal din lume, cea mai bună dansatoare, cea mai frumoasă femeie, cea mai blondă, cea mai cea mai !, cum a apărut, prompt, expresia românească, sensibilă la această obsesie modernă. Doar în copilăria mea se știa cine este și cel mai mare pitic din lume !... Ce mai ? ! Lumea e pusă pe asemenea calcule, ceea ce e și bine și e și rău, dar asta are mai puțină importanță. Fapt este că din această obișnuință, de-acum atît de înrădăcinată în mintea lor, oamenii ajung să raporteze între ele, pentru a le distinge valoric, calitativ, pentru a le clasifica, ierarhic, și lucruri pentru care nu se mai potrivește un asemenea demers. Bunăoară graiurile.

Circulă, la un nivel de cultură destul de ridicat, acel nivel la care oamenii încep să cunoască binișor o limbă străină, părerea că o anumită limbă este superioară altora, că, deci, în principiu, s-ar putea face o ierarhizare valorică a limbilor. Greșită sau nu, această părere este foarte răspîndită și trebuie să ținem seama de ea ca atare. Într-un chip neașteptat, constatăm că această părere este întreținută și de... școală, unde, predarea limbilor străine reclamă, ca pe un procedeu firesc, justificat, să punem în evidență dinaintea elevilor îndeosebi acele caracteristici ale limbii străine prin care aceasta se deosebește structural de limba de referință, maternă, deci cea românească.

Așa de pildă, copiii învață foarte devreme că în alte limbi (franceză, engleză, germană etc.), se face deosebirea, prin cuvinte diferite, între **a învăța** (pe alții) : **enseigner, to teach** etc., și **a învăța** (de la alții) : **apprendre, to learn** etc., între **a împrumuta** (de la cineva și **a împrumuta** (pe cineva) sau că funcționează în alte limbi categorii gramaticale necunoscute limbii române (cum ar fi aspectul verbului). Din asemenea exemple — sau, în general vorbind, cînd luăm cunoștință de o altă limbă, devenim sensibili mai ales la ceea ce limba respectivă are în plus față de limba noastră maternă, deducînd, în mod pripit și eronat, că o limbă ar fi superioară alteia.

Să nu se înțeleagă cumva că vinovați de o asemenea eroare, răspîndită și prin școală, ar fi profesorii de limbi străine. Cu atît mai mult cu cît aceștia, cei mai mulți, sînt profesori și de limba română ! Nu ! Vinovați sînt profesorii de limba română! Care, aidoma colegilor care predau franceza, rusa etc., care, deci, ca profesori de limba română s-ar cuveni, la tot pasul, să atragă luarea aminte a elevilor și asupra acelor puncte ale structurii lingvistice, asupra acelor **momente** în care limba română excelează ea în raport cu celelalte. Căci, în totul, **fiecare limbă este prin ceva mai bogată, mai frumoasă decît celelalte.** Ei bine, acest **ceva** intră în preocupările, firești, repet, ale celor ce predau la noi în școală o limbă străină, dar lipsește aproape cu desăvîrșire din preocupările profesorilor de limba română. Și așa se face că majoritatea elevilor termină liceul fără să afle, de pildă, că în limba lor părintească există un mod verbal de neîntîlnit în alte graiuri : modul prezumtiv. **Nu e de mirare că lucrurile stau așa, pentru că și la Universitate pregătirea viitorilor profesori de limba română nu are în vedere această perspectivă, pe care dacă ar fi s-o căutăm în bibliografia după care studenții filologi își pregătesc seminarele și cursurile, nu vom afla nici un titlu de lucrare, nici un autor. Studenții, firește învață despre modul prezumtiv, dar ce anume ? Că nu e clar dacă e vorba de un mod propriu-zis sau de o conjugare !... Și nimic despre cîștigul pe care îl avem de pe urma acestui prezumtiv, sporul de expresivitate ce-l oferă limbii române, deci nouă, vorbitorilor, existența acestor forme verbale atît de românești : o fi, o fi venit, o fi știind** etc., intraductibile în franceză, rusă etc. Cum observa un coleg: dacă Hamlet ar fi știut românește, celebra sa problemă își găsea soluția, căci dacă „a fi sau a nu fi" este întrebarea, apoi „ce-o fi o fi, aceasta e răspunsul !", răspuns pe care limba engleză nu se „pricepe" să-l dea...

Pentru cunoscători, s-ar părea că încerc, prin rîndurile de mai sus, să pledez din nou pentru introducerea lucrărilor lui Constantin Noica în bibliografia de bază a studenților filologi, a profesorilor de limba română. Căci din păcate lucrurile stau într-adevăr așa: lucrările lui C. Noica sînt sistematic ocolite în pregătirea viitorilor profesori de limba română. Din fericire însă, aceste lucrări circulă extrem de intens, de susținut, printre studenți, printre profesorii de liceu. Și nu la ele vreau să ajung. Ci la altă carte, publicată în urmă cu aproape 50 de ani, devenită o raritate în biblioteci, o carte despre care nu se suflă o vorbă la Universitate, despre care toate generațiile de profesori de limba română azi în funcțiune nu au auzit ! O carte al cărei titlu extrem de atractiv este onorat, este „acoperit" de materia cuprinsă între scoarțele ei: **Expresivitatea limbii române**, a lui D. Caracostea.

...O carte în care ni se oferă, în parte, răspunsul la întrebările ce oamenii și le pun cu privire la valoarea limbii lor materne. Și mai ales ni se oferă un suport teoretic pe seama căruia să putem ajunge la un răspuns și mai cuprinzător.

Nu cunosc, printre cărțile apărute în ultimii 50 de ani, prea multe care să merite să stea alături de aceasta în bibliografia minimă a unui corect profesor de limba română. De aceea, la acest început de an nou, nădăjduind că o voi face într-un ceas bun, aduc această urare tuturor iubitorilor limbii noastre românești: să vedem cît mai curînd retipărită această carte minunată ! La mulți ani frumoși și la mai multe cărți și mai frumoase !

ION COJA ■

Adevăratul nume al tenorului Leonard

Pe tatăl lui Leonard l-am cunoscut în Cîmpulung Muscel, în anii bătrîneții lui. Costică Nae, cum i se spunea îndeobște, avea o statură potrivită, totdeauna îngrijit îmbrăcat, era onorat și stimat în urbea lui de adopție. Față prelungă, părul și mustața albe, frunte înaltă, ochii radiau bunătate, bărbia puțin adusă, Constantin Nae era încă un bărbat chipeș, în anii cînd l-am cunoscut (1932—1945). Îi plăcea muzica și trăia cu emoție adîncă amintirea morții fiului său, Leonard. Nu o dată, mă chema în casa lui, vecină cu a părinților mei. Îmi cerea să cînt „Creola" și lăcrima. Păstra cu sfințenie albumul cu fotografii, ce i le trimetea Leonard.

Amintind de Leonard, nu puteam trece cu vederea că și în prezent se mai fac unele erori, cea mai gravă fiind aceea referitoare la numele său patronimic. Astfel, în emisiunea radio din 13 decembrie a. c., s-a spus că, prințul operetei românești „Nicolae Leonard" a murit în casa natală din Cîmpulung, iar filmul consacrat lui Leonard, la împlinirea a 100 ani de la naștere, surprinzînd într-o secvență placa comemorativă așezată pe casa din Cîmpulung, a reținut că, în casa aceea a murit, la 24 Decembrie 1928, „Nicu Leonard". Am întîlnit adesea în publicații, reviste, cărți asemenea greșeli cu privire la numele artistului. Bunăoară, în Dicționarul Enciclopedic Român, apărut în 1965, (vol. 3, pag. 103), cîntărețul român de operetă figurează sub numele Nicolae Leonard, ca și în „Istoria muzicii universale — în date" (Iosif Sava și Petre Rusu — pag. 382). Teatrul muzical din Galați a purtat multă vreme aceeași denumire, iar într-o carte, consacrată marelui tenor, se menționează surprinzător, „că tatăl său s-a numit Naia Constantin".

Nu este exclus, ca la menținerea erorii, privind numele patronimic al artistului, să fi contribuit și faptul că, în epocă, pe multe fotografii ce îl înfățișau, în roluri pe care le întruchipase stă scris „N. Leonard".

Dacă sintagma N. Leonard reprezintă adevărul cu privire la numele și prenumele său, în nici un caz inițiala „N" nu constituie numele „Nicolae" sau „Nicu", ci prescurtarea, prin contracție, a numelui patronimic al tatălui său : **Nae** Constantin".

Originar din părțile Galațiului, după pensionare, Constantin Nae, împreună cu cea de-a treia soție, Ecaterina Nae, s-a stabilit în Cîmpulung. Casa în care au locuit cei doi bătrîni, situată în centrul orașului, pe strada Constantin Brîncoveanu nr. 66, există și astăzi, așa cum arăta în urmă cu 58 ani, cînd Leonard s-a stins din viață între zidurile ei.

Fotografia tenorului Leonard din epoca maturității, pe care o încredințez publicității, purtînd înscrisul autentic „Leonard C. Nae" aparține lui Constantin Nae, și a fost trimisă de acesta în anul 1927 pe adresa tatălui meu Ioan Zamfirescu, din Cîmpulung, strada Constantin Brîncoveanu nr. 64. Iată și cuprinsul scrisorii, (verso fotografiei) : „Rugăm primiți sincerele noastre felicitări pentru ziua D-tră onomastică. Vă dorim ani mulți, fericiți și cu sănătate".

Nae CONSTANTIN
și Ecaterina C. NAE

Lăsînd viitorimii dovada pertinentă a numelui lui Leonard, înscrisul părintelui său constituie, desigur, un argument pentru înlăturarea oricăror erori.

Nu există, așadar, temei pentru a se mai spune ori pentru a se mai scrie „Nicolae" sau „Nicu" Leonard, deoarece prințul operetei românești din primele decenii ale veacului XX s-a numit Leonard C. Nae, sau pur și simplu, Leonard.

Nu este pentru prima oară, cînd un prenume a devenit un nume.

TEODOR ZAMFIRESCU ■

atelier literar

de Gh. Dumitrescu

A. Pârvu : După cum, desigur, ați observat, nu e nimic de retras, deși evaluările noastre s-au dovedit, pe ici pe colo, nu tocmai exacte. E bine, și e rău... E bine, că sînteți mai tînăr decît bănuiam (și, adesea, decît versurile dv. — uneori, amenințate de anacronism și de un fel de mîzgă livrescă, convențională, etc.). E rău, că, totuși ați pierdut — un fel de-a spune — niște ani buni, pe care trebuie să-i recuperați rapid, ajungînd la nivelul zilelor noastre (prin eliminarea, în primul rînd, a balastului și decalajului temporal sugerat în paranteza anterioară, etc.). Rămînem în așteptare.

I. Pleșa : Nimic nou. Se reia o formulă mai veche. de multă vreme ineficace, neconvingătoare, o moară de vorbe prelungă, uneori pisăloagă, fără un sens, o finalitate, o propensie oarecare. Vorbe inerte, fade, fără vibrație, expresivitate, ecou. Vechea dv. „tehnică", pe care e uluitor că nu reușiți, de-atîta vreme, s-o comparați concludent și profitabil cu adevărata poezie de ieri și de azi !

A.I. Oprea : Se simte lucrul grăbit, „de serie" (de „bandă rulantă") în care substanța nobilă e în scădere și lucrurile alunecă spre banalitate și dulcegărie. Nu vă lăsați în voia acestei porniri facile, primejdioase.

Iulia Doru : Și totuși, nu ne ocupăm de proză.

M. Caba : Noi nu discutăm aici cărțile deja apărute (vă mulțumim pentru gentilețea de a ne-o fi trimis !). Presupunem, însă, în lipsa unei scrisori explicite, că doriți o părere (chiar așa, după debutul editorial !...) asupra celor citorva pagini alăturate. (Firește, comparativ, ne va fi utilă și cartea). Un lucru e limpede de la început : osteneala dv. grafică nu e lipsită de bune motivații și ,uneori (mai rar) de bune rezultate. Dintre ms., „Cu șoimul" ni s-a părut lucrul cel mai consistent; din păcate într-o cam veche formulă programatic-monografică, încărcată, enumerativă, greoaie (cu unele imagini căutate, forțate, neconvingătoare), lipsită de spontaneitate, dezinvoltură, etc. În celelalte (ca și în multe din carte) multe gratuități periferice, nesemnificative (ex. „submarine nichelate de culpe" — cu obligații facile de rimă (firește, „pulpe" !...), aici, și în prea numeroase alte împrejurări...

I. Chișu: În linii și culori, s-ar putea să spună ceva, cine știe... În vorbe, însă, nu spun nimic, nu comunică, nu sugerează, nu transmit, nu induc, nici freamăt, nici cîntec, nici înțeles, nici semnificație, simbol, etc. Absolut nimic ! **Codrina, Șerban M., Ov. S. Florian, M. Găbreanu** (mai citeț !), **Em. Neagu, Mocanu V.** (mai bine, în „Extaz"), **Florin Jale** (ceva mai bine, în „Trecere"), **Ion Corbeanu, Arlechin Anahoretu, Ardeleanu Gabriel, Nana, Magdalena Zaharia, Adriana Radu :** încă nu deajuns de clare Sînt unele semne bune, și concludente. Continuați și reveniți.

GEO DUMITRESCU ■

N.R. Manuscrisele nu se înapoiază.

METAMORFOZĂ

Această destrămare
de soare pe retină,
cînd sufletul mă doare

de prea multă lumină,
desigur, e de vină
că mă închipui floare
avîndu-te tulpină.

ANATOL COVALLI

ÎNCHIS ÎNTR-UN MIT

În lumea aceasta ce ger e !
O trompetă sună de stingere.
Sînt așteptat la fiecare-n oglindă —
singura care nu știe să mintă.
(O, de-aș putea să cred că-am venit
să rămîn închis într-un mit !).
Dar eu sînt o ființă ce are trecut,
și, cînd trec pe străzile reci,
toate jivinele nopții asmut.
Pînă și amintirile se iau după mine —
mă mușcă pe furiș
sau mă latră pe față ?
eu alerg prin curtea unei căzărmi,
ca un prometeu de cartier,
în mînă cu un fulger de gheață.

NICULAE ALEXANDRU VEST

VEGETALĂ

Iubește-mă ca pe-o ferigă ! îți spuneam —
Ca pe cea mai înaltă ferigă ce sînt.
Iubește-mi oasele libere preschimbate
în frunze
și picioarele înfipte adînc în pămînt.

Iubește-mă cu toți sporii,
ochii mei zburînd — zburătorii
Ia în brațe lumina mea frîntă
lumina mea verde, plăpîndă.

Ferigă sînt, îți spuneam,
și te voiam trup de plantă — os verde.
Iubește secunda din trupul meu lung
pe care timpul meu tînăr o pierde.
Iubește-mă ca pe-o ferigă ! îți spuneam.
Iubește-mi libertatea și bulgărele
de țărînă
pe care stau cu toate visele

Iubește-mi ora, rotundă ascunsă în iarbă
și toate după-amiezile.

ANGELICA MIHALCEA

CLOPOT

Înaintez
în banda sonoră
a înțelegerii voastre
cu genunchii numai răni
Mă lovesc de mine
cu țipăt metalic

VIOREL ANDRIESCU

EFORT

Urc mai sus.
Ochelarii au funcționat toată noaptea.
Tîmpla sprijinită de
mîna obosită
nu mă interesează.
Acum, în sfîrșit, gata !
Ridurile de pe frunte
sînt antena
cu care captez
gîndul.

VICTOR ANTONIE

ORAȘUL

orașul acesta cu mătuși vecini copaci
trandafiri
și-a vîrît străzile în buzunar
— mașinărie a spaimei — copilăria mea
un afiș anunțînd
venirea toamnei
copilăria mea cubic bătută în drumuri
— orologii de carne sîntem în care
se bate rar secolul douăzeci —
orașul acesta care a pornit
în căutarea fluturilor lui
cu zbor complicat
noaptea, neoane marfare și luna
demontată de degetele vizătoare
ale copilului
care am fost.

IULIAN BOLDEA

„Teatrul e o meserie în care trebuie să fii învingător"

(Urmare din pagina 9)

zul de față, nu numai de mine, ci, în alt plan vorbind, de conducerea Teatrului Mic. Au fost niște ani în care aici s-a mizat foarte mult pe actorii tineri. Principiul a fost ca ei să joace mult, să arate ce pot, să se ridice rapid la poziția „vedetei". Așa s-a întîmplat cu Dinu Manolache, Rodica Negrea, Mihai Dinvale, Ioana Pavelescu, Gheorghe Visu, cu mine etc. Am fost învățați să avem curaj. (A nu se confunda aceasta cu orgoliul.) Ei, pe mine tocmai acest curaj simt că mă „costă".

— Ați jucat întotdeauna ceea ce v-ați dorit ?

— Mai mult chiar, ca să zic așa : nu mi-am dorit niciodată un rol anume. Nu vreau să par mai modest decît sînt. Așta-i adevărul, chiar dacă e greu de crezut. Dacă m-ați întreba la ce rol visez în viitor, n-aș putea răspunde.

— Nu vă temeți de asemenea sinceități ?

— De sinceritate nu m-am temut niciodată, chiar dacă... nu mi-a fost ușor. Vorbind însă foarte serios, într-un teatru cu un program atît de riguros stabilit, într-un teatru care își asumă el responsabilitatea distribuirii trupei, așezînd pe fiecare în locul cel mai avantajos personalității lui, a fost pur și simplu mai interesant să mă supun repertoriului, decît să doresc altceva.

— Și totuși, ați fost acuzat de manierism. Nu cumva întîmplarea, fie ea și bine gîndită, n-a fost întotdeauna benefică ?

— Da, mi s-a reproșat în cîteva rînduri alunecarea în manieră. Am jucat într-o anumită perioadă personaje dintr-o zonă comună, cam din aceeași familie spirituală. Cum există însă în teatru o lege nescrisă — că rolurile nu se refuză — le-am primit și m-am luptat pentru diferențierea lor. Dacă n-am convins, e numai vina mea, chiar dacă întîlnirea cu ele nu mi-o datorez decît printr-un „da" al actorului disciplinat. Pînă acum, în materie de roluri, n-am ales niciodată singur. Face parte din meseria noastră această servitute, ca și relativa dependență de conducerea regizorală. Și, dacă e drept că eforturile în construirea unui spectacol sînt conjugate, drept e și că actorul nu trebuie judecat ca un profesionist de sine stătător.

— Cît de mult mizați pe colaborarea cu regizorul în teatru ?

— Cred că nu sînt un actor foarte comod pentru regizori, deși înțeleg destul de bine și am gîndit îndeajuns asupra relației dintre cele două profesiuni. Cred în regizorul care stă un număr mai mare de ani lîngă niște actori, care încearcă, greșește, care riscă alături de ei, care ajunge astfel să-i cunoască și să-i folosească în mod adecvat. Am debutat la Teatrul Mic sub conducerea Soranei Coroamă-Stanca, dar destinul meu de actor rămîne legat de numele Cătălinei Buzoianu și de al lui Silviu Purcărete (în această ordine pentru că nu-i puteam cita simultan și pentru că am jucat mai tîrziu cu Purcărete).

— Nu credeți că experiența colaborării cu cît mai mulți regizori poate modela mai complex un actor ?

— Numai dacă e vorba despre o întîlnire excepțională și care s-ar cere de la sine reeditată.

— Sînteți așadar fidel... ideii de fidelitate.

— Cam așa, pentru că actoria e o meserie în care, într-un fel sau altul, trebuie să fii învingător. În primul rînd față de tine în raport cu ceea ce ți-ai propus, și apoi, cu necesitate, față de public, singurul care autentifică victoria personală. Or, la riscurile și așa destule ale meseriei mele, nu l-aș mai adăuga și pe acela al curiozității de a lucra cu cît mai mulți regizori.

— Cînd nu v-ați simțit învingător ?

— Mi-e greu să răspund frontal. De fiecare dată cînd primesc un nou rol, încep să lupt cu un fel de spaimă (una bărbătească, îmi place să cred) de tot ceea ce a rămas nefructificat în celelalte roluri încheiate. Eu construiesc așadar mai mult pe neîmpliniri. E un fel de superstiție, aș zice, sau pur și simplu, o vigilență de o culoare mai aparte, care ar trebui să mă ferească de a-mi călca în propriile urme. Nu cred totuși că sînt un fatalist. Recunosc însă că meseria de actor, ca orice profesie artistică, are flux și reflux și că, uneori, trebuie să mai și pui acolo de unde tot dai. De aici încolo începe teritoriul fiecăruia dintre noi. Soluția cred că se află în păstrarea unui echilibru instabil al disponibilităților și solicitării.

— Cui datorați cel mai mult ca actor ?

— Lui Octavian Cotescu. Am fost studentul lui, la clasa pe care o îndruma alături de Ovidiu Schumacher. Anii din Institut au rămas ca un reper. Teatrul pe care l-am făcut atunci va fi probabil cu greu sau imposibil de egalat de-a lungul carierei mele. Cotescu avea un fel anume de a desface lucrul pe scenă, de a ne incita în a căuta adevărul. Era un foarte mare profesor (ceea ce nu înseamnă că nu mai sînt și alții) și, o spun cinstit, îmi lipsește, de un an și jumătate de cînd nu mai este, îmi lipsește privirea lui liniștitoare peste ceea ce fac. Ne și spunea : o să vedeți voi ce greu o să vă fie cînd o să fiți singuri, numai voi, fără nici un ajutor ! Din nefericire, atunci cînd ai avut un dascăl ca el, un dascăl pînă la capăt, nu ai cum să nu rămîi un student pînă la sfîrșit. Am jucat atunci Caragiale și Mazilu, cu care nu m-am reîntîlnit mai tîrziu în teatru și cred că e greu de trecut peste nivelul la care îi înțelegea Cotescu și la care ne făcea să înțelegem aceste universuri teatrale extrem de dure.

— Care a fost relieful celor unsprezece ani petrecuți la Teatrul Mic ?

— Relieful absolut normal al unei ucenicii într-un teatru de prestigiu. Am început cu roluri mai mici, apoi, în funcție de evoluția mea și de nevoile repertoriului, am ajuns „să mă ung cu toată marmelada teatrului pe față", cum spunea un coleg de-al meu.

— Am smuls amîndoi cu greu această convorbire unor zile acaparate de repetițiile la Coriolan, de Shakespeare, unde aveți rolul titular. Va fi o victorie ?

— Pentru mine ? E poate cea mai îngrozitoare întreprindere pe care mi-a pus-o în față teatrul. Îngrozitoare, în sensul în care tot Cotescu spunea că actoria e o meserie îngrozitoare. E primul Shakespeare în care joc, e și primul spectacol pe care-l montează Dinu Cernescu la Teatrul Mic, deci, musai ar trebui să fie o victorie. Deocamdată nu simt însă decît lupta. Vom vedea.

— Cu ce luptați în primul rînd ?

— Cu alte personaje ale mele, care trebuie să moară pentru ca acest Coriolan să poată trăi. Cu Filip din **Ivonna, principesa Burgundiei** de pildă și cu altele. Dar acestea nu sînt lucruri de povestit.

— Ce gînd vă obsedează ?

— Gîndul că teatrul e o meserie de practicat în condiții de sănătate perfectă, fizică și psihică. Or, o asemenea stare e greu de conservat cînd... Dar am zis ! Mie nu-mi place să mă pling.

— Ce a fost înainte de teatru ?

— Drept să spun, nu mare lucru. Cînd am dat examen la Institut nu cred că știam prea bine la ce mă înham. Pur și simplu îmi plăcea să fac și eu ca „ăia". Atunci, la examen, cînd Beate Fredanov mi-a spus „mulțumesc" la sfîrșitul probei, nu prea găseam ușa să ies. Nimeream elegant prin diverse ziduri. Să fi fost premonitoriu pentru ce avea să urmeze ?...

— Totdeauna ați avut umoarea asta neagră ?

— Păi din ea îmi trag umorul, o chestie la care chiar țin foarte mult, ca la un atribut al inteligenței.

— În ce raport vă așezați față de comedie ?

— Comedia e pentru mine o paranteză încă deschisă, în care așez foarte puțin : **Pluralul englezesc, Mielul turbat...** Mă atrage, există însă un domeniu în care nu mi-o doresc : în film.

— Filmul e deci un obiect de neîncredere pentru Dan Condurache ?

— Nu, nicidecum. Chiar dacă am ajuns să fac film oarecum nepregătit, e o experiență absolut captivantă, cu acest exercițiu de discontinuitate, cu un fel subtil de răscolire a lăuntrului actorului pe care nu ți-l revelă teatrul, dar pe care îl poți folosi apoi pe scenă. Am făcut film destul de mult, în roluri inegale. E o artă în care reușita actorului e și mai puțin controlabilă de către actor, dar, repet, e o experiență care m-a fascinat. Pot zice că aici mi-am verificat în alt fel părerile vizavi de colaborarea cu regizorul. Am lucrat cu Blaier, Vaeni, Tatos, Dinu Tănase, Nicu Stan, Șerban Marinescu. Nu e însă vremea concluziilor, cu toate că am cam albit.

— Ce se află dincolo de teatru ?

— Cărțile, muzica, sportul... N-am să pomenesc aici familia. Amza Pellea avea o vorbă : actorul e demult vîndut. Așa că viața mea personală n-are nici un amestec în acest interviu în care sînt actor. Am ales, acum trebuie să mă descurc. Teatrul seamănă cu un ring : cu cît ai mai multe răni, cu atît trebuie să te ridici mai repede. Altfel nu mai interesezi pe nimeni...

TANIA RADU ■

La opera română

● Cu Vasile Martinoiu în rolul titular, Daniela Vlădescu în Gilda și Toma Daroczi, de la Opera Maghiară din Cluj-Napoca, în Ducele vineri 16 ianuarie (ora 18). Rigoletto. Dirijează Constantin Petrovici.

● Tot din repertoriul verdian, **Ernani** — simbătă 17 ianuarie (ora 18). Din distribuție fac parte : Florin Farcaș (Ernani), Emil Iurașcu (Don Carlos), Dan Zancu (De Silva), Victoria Bezetti (Elvira), Veronica Gârbu (Giovanna), Nicolae Bratu (Riccardo) și Ion Grigorescu (Iago). Conducerea muzicală : Carol Litvin.

● În matineul de duminică 18 ianuarie figurează baletul **Spărgătorul de nuci** de P. I. Ceaikovski. Rolurile principale sînt interpretate de Magdalena Rovinescu, Elena Dacian, Mihai Tugearu și Florin Brînduș. Dirijează Lucian Anca.

● Duminică seara **Nunta lui Figaro**, capodopera lui Mozart cu Nicolae Urziceanu (Contele), Monica Teodorescu (Rosina), Mihaela Agachi (Cherubino), Alexandru Moisiuc (Figaro), Gerda Radler (Suzana), Adina Iurașcu (Marcellina), Pompei Hărășteanu (Bartolo) Corneliu Fănățeanu (Basilio). La pupitru Lucian Anca.

● În ciclul **capodopere lirice comentate**, luni 19 ianuarie (ora 18), Costin Popa ne va prezenta **Don Carlos** de Verdi cu Placido Domingo, Katia Ricciarelli Leo Nucci, Ruggero Raimondi, Lucia Valentini-Terrani, Nikolai Ghiaurov. Corul și Orchestra Teatrului Scala din Milano, în direcția muzicală a lui Claudio Abbado. Este vorba de prima înregistrare a ediției originale în limba franceză cuprinzînd și variante din versiunea rusă ce nu au fost cîntate încă.

● Din Verdi se cîntă și marți 20 ianuarie. Este vorba de **Aida**, în distribuție cu Sanda Șandru (Aida), Florin Farcaș (Radames), Lucia Cicoară (Amneris), Nicolae Urdăreanu (Amonasro). Dirijor Constantin Petrovici.

● Romanticul **„Cocoșat de la Notre Dame"**, monstrul pe care Victor Hugo, ca să-și respecte gustul contrastelor, îl pune să se îndrăgostească de frumoasa Esmeralda, vor fi interpretați (în baletul omonim al lui Pugni-Glier-Vasilenko) de către Anne Marie Vretos (debut în rolul Esmeralda) Ioan și Mihai Tugearu, Laurențiu Guinea, Irina Roșca. Dirijează Carol Litvin. Miercuri 21 ianuarie, ora 18.

● Silvia Voinea (Olimpia), Elvira Cirie (Giulietta), Liliana Ciobanu (Antonia) Ionel Voineag (Hoffmann), Adriana Alexandru (Niklaus), Pompei Hărășteanu (Lindorf), Cristian Mihăilescu (Andreas), Corneliu Fănățeanu (Spalazani) sînt o parte numai din distribuția operei lui Jaques Offenbach **Povestirile lui Hoffman.** Conducerea muzicală : Cornel Trăilescu. Joi 22 ianuarie (ora 18).

Portretul concret al pasiunii

Istoria ştiinţei este şi istoria unor mari pasiuni. A pasiunilor laborioase întrupate în creativitate. Iar creativitatea e primul semn al desprinderii vieţii din lumea inconştientului.

Dedicăm grupajul nostru nu unor realizări de răsunet, ci omului robit de pasiuni dominante, celui care, mai devreme şi mai hotărît decît alţii, s-a avîntat în marea aventură a cunoaşterii.

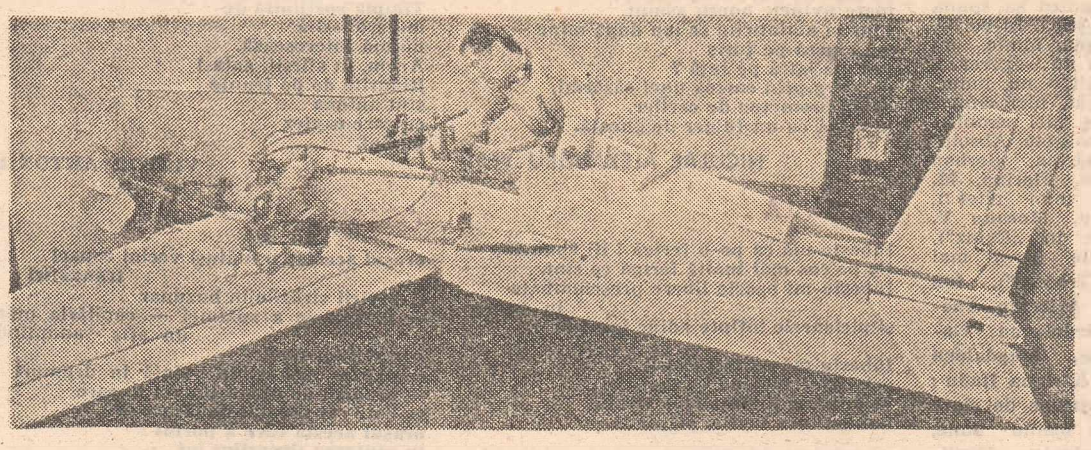

Avionul dintr-o sufragerie

Titlul nostru nu este o simplă figură de stil, ci anunţă o realitate de fapt. În Bucureşti, pe strada General Dona nr. 7, un om, un inventator, un ins cu pasiuni mistuitoare, a construit aievea, într-una din încăperile locuinţei sale, un avion la scara unu pe unu. Un avion de dimensiuni reduse, dar totuşi un avion, prevăzut cu aripi, elice, fuselaj, carlingă, cu instalaţii de comandă şi control şi capabil de a duce la bord un pilot de greutate normală. Pînă la ora actuală, această aeronavă nu a decolat vreodată. Din două motive : ea a fost terminată de curînd şi condiţiile atmosferice nu au permis efectuarea experimentului. În al doilea rînd, conform legilor în vigoare, nimeni nu are dreptul să folosească un avion, chiar de construcţie proprie, fără o autorizaţie de zbor şi fără să posede brevet de pilot. Demonstraţia va avea loc, dacă situaţia o va permite, în primăvara acestui an şi, evident, cu un pilot profesionist. Autorul acestei construcţii sui-generis nu doreşte însă nici să zboare cu maşinăria lui, nici să o ridice la sute de metri. Dacă aparatul va izbuti să decoleze şi să parcurgă în zbor o distanţă scurtă şi la foarte mică înălţime, demonstraţia îşi va atinge scopul.

Creatorul acestei maşini de zburat se numeşte Valentin Manoliu, este în vîrstă de 35 ani şi de profesiune conducător auto. Am mai aflat, şi nu fără uimire, că omul acesta n-a fost preocupat în mod expres de probleme de aeronautică şi nici n-a visat să devină pilot. Personal, am avut prilejul să-l cunosc prin mijlocirea unui confrate de breaslă, este vorba de cunoscutul redactor pentru probleme de ştiinţă al Televiziunii, Alexandru Mironov, cel care, de altfel, a încurajat demersul creator al inventatorului Manoliu şi i-a susţinut printr-un referat favorabil lucrarea înaintată Editurii „Litera".

Ei bine, a întîlni un avion într-un apartament este un fapt cu totul neobişnuit chiar pentru cel care colindă de ani de zile laboratoarele inventatorilor, deci şi pentru autorul acestor rînduri care s-a obişnuit să înregistreze fără surpriză ciudăţeniile şi originalitatea oamenilor stăpîniţi de diferite pasiuni.

Valentin Manoliu este un autodidact în sensul că nu a beneficiat de frecventarea unor cursuri superioare. Cunoştinţele sale sînt rodul studiului individual, al parcurgerii unei imense bibliografii ce cuprinde în special cărţi de fizică şi chimie, lucrări universitare dedicate fizicii plasmei, tehnicii laserilor, electronicii, biologiei. A citit mult despre astronautica şi reacţiile termonucleare. Informaţiile incluse în manuscrisele sale sînt copleşitoare, iar temeritatea ipotezelor sale, derutantă. Evident, nu sîntem în măsură să facem nici o apreciere, nu ne vom îngădui să arbitrăm în nici un fel creaţia sa ştiinţifică, nu vom susţine şi nu vom nega ipotezele sale. Valentin Manoliu ne interesează ca om prin exemplul său de dăruire şi sete de cunoaştere. Atît. Viitorul va promova sau va scoate din competiţie realizările sale ştiinţifice, dar oricum va rămîne modelul unui om cu ambiţie de autodepăşire, pornit să îmbogăţească zestrea de cunoştinţe a omenirii, deci un om în contrast atît de izbitor cu cei ce se mulţumesc cu idei de împrumut şi viaţă cenuşie.

Trăind între cărţi, s-a gîndit la un moment dat să scrie el însuşi o operă ştiinţifică. Şi-a intitulat lucrarea „Acceleratorul de particule şi reacţia de fuziune nucleară controlată" şi a înaintat-o unui for de specialitate. N-a avut succes, cei care au citit-o, au apreciat-o ca necorespunzătoare. Valentin Manoliu nu s-a lăsat descurajat dar nici nu a considerat criticile nedrepte. A continuat să studieze şi, ulterior, a întocmit o nouă scriere, dar din nou a primit un referat negativ. A continuat să lucreze, extinzîndu-şi cercetările, şi munca s-a concretizat în altă lucrare de proporţii, „O.Z.N.-urile între ştiinţă şi ficţiune", pe care a înaintat-o Editurii „Litera".

În fapt, autorul nu şi-a concentrat atenţia, aşa cum s-ar putea crede, asupra obiectelor misterioase ce survolează, după părerea unora, planeta noastră. Despre aşa-zisele O.Z.N.-uri s-au scris sute de cărţi fără ca prin aceasta să se poată certifica existenţa lor reală. Nimic concludent. Asemenea vehicule spaţiale ar fi apărut în mai multe colţuri ale pămîntului, ba chiar şi în ţara noastră cum susţine într-o recentă carte („Lumi galactice") un aviator român. Dar Valentin Manoliu nu s-a gîndit să intre în acest dialog fără sfîrşit. El şi-a pus doar următoarea întrebare : dacă asemenea nave enigmatice ar exista cu adevărat, atunci ce forţă de sustentaţie le-ar putea garanta zborul fantastic, ce energie ar fi capabilă să le propulseze cu viteze atît de mari, şi cum poate fi explicat învelişul luminos, alb, verde, violet care le însoţeşte zborul ? Ca obiect de studiu a avut în vedere forma „clasică" a farfuriei zburătoare, deci o navă discoidală cu donjon superior.

Dar toate acestea n-au constituit decît pretextul cercetărilor sale. În cuprinsul lucrării el susţine în esenţă posibilitatea realizării unui accelerator de particule într-o altă variantă decît cea cunoscută, şi pe această bază, construirea unui aşa-zis **motor cuantic.** Numai pe această bază, crede autorul, s-ar putea asigura energia pentru vehicule de tipul O.Z.N.-urilor. Este vorba de o altă fizică decît cea cunoscută, o fizică a curentului electric continuu şi a sistemelor atomice izolate şi neizolate care nu se vor mai afla în echilibru termodinamic. El mai emite apoi părerea că luminozitatea observată la O.Z.N.-uri poate fi rezultatul fuziunii dintre azot şi oxigenul din atmosferă, care se transformă în fosfor radioactiv degajînd o emisie de 233 mega-electroni-volţi.

Sînt numai cîteva din ideile pe care se sprijină această lucrare voluminoasă, încărcată de formule matematice, scheme şi consideraţii savante. Dar aici e din nou momentul să amintim că nu vom putea aprecia în nici un fel valoarea lucrării, că rîndurile de mai sus nu au decît darul de a întregi portretul unei vieţi pasionale. Modul de redactare se dovedeşte totuşi — cum vin să aprecieze referenţii de specialitate — fluent captivant şi plin de intuiţii remarcabile. „Chiar dacă Valentin Manoliu nu a absolvit facultatea de aeronautică — se scrie într-unul din referate — şi chiar dacă rigoarea ştiinţifică a demonstraţiilor poate părea pe alocuri discutabilă, eu cred că trebuie să-l lăsăm să-şi trimită mesajul său către lume. Să nu uităm că tot nişte autodidacţi, unul Ţiolkovski, altul Goddard — au strigat „Vom zbura către stele !"

Acum se va înţelege, cred, că Valentin Manoliu s-a apucat să construiască de unul singur un avion numai pentru a-şi putea demonstra pe viu ipoteza sa. Nava este realizată din placaj, cu un fuselaj de 3 metri şi jumătate şi aripile în lungime de 10 metri (5 metri fiecare). El este prevăzut cu două motoare de motocicletă „Mobra" care pun în mişcare două elice amplasate pe aripi. Cabina este dotată cu o manşă, două ambreiaje şi două schimbătoare de viteză, iar acceleraţia este comună pentru ambele motoare. O bobină de inducţie montată în interiorul fuselajului îl străbate pe acesta pe toată lungimea lui. Ea este destinată să ajute la absorbţia aerului. Înaintarea avionului ar fi astfel asigurată atît de către elice cît şi de aerul ejectat. Noutatea ar constitui-o faptul că aerul este propulsat datorită cîmpului electric şi electromagnetic şi nu unor turbine şi instalaţii de comprimare şi ejectare. Nu vom intra în amănunte. Şi nici nu putem anticipa reuşita sau eşecul experimentului. Importantă este dorinţa de a intra în marea competiţie pentru descifrarea tainelor naturii cu un lucru remarcabil. Numai pentru acest fapt merită să-l facem cunoscut cititorilor noştri şi să-l asigurăm de întreaga noastră stimă.

LIVIU TIMBUS ■

Aripi că-şi punea şi mi se-nălţa!

4 septembrie 1986, ora 14,33. Din vîrful Omul decolează, sub privirile pline de uimire şi admiraţie ale celor prezenţi — specialişti de la Staţia meteorologică şi turişti — o imensă aripă galbenă. Plutind, lreală, trece pe sub Colţii morarului, paralel cu Valea Cerbului, urmează un viraj la dreapta pe sub turnul de televiziune de la Coştila; cu o viteză între 60 şi 70 kilometri pe oră, drumul aripii galbene continuă paralel cu peretele Văii Prahovei, trece pe sub Monumentul eroilor de la Buşteni şi se îndreaptă către vale, rămînînd deasupra Poienii Palanca de lîngă Buşteni, la o altitudine de 400 metri, în curent ascendent termic, vreme de încă 25 de minute.

„Povestea" este filmul unei premiere naţionale — decolarea unui deltaplan de pe vîrful Omul — cea mai mare înălţime atacată de un deltaplanorist român — şi zborul său, vreme de 50 de minute, pînă la aterizarea în Poiana Palanca.

„A fost un zbor relativ scurt, de 20 kilometri şi numai 50 de minute, de fapt prima testare a posibilităţilor zonei. Ca orice premieră, însă, a presupus o pregătire minuţioasă (mai corect ar fi fost să spun, ca orice zbor) — cunoaşterea perfectă a locurilor, o verificare extrem de serioasă a aparatului şi o foarte bună condiţie fizică". Ion Niculescu, acest om minunat cu aripa sa galbenă zburătoare, are 38 de ani şi este mecanic la Întreprinderea de transporturi internaţionale auto din Bucureşti. În cei cinci ani de cînd zboară, a efectuat 28 de ore de zbor. Da, 28 de ore de zbor este o cifră dezamăgitoare pentru cititorul dornic de extraordinar, de neobişnuit, şi totuşi...

„Fiecare zbor este un mic eveniment după o foarte lungă perioadă de pregătire. Mereu vrei să realizezi mai mult, ori asta înseamnă permanente îmbunătăţiri aduse aparatului. Eu mai mult am construit decît am zburat !"

În 1981 lua primele lecţii. În 1982 înfiinţa Aerodeltaclub ITIA, iar la sfîrşitul aceluiaşi an avea propriul său aparat de tipul Iser-Futura, cu o anvergură de 10,5 metri şi o greutate de 27 kilograme. Nu, nu despre zilele şi nopţile în care a citit şi calculat, în care a învăţat ca un şcolar ca să poată realiza proiectul deltaplanului său vrea să vorbească, ci despre oamenii care l-au ajutat să-şi împlinească pasiunea, primii săi îndrumători, profesorii Craioveanu şi Predescu, despre directorul general al întreprinderii, inginerul Pulu Stan, despre strungarul Petre Caragea şi frezorul Niculaie Costache, care a vrut să-şi dovedească sieşi că e atît de bun în meserie încît poate face şi piese de aviaţie.

„Un deltaplan înseamnă o luptă acerbă cu gramele. Sigur, sînt foarte importante materialele folosite, dar, în egală măsură, prelucrarea lor. Trebuie să ai convingerea că piesa pusă pe aparat rezistă la de trei ori forţa de solicitare la care e supusă în mod curent pentru a fi cu adevărat în siguranţă acolo, sus, unde eşti singur şi nu te mai poate ajuta nimeni. Aparent numai spectaculos, deltaplanorismul este, poate cel mai complex sport. Construcţia aparatului cere cunoştinţe tehnice şi eforturi speciale, iar manevrarea lui, o pregătire fizică, dar nu numai fizică, deosebită. Ca să poţi zbura cu un deltaplan, trebuie să fi un bun înotător, ciclist, săritor în înălţime şi lungime, un bun gimnast, acrobat la trapez. Şi în fiecare moment trebuie să acţionezi cu precizie maximă, să prevezi perfect mişcarea următoare ca un şahist de înaltă performanţă."

Între timp, celor 11 deltaplanorişti români din 1981 li s-au adăugat încă 15. Sînt, acum, 26 de pasionaţi pentru care visul zborului a devenit o realitate. Unii dintre ei şi-au construit aparate tip Comet, cu performanţe mai mari ca Iser-Futura. Fără a renunţa la deltaplanul său, cu care continuă să zboare, Ion Niculescu lucrează acum la realizarea unui nou aparat, de concepţie proprie. Păstrînd vechea formă, operează o serie de modificări ce sporesc aerodinamicitatea aparatului, asigurînd creşterea fineţei de zbor. În locul bordului de atac clasic, foarte mare, va folosi un bord foarte îngust, cu care speră că va avea un important cîştig de viteză. Sistemul de geometrie variabilă a aripii şi sistemul pif-paf (mecanism ce uşurează comenzile în timpul zborului, eliminînd eforturile mari ale pilotului pe bara de comandă) vor fi plasate grupat în inima aparatului (punctul de agăţare al pilotului) spre deosebire de vechiul amplasament, în două puncte, greoi şi foarte periculos pentru zbor; noul deltaplan va fi dotat, de asemenea, cu variometru şi altimetru.

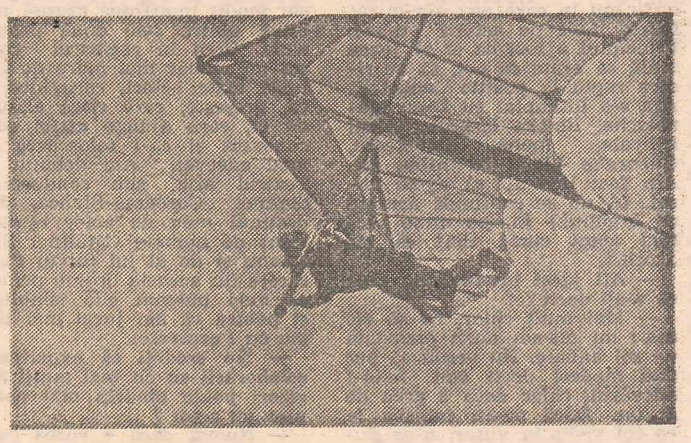

Un aparat nou, apoi încă unul, şi încă unul. Noi mai mult construim decît zburăm, sună ca o declaraţie de dragoste. Şi de fapt, aşa şi este. Zborul, această superbă pasiune, iar Ion Niculescu spune că pasiunea este mama voinţei, nu poate fi împlinit fără dăruire. Ca o mare dragoste.

ROXANA PAICU ■

Fotografii de ELENA GHERA

L-am cunoscut pe omul-amfibie!

Invenția graficianului Veniamin Chițu, onorată cu marele premiu la Salonul ingenioșilor (București, decembrie, 1986) ar avea toate șansele de a transforma aventura imersiunii într-o disciplină sportivă națională și — ne îngăduim noi să anticipăm — chiar de a pregăti teren fertil în deprinderea unor meserii puțin cunoscute în țara noastră dar care tind să devină extrem de solicitate și de mare actualitate într-un viitor apropiat.

Aparatul construit de interlocutorul nostru reprezintă în cel mai înalt grad rodul pasiunii, al acelei pasiuni dominante, tiranice, capabile de a transforma viața în chin și chinul în bucurie. Ea s-a născut în urmă cu 23 de ani, la vremea cînd cel despre care scriem abia împlinise 12 ani, deci la o vîrstă cînd băieții mai bat mingea, încredințeze tiparului. Ei au folosit îndeobște aparate construite în străinătate. Unul din acești pionieri a publicat în urmă cu 30 de ani lucrarea „După pești, la ei acasă", prezentînd o suită de imersiuni în lacurile din preajma Capitalei. El a apreciat între altele că un scufundător, beneficiind de o butelie cu oxigen, poate atinge minute în șir o adîncime de 25 metri. În fapt, este o gravă eroare, deoarece oxigenul în circuit închis, respirat în stare pură dincolo de presiunea de două atmosfere, devine toxic provocînd convulsii și moarte subită. Am dat acest exemplu pentru a arăta cît de sumare cunoștințe aveau la data respectivă chiar și cei care inițiau primele scufundări cu rezervoare de aer sau oxigen.

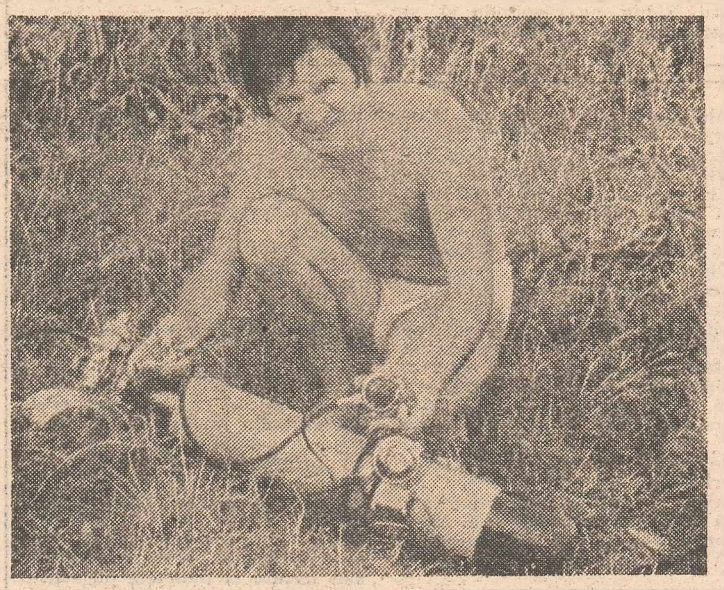

În general — continuă Veniamin Chițu — cei mai mulți litri dă posibilitate scufundătorului să rămînă în imersiune pînă la o oră și jumătate. A realizat și o variantă de dimensiuni mai reduse (pentru copii), în acest caz butelia avînd o capacitate de numai 2 litri, sau aer suficient scufundătorului timp de 15 minute. Cu aceste instalații, autorul, însoțit de amatori ai acestui sport și de fiica sa în vîrstă de 7 ani, a întreprins cu rezultate excelente imersiuni în lacurile Mogoșoaia, Snagov și pe litoralul Mării Negre. N-au fost atinse performanțele lui Cousteau și nici n-a intenționat vreodată acest lucru. Ne-o mărturisește chiar autorul invenției :

— Intenția mea a fost de a realiza un aparat de scufundare pe care să-l poată folosi oricine, tineri, bătrîni, chiar persoane ce nu știu să înoate. Dar nu este vorba numai de un mijloc de agrement. Paradoxal, omul s-a avîntat în Cosmos, în timp ce mările, oceanele și fluviile Terrei ascund încă atîtea secrete. Despre acest lucru și-a dat seama abia în ultimele decenii. Așa au apărut o serie întreagă de meserii care reclamă un număr mare de scafandri. Astăzi este nevoie de sudori, geologi, detonatori, sondori subacvatici, înotul sub apă a devenit necesar în domeniile arheologiei, construcțiilor portuare, biologiei marine, ecologiei, acvaagriculturii, pisciculturii etc. Dacă aparatul meu, susceptibil de îmbunătățiri, va fi produs în serie mare și la prețuri accesibile, în țară va exista atunci un număr mare de tineri ce practică acest sport, tineri ce vor putea îmbrățișa meseriile pe care le-am amintit, profesiuni de mare viitor și pentru economia națională.

Veniamin Chițu este deopotrivă și un pasionat cineast amator, fapt care l-a îndemnat să înființeze la I.C.L. Alimentara, unde lucrează, un cineclub. După exemplul lui Cousteau (marea și eterna dragoste a inventatorului nostru) a realizat un documentar subacvatic „Sub valuri", distins cu premiul I la Festivalul național „Cîntarea României". Încurajat de succes, și-a încercat norocul într-un film de factură fantastico-științifică. Filmările le-a făcut cu un aparat pentru film de 8 milimetri în decor natural și cu elemente de decor nu mai mari de un metru, executate din carton și lut. Dar utilizînd racursiuri și unghiulații savante, a izbutit să creeze iluzia realității. Nava cosmică de numai cîțiva centimetri a apărut ca un gigant de oțel, munții, în fapt niște bolovani, semeți ca lanțul Himalaiei. „Orașul" descoperit de astronauți pe o planetă necunoscută, straniu, enigmatic, e tot o butaforie de dimensiuni reduse, dar oamenii vii care se plimbă prin el par pur și simplu striviți de „înălțimea" zidurilor. Filmul a fost vizionat și de un cerc de cineaști profesioniști. Unul dintre aceștia a fost de părere că secvențe întregi au fost preluate de pe o casetă video. O acuzație nedreaptă dar care nu face decît să confirme talentul și iscusința cineastului, scenaristului, operatorului, graficianului și tehnicianului Veniamin Chițu.

LIVIU TIMBUS

iar fetițele alintă păpușile. Veniamin Chițu s-a născut la Constanța unde, firește, ca atîția alții, a prins încă din perioada preșcolară gustul pentru sporturile nautice. Apoi, într-o zi, Veniamin Chițu a avut prilejul de a urmări într-o sală de cinematograf filmul lui Jacques Yves Cousteau „Tainele mării". L-a revăzut și a doua zi și încă de 20 de ori în săptămînile și lunile următoare. A fost momentul în care în sufletul unui copil de numai 12 primăveri a încolțit o dată pentru totdeauna pasiunea declarată pentru înotul subacvatic. De atunci și pînă la ora actuală a citit tot ce i-a căzut în mînă despre arta și tehnica imersiunii, a întreprins în repetate rînduri scufundări cu aparate de împrumut și în cele din urmă a hotărît să-și construiască un dispozitiv propriu pentru incursiuni subacvatice. În fapt, vreme de două decenii, toate preocupările extrașcolare sau extraprofesionale au fost subordonate acestui gînd. Un exemplu, între altele, emoționant și convingător, despre ceea ce înseamnă forța și temeritatea pasiunii laborioase.

Multă vreme, ne mărturisește interlocutorul nostru, cei care practicau acest sport în România s-au numărat pe degetele de la o mînă. Totuși, cîțiva dintre ei au ținut să-și descrie expedițiile submerse și să le consideră că omul supraviețuiește în apă dacă duce cu sine o rezervă de oxigen sau aer comprimat. Alții cred că e de-ajuns chiar un tub prin care înotătorii să respire la adîncimi de cîțiva metri aerul de la suprafața apei. Cu asemenea iluzii s-a legănat pînă și un inventator de geniu, Leonardo da Vinci, precursor al atîtor invenții. Imaginînd imersiunea omului, artistul și savantul florentin a apreciat că este suficientă o țeavă prin care scufundătorul să țină legătura cu atmosfera terestră. În realitate, problema e ceva mai complicată. Știința a dovedit că presiunea la care respirăm aerul trebuie să fie egală cu presiunea mediului ambiant, în cazul de față, apa. La diferențe de presiune, deci cînd aerul inspirat se află la o presiune mai mică decît cel al mediului ambiant, scufundătorul este condamnat la accidente vasculare și asfixie.

Aparatul construit de Veniamin Chițu este ușor de folosit și permite o depanare ușoară. El este alcătuit dintr-un reductor, așezat în capul buteliei, menit să reducă aerul comprimat de la 200 atmosfere la 10—7 atmosfere. El mai este dotat cu un detentor bucal ce are menirea de a regla automat aerul inspirat în funcție de presiunea mediului ambiant. Butelia cu o capacitate de 10

Vorba care i se potrivește: un om ca bradul!

În tren călătorii se cunosc între o gară și alta. Profesorul Constantin Chiriță face excepție de la regulă. Stă rezervat în fotoliul său lîngă fereastră. Pare însetat de natura pe care o privește îndelung. De la Cîmpulung, unde s-a urcat, în afară de „bunăziua" n-a scos un singur cuvînt, deși „compartimentul" a încercat să-l atragă la vorbă. L-am cunoscut în luna mai, într-un parc bucureștean. Adunat, trist, crengi rupte dintr-un copac tînăr, în floare. Trecuseră „iubitorii" de natură, care noaptea, „entuziasmați", au luat un braț pentru acasă, rupînd zece. Indignați de necuviința gestului, am intrat în vorbă și am aflat că este unul dintre slujitorii pădurii. De 60 de ani, de cînd profesează, trăiește pentru ea. Natura i-a impus atitudini, i-a dăltuit caracterul. La senectute are aceleași gînduri: pădurea să rămînă bogată, să fie izvor de energie și de farmec pentru cine o traversează...

Planul pînă în anul 2010 elaborat la indicația secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, este o materializare superioară a tuturor aspirațiilor unui om dăruit, cu trup și suflet, silviculturii, pentru că cere grijă maximă pentru toate tipurile de păduri existente în România, pentru că recomandă și interzice tăierea irațională a capitalului lemnos.

Îi reamintesc profesorului C. Chiriță de întîlnirea noastră din primăvară și reluăm conversația, de parcă n-ar fi trecut șapte luni.

— Oamenii care distrug natura sînt tot un fel de răutăcători!

Încuviințez...

— Cu ce treburi acum prin Moldova, tovarășe Chiriță?

— Am examinat o pădure de brad care prezintă semne de uscăciune...

— Dintr-o privire vă dați seama de boală?

— E un consult repetat. Ca orice clinician „supun" bolnavul și la analize.

— Pădurea, la anii dvs., nu vă obosește ?

O nedisimulată supărare îl face să se îndrepte în fotoliu, să-și pună deoparte ochelarii, să-și treacă mîna prin părul alb...

— Toți îmi vorbiți de anii mei ! N-ați văzut tineri... bătrîni și invers?! Pădurea mă revigorează. Cu o pelerină groasă, indiferent dacă bate vîntul sau ninge, mă simt ca în „Dumbrava minunată".

— Ați bătut cu piciorul toate pădurile din România?

— Cine vă spune așa ceva e un lăudăros! 27 la sută din suprafața țării e împădurită și se presupune că sînt miliarde de arbori, pentru că n-au putut fi numărați toți.

— De la ce vîrstă v-ați format convingerea că veți fi om de știință, care să dezlege din tainele naturii?

— Copilăria te poartă cînd într-o parte, cînd în alta, dar la 15 ani mă fixasem pentru silvicultură. La Brăila, unde m-am născut, în parc era locul favorit de învățat. Mama, cînd nu știa unde sînt, acolo mă căuta. Am respirat aer curat în copilăria mea. În 1927, cînd am terminat facultatea, pădurea îmi era prieten pentru toată viața.

— Un prieten căruia v-ați devotat...

— N-ar fi fost mare păcat să se usuce bradul, din 1928 era o problemă în regiunea Satu Mare. Cum să nu facem totul ca să împiedicăm o asemenea pierdere! În România trăiesc exemplare splendide, monumentale, de 50 de metri înălțime, cu trunchiuri uriașe, care ajung pînă la 200 de ani.

— „Medicamentele" pentru redresarea naturii vă sînt bine cunoscute dumneavoastră și celor care se îngrijesc de arbori. Eu am astăzi în fața mea un „brad" falnic care se numește Constantin Chiriță.

— Și el are nevoie, din cînd în cînd, de medicamente. Dar le pun printre bagaje pentru că tot mai fac 6—7 deplasări într-un an. Mă duc cît de curînd la Timișoara și la Satu Mare pentru aceeași problemă — bradul.

— Însănătoșiți-l! Pe lîngă multele și nenumăratele lui întrebuințări, ce ne-am face fără micul brad din casa noastră, din noaptea Anului Nou, împodobit cu globuri, cu beteală...

— Îl facem zdravăn, avem metode, experiență și o iubire curată. Dacă ne punem mintea, cu ea răsturnăm chiar și munții!

...Cu o mare dragoste pe care a pus-o la „temelia" pădurilor, Constantin Chiriță a învățat, și-a dat doctoratul în știința solului în 1933 ; Premiul de Stat în 1955 marca un drum... prin pădure. Catedra, pe care o slujește și astăzi, îi releva personalitatea de excepție. Peste 800 de silvicultori îl recunosc pe profesor făuritorul modului lor de a gîndi și a aprecia fenomenele din pădure.

„Soluri și stațiuni forestiere", „Pedologie generală și forestieră", „Ecopedologie", manuale îndreptar, stabilesc statura profesională a academicianului Constantin Chiriță.

— Mergeți vreodată printr-un luminiș numai pentru plăcerea de a asculta trilul ciocîrliei? Vă uitați vrăjit la natură, ca noi, fără să-i înregistrați evoluția?

— Nici un silvicultor începător nu-și poate permite... excursii în pădure. Un arbore nu poate să crească la infinit, el se supune, ca și omul, unor legi biologice. Trăiește cît este productiv, altfel exploatarea pădurii, din cîștig, se transformă în pierdere.

...Stejarul de la Livada are o suferință, care apare și dispare. Constantin Chiriță o știe, de aceea nu contează că va merge o zi cu trenul, că vremea și-a pus „cojocul" de iarnă, că sînt de străbătut kilometri de pădure... Nici unul din „obstacolele" ridicate de soție (gripă, tensiune crescută) nu-l vor opri să vadă totul la fața locului. La 84 de ani, tinerețea de spirit și acțiune i se pare firească acestui om adînc devotat pămîntului românesc, de la mirabila sămînță... la mirabila idee.

Constantin Chiriță este un „brad" frumos! Înalt, cu părul ca zăpada, cu nelipsiții ochelari care-i dau prestanța cărturarului, totdeauna elegant îmbrăcat, intră-n pădure ca un mare actor de film, care s-a pregătit pentru rolul unui silvicultor.

Pentru a întregi acest „tablou" să punem printre bagajele deplasărilor sale și micul aparat de radio. Constantin Chiriță a fost unul din susținătorii credincioși ai marilor competiții sportive. Întotdeauna avea locul său la „galerie" pe stadioane, cu prietenul din copilărie. După ce Vasile Sabău, un mare specialist în economia forestieră, s-a îmbolnăvit și medicul i-a prescris să evite emoțiile, Constantin Chiriță îi relata telefonic partida. Ani de zile tot așa, pînă n-a mai avut cui să povestească... Nu rareori, după un meci palpitant se repede la telefon... Statornicia în prietenie se învață și ea tot în tăcerea pădurii.

După Constantin Chiriță, în familie, un alt bărbat poartă același „microb". Fiul său e bine dispus numai cînd stejarul și bradul sînt sănătoși. Cantr-o coloană fără sfîrșit, urmează ceilalți doi copii, cu profesiuni înrudite, ei sădesc flori pe oriunde trec... În acest fel, de patru ori, familia Chiriță dă suflet și putere de regenerare naturii românești.

— Nu cunosc datorie mai aproape de inima mea decît să știu ce nevoi are pădurea și să fiu lîngă ea cît trăiesc...

...Sublimă profesiune de credință! La 84 de ani un om se trezește în zori cu grija de a munci... Brazii nu cresc doar în pădure! În noaptea Anului Nou o părticică din sufletul lui Constantin Chiriță a fost în fiecare casă...

CARMEN DUMITRESCU

O prezentare a pasiunilor laborioase nu se poate încheia aici. Fiindcă pasiunile sînt sarea vieții și munca încărcată de frumusețe și fiindcă au fost și vor rămîne mereu călăuza și fermentul împlinirii deziderateloi de progres, de bine și frumos. Paginile noastre nu pot fi decît începutul unui dialog deschis închinat muncii pasionale, inventicii, aventurii cunoașterii. Îi rugăm pe cititorii noștri să ne scrie sau să ne informeze în legătură cu aceste nestemate născute în retortele inteligenței, despre cei care, în colectivele de muncă sau în viața personală, se dăruiesc unor mari iubiri: ideilor noi, originale, bătăliei pentru adevăr.

Un prieten mai găsești

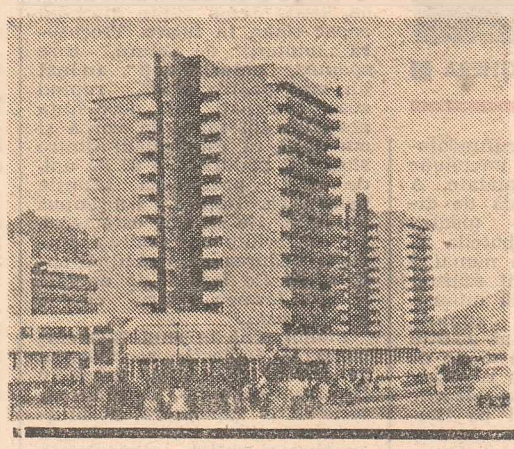

Discuția noastră despre prietenie a început, firesc, tot de la relațiile dintre colocatari. Administratorul blocului în care locuiesc, Constantin Stoenescu, avea această părere la care eu țin : anume că dacă omul i-ar fi celuilalt un prieten adevărat, multe lucruri s-ar rezolva mai simplu, mai ușor. Prietenia e un sentiment profund, cu un rol activ chiar în educație, în continua umanizare a individului. În discuția noastră am apelat la exemple intrate în însăși istoria omenirii. O găsim preamărită încă în vechile culturi. Pierzîndu-l în luptă pe Patrocle, Ahile, eroul Iliadei lui Homer, îl plînge cu o sfîșietoare durere. În decursul acestor zbuciumări sufletești, cu urmări atît de dramatice, el îi spune mamei sale, zeița Tethis, că l-a iubit pe Patrocle ca pe sine însuși. Este cea mai veche definiție a prieteniei din cîte ni s-au păstrat în cultura europeană. Omul nu poate trăi fără prieteni, așa cum arborele s-ar usca fără apă. Mai mult : prietenia a fost una dintre primele forme de manifestare ale vieții conștiente. Ea este una dintre relațiile umane cele mai cercetate care au stîrnit încă din timpurile vechi nu numai interesul literaților și moraliștilor, dar și pe cel al filosofilor. Aristotel spunea despre prietenie că este „un suflet cu două trupuri". Toți cei care au meditat apoi asupra prieteniei subliniază în esență că ea unește două sau mai multe persoane într-o realitate psihologică nouă. Ne-am întrebat : în ce fel se realizează această unitate psihologică ? Antonimul prieteniei este dușmănia. Administratorul blocului în care locuiesc, ca și prietenul său, coleg de serviciu, Mircea Cosma, îmi dau exemple cunoscute de ei de-a-lungul timpului despre oameni care s-au urît toată vremea în care au fost vecini. O viață de pace generală transformată într-un război nesfîrșit. Cîmpul de luptă se așternea în fața lor în fiecare zi cu o altă înfățișare, dar care provoca continuu aceiași nervozitate vrăsmășească. Începînd cu zgomotul (mereu amplificat), cu cheia de la spălătorie dispărută, cu un spațiu comun asupra căruia fiecare își aroga drepturi nefixate de vre-o autoritate, cu ușa liftului lăsată dinadins sau din neglijență deschisă, pînă la jigniri verbale reciproce. Toată viața lor a decurs între aceste plîngeri : „O duc rău cu vecinul, dacă l-aș vedea odată în mormînt !"

Într-adevăr, cum atrage atenția Mircea Cosma asupra ridicolului și gravității situației, de fapt asupra limitei inteligenței omenești, în morminte alăturate, oamenii nu se mai ceartă. La rîndu-i, după ce plasticizează noțiunea, administratorul Constantin Stoescu îmi spune că omul e frumos sau urît și prin prietenii săi. Poporul are chiar o zicală : „Spune-mi cu cine te însoțești, ca să-ți spun cine ești". Dar dacă s-a nimerit să ai un vecin de care nu-ți place? Nu se poate — îmi spune administratorul — ca omul să nu aibă și calități. Totul e să-l cunoști. Prietenia prilejuiește manifestarea unor calități care altfel rămîn ascunse în om. Interesul prietenului pentru celălalt fiind mare, el încearcă să-i descopere ce are mai bun. Prietenia este astfel un declanșator de profunzime a vieții. De aceea se și spune : prietenul te exprimă pe tine însuți.

Cîteva zile mai tîrziu, i-am făcut administratorului blocului în care locuiesc, Constantin Stoescu, o vizită la locul său de muncă. Am mai spus la această rubrică chiar în primul articol care purta titlul : „Să te vezi în celălalt pe tine", că el e totodată șef de birou în cadrul Trustului — Antrepriză Generală de Instalații și Automatizări București, întreprindere cu o rază de acțiune în întreaga țară. I-am cunoscut, cu acel prilej, pe cîțiva dintre tovarășii săi de muncă, între care inginerul Ion Maria, directorul Antreprizei 3 București, și maistrul Sabin Mihăilescu, șeful unei formații de lucru cu un număr de aproape 40 de constructori ai metroului bucureștean. Interesant este faptul că inginerul Ion Maria îmi vorbea despre maistrul Sabin Mihăilescu aproape cu aceleași cuvinte cu care maistrul Mihăilescu îmi vorbea despre inginerul Ion Maria. Ei dădeau prieteniei un caracter social. Frumusețea prieteniei stă în frumusețea idealului. Nu poți fi prieten cu o mie de oameni, dar caracterul social al acestui sentiment provine din aceea că fiecare om, avînd un prieten, toți oamenii din societate pot fi între ei prieteni. Mi se povestesc o mulțime de fapte, care dau, la un loc, următorul tablou : inginerul lucrează în meserie încă de pe cînd nu împlinise 30 de ani. A fost pe aproape 50 de șantiere. A început uzine și hidrocentrale. A făcut combinate și fabrici dintre cele mai diferite. A locuit în barăci și cămine. Și de fiecare dată i s-a întîmplat un lucru tulburător : pretutindeni și-a făcut sau s-a întîlnit cu un prieten mai vechi. Sentimentul produce emoție asemenea unei opere de artă. André Malraux chiar spunea : „Să-ți trăiești viața ca pe-o operă de artă". Încrederea devenea tot mai puternică. Dacă e vorba de cincizeci de șantiere, atunci e vorba neapărat și de cel puțin cincizeci de prieteni. Uneori i se părea ceva predestinat. Se ducea, de exemplu, la Oradea, la Uzina de alumină, și-l întîlnea pe prietenul său care, un an-doi mai tîrziu, cînd ajungea la Tulcea, i-apărea în aceeași postură de „gazdă" : „Bine-ai venit ! Cu ce începem ?".

Maistrul Sabin Mihăilescu, completează tabloul cu acest argument care face din prietenie un sentiment cu o valoare deosebită în procesul muncii. Să-l explicăm. El trebuie să plece urgent la Agigea. Cu oamenii după el. Dar cu care oameni ? Ce înseamnă să pleci, așa, dintr-o dată ? Ce înseamnă să-ți lași familia, să-ți părăsești apartamentul pe care abia l-ai primit ? Și pentru cine, și pentru ce ? Sigur că ai un salariu, sigur că e vorba de cîștig, dar poți să-ți rezolvi asemenea cerințe și rămînînd pe loc, unde ești stabilizat ! Pleci pentru că e necesar ! Pleci pentru că ești muncitor de șantier. Adică la o întreprindere care ea însăși călătorește. Angajații ei sînt peste tot. Angajații ei sînt constructori. Oameni ai unei întreprinderi care se mișcă necontenit dintr-o parte în alta a țării. Cei cu care pleci sînt de fapt prietenii tăi. Întîi se ridică unul : „Eu merg cu nea Mihăilescu!". De ce zice el așa ? Fiindcă au fost împreună peste tot. Are încredere în mine. Dar și eu zic : „Îl iau cu mine pe el. Am încredere în el ! Și în el, și în el, și în el !". Și astfel se formează echipa. Ne ducem știindu-ne sentimentele, valoarea : „În prezența prietenului poți gîndi cu voce tare", cum e o zicală. Și plecăm împreună. O echipă de la început sudată, tocmai datorită stimei reciproce, a sentimentului prieteniei.

Oamenii cu care stăm de vorbă ne dau o idee a educației. Poate fi „dirijată" prietenia ? — l-am întrebat pe maistru. Sigur, ne răspunde el, și iată cum : în sectorul meu vin mereu tineri. Nu poți niciodată spune că ai început munca pe un șantier cu o echipă care rămîne absolut neschimbată. Orice formație de lucru e și ea într-o continuă mișcare. În primul rînd cum vă spun vin tineri. De unde vin ei ? Din familie, din școală. Chiar acolo a și început educația prieteniei. Apoi : trebuie să ținem seama că prieteniile nu se impun. Adică omul își alege singur și benevol prietenul. Nu poți ordona : fii prieten cu Cutare ! Dar un fapt e clarificat : prieteniile cele mai frecvente se formează între oamenii care lucrează împreună. La locul de muncă se cunosc cel mai bine. Această realitate nu exclude însă prieteniile închegate încă din copilărie, din cartier, din armată. Deci, eu ca responsabil al unei formații de lucru, organizație, educator, nu pot face o listă cine cu cine să fie prieten, ar fi absurd și intenția n-ar avea nici un efect, afară poate de unul rău. Pot face însă altceva : să mă ocup de educația omului în așa fel încît să fiu sigur că-și va alege un prieten bun. Un prieten care să-l ajute să-și pună în valoare propriile calități.

În fine, inginerul ne spune o întîmplare mai de demult : trebuia să ducă la un obiectiv 30 de noi brigadieri de pe un șantier la care lucrările erau pe sfîrșite. În vreme ce-i selecta, unul dintre ei i-a spus : „Dacă nu-l luați și pe prietenul meu, eu nu merg !". „Bine, l-a întrebat surprins inginerul, dar cel despre care vorbești că îți e prieten n-are nici un merit. Mi s-a spus că aici pe șantierul ăsta v-a făcut numai greutăți ! Iar dumneata vrei să-l luăm cu noi și să ne încurce și pe acolo ?" „E adevărat ce spuneți, i-a răspuns brigadierul. Dar dacă l-aș lipsi de prietenia mea, i-aș face un mare rău. Sînt sigur că se va îndrepta". Povestind întîmplarea, inginerul ne-a spus : „Și așa a și fost. Brigadierul a avut un mare rol în îndreptarea prietenului său. Omul nu-i un obiect. Nu poți zice : a ruginit, nu mai e bun de nimic, aruncă-l !".

Strălucinată de idealuri nobile, prietenia este — așadar — ca o oglindă în care te poți vedea și cunoaște mai profund. Dar ea nu constă numai în a te privi în prietenul tău, ci a privi împreună în aceeași direcție.

VASILE BĂRAN

Doi vinovați de rezervă

Sînt mulți oameni care duc o viață modestă și se agață de o slujbă măruntă ca să-și completeze veniturile. Unii mai au de întreținut un bolnav, alții, pensionați pe caz de boală, au totuși copii de crescut, unii mai au necazuri, alții sînt pensionari de război și nu pot sta fără să facă zilnic ceva. Aceasta e lumea vînzătorilor de la chioșcurile de înghețată, de la tonetele de hîrtie, de la depozitele mărunte, cu bărbați și femei care-și trec nevoile prin plasa deasă a fiecărei zile, niște oameni simpli, cuminți, luînd în serios toate treburile și încercînd să nu greșească. Și peste o astfel de lume a apărut el ca un uliu flămînd, care răspîndește groaza și sacrifică după bunul plac. Era un om cu școală, specialist în comerț și, dacă ar fi existat un asemenea titlu, ar fi putut deveni și doctor în „minării", în mici potlogării, nevinovate, cum ar fi spus el, din care „abia îți scoți bani pentru o ciorbă de burtă". Se numește Ardeleanu Mircea dar toată lumea, inclusiv vecinii lui de pe strada Arcului, numărul 3, din București îi spuneau „dom' director". Și Mircea Ardeleanu era într-adevăr director, nu la o mare întreprindere a Capitalei, ci la una mai mică, născută și ea din propria ei umbră abia în ultimii ani cînd recuperarea materialelor refolosibile a devenit o importantă sarcină a economiei. Și de prin 1980, de cînd a devenit director adjunct, Mircea Ardeleanu a început să țipe, să amenințe, să-i copleșească zilnic cu controale și deficiențe pe toți acești oameni cuminți, îngroziți că se apropie de desfacerea contractului de muncă. Toți își dădeau seama că directorul era un cusurgiu, că toate pricinile căutate din te miri ce erau un fel de bate șaua ca să priceapă iapa. Și ei pricepeau și se adaptau acestei noi forme de viață, impuse de directorul adjunct, ajungînd pînă acolo încît socoteau micile lui potlogării ca niște lucruri obișnuite, firești, care fac parte din viața lor cotidiană. Nimeni n-avea curajul să se opună puterii lui, nimeni nu l-a tras de mînecă, nimeni nu i-a spus că se întinde mai mult decît îi ajunge plapuma, nici chiar atunci cînd a rămas fără ea și pătura a devenit din ce în ce mai scurtă. Toți s-au conformat, „au cotizat", „au ieșit pe ring", ca să se salveze pe ei, să-și strîngă un bănuț și să se descurce. Unul singur, bătrîn și cinstit s-a retras. Toți ceilalți au mers înainte, zicînd despre el că-i „fraier, că s-a găsit el mai deștept ca să se opună directorului și să fie cinstit. A rămas fără piine și cu cinstea întreagă. Halal afacere !" Iar el, gestionarul plecat , să zîmbească acum și să spună : „Din iunie 1984 a trebuit să plec, să mă retrag din funcția de gestionar deoarece nu mai puteam face față solicitărilor. Într-un cuvînt, nu am vrut să ajung în situații de a fura din avutul obștesc pentru a satisface pretențiile unor oameni ca fostul director Ardeleanu și contabilul șef Căpățînă".

Și acest om stă acum liniștit. El își poate spune că și-a făcut datoria. În schimb, toți ceilalți care au crezut că îl pot liniști pe director cu o sută sau două în fiecare lună, care au ridicat miza, toți aceștia și-au complicat de fapt propria viață. În cîțiva ani, directorul adjunct al Întreprinderii de recuperarea și valorificarea materialelor refolosibile București, economistul Mircea Ardeleanu a ajuns să primească mită de la un sfert din oamenii muncii din instituție. În mod normal, cifra ar fi trebuit să se ridice la proporții impresionante. Și totuși, ea nu e prea mare. Abia dacă depășește 200 000 de lei. Dar dacă luăm în seamă faptul că toți cei care au dat erau oameni cu venituri modeste, bătrîni și cu posibilități mai mici, achizitori de tonete pentru hîrtie, abia atunci suma ia alte proporții. Cum proceda directorul adjunct, care mai bine de un an a fost și singurul conducător al instituției ? Întîi își pregătea terenul cu cîteva neregului. Dacă nu le găsea, le inventa. Achizitorii, oameni cu școală mai puțină și slabi de înger, erau dispuși să se considere vinovați de orice. Și începea să țipe. La următoarea vizită îi chema și la sediu. Aveau bieții oameni sentimentul că se ține de capul lor și atunci, speriați de-a binelea, trăgeau cu urechea la sfaturile altora. Te duci și tu să-i dai omului o sută pe lună, niște cafea sau niște carne și te lasă în pace. Numai stîlpii gardului din preajma instituției nu știau că directorul ia bani de la oameni și cine nu are bani, poate ieși pe ring și cu produse alimentare. Cei mai documentați își spuneau că dacă mărești miza, dacă ai un sold între cinci și zece mii de lei, atunci te poți lipi și de un apartament, chiar dacă nu ai buletin de București. Te duceai, puneai plicul pe birou, n-o mai dădeai cotită, spuneai pe șleau că stai prost într-o garsonieră și ai familie numeroasă și că vrei casă. Directorul te trecea pe listă la capitolul priorități și în ședința de C.O.M. nimeni nu avea o obiecție la propunerea șefului. Toți ridicau mîna și casa era adjudecată. Aveai probleme cu planul ? Te duceai la director, adică „ieșeai pe ring" și dintr-o simplă joacă pe hîrtie directorul adjunct te scotea cu planul depășit. Puteai să-l depășești în mod corect, dacă nu cotizai în vederea decontării sau a repartizării unei mașini pentru transportul materialului achiziționat, tot la capitolul nerealizări rămîneai. Directorul era cinic. Avea prețuri fixe. Pentru un transport, o cutie de nes, pentru o casă, 5 000 — pînă la 10 000, în funcție de datele problemei. Un miel însemna realizarea planului, 1000 de lei era taxa pentru o angajare, 1 000 de lei ca să accepte să facă pe nașul la nunta unui copil de om al muncii din întreprindere. Gestionarii de la depozite aveau alte tarife. De exemplu, Nicolae Calențaru a trebuit să-i dea un miel în fiecare an, cîteva kilograme de brînză săptămînal și puțină pastramă cînd venea tăiatul oilor. Catană Pascu, achizitor de piei, trebuia să iasă la interval cel puțin cu un pachet de kent în fiecare săptămînă sau cu un sfert de cafea. Gheorghe Ciudin, pensionar, pentru vina de a-și fi ajutat soția, a trebuit să dea directorului în fiecare lună cîte o sută de lei. Unora le-o spunea de la obraz. Fii atent, tu nu prea ai nici școală și nici meserie, așa că dacă nu dai un șprit te-ai ars. Șpritul era pe post de a propos, scoate banii că rămîi pe drumuri ! Nici șoferii întreprinderii nu erau scutiți de taxă. Unul dintre ei, repartizat să facă deplasări zilnice la Abatorul București, a fost avertizat că dacă nu aduce carne pentru cățelușa Bella, va rămîne pe drumuri. Omul, mai puțin descurcăreț, sau cu simțul umorului, i-a adus o jumătate de kilogram de intestine. Bineînțeles că în curînd s-a despărțit de drumurile abatorului. În locul lui a fost trimis Gheorghe Vameșu care, pentru a rămîne în cursă a trebuit să dea 156 de kilograme de carne și de fiecare dată era întîmpinat de director cu o discretă masare a zonei stomacale. Alții au dat bani ca să le fie repartizată o mașină nouă, alții au dat cafea, țigări, icre, vin, brînză, plus cotizația lunară. Te scăpa de plan, îți dădea mașină, îți dădea casă, îți dădea aprobare de gard, îți schimba centrul, îți rezolva orice. Și din toată această nebunie a ciupelilor mărunte, numai timp de întreprindere nu mai avea. Nici el, nici contabilul șef. Vizarea anuală a autorizației se făcea tot cu 100 de lei. Contabilul șef ciupea ce rămînea de la director. Nicolae Stelian Căpățînă avea și el gestionarii și achizitorii lui care dădeau lunar suta de lei, pachetul de kent și „nitica cafea". De la Bantaș Mihai contabilul șef a primit zeci de mii, de la Ioana Goldiș 180 de pachete de țigări străine. Listele sînt lungi de tot. Privindu-le, te apucă un sentiment straniu. Ai impresia că în întreprinderea respectivă toată lumea lua și dădea. Elena Marinate pentru a-și ușura viața la deconturi a dat contabilului șef două kilograme de cafea, șase cartușe de țigări străine, 5 sticle de coniac și o cravată, în ciuda faptului că ea este chiar soția inginerului șef. De ce nu s-a revoltat inginerul șef că soția lui trebuie să cotizeze la conducerea întreprinderii pentru lucruri absolut normale ? Pentru că și el, la rîndul lui, avea altă „lipitură". Împreună cu alți oameni ai muncii din întreprindere se ocupau cu afaceri de mașini. Cele abandonate sau livrate la punctele de achiziționare erau recondiționate la Brănești și revîndute la sume bune de tot.

Că directorului adjunct și contabilului șef de la I.R.V.M.R. București nu le-a păsat de viața lor și s-au nenorocit cu bună știință, îi privește. Și-au făcut-o cu mîna lor. Dacă-ți cauți beleaua, pînă la urmă, ți-o găsești. Dar tot umblînd după belele, cei doi n-au mai avut grijă nici de întreprindere. Mulți dintre cei care au dat, n-au avut încotro și au sustras din avutul obștesc. Alții au folosit datul drept paravan pentru a lua și ei o parte din ce nu li se cuvenea. Mihai Bandaș, pentru sustragerile din avutul obștesc a luat 16 ani. Acum, alți 11 oameni din întreprindere, în frunte cu inginerul șef, își fac deconturile pentru matrapazlîcurile făcute. Asta e poate vina cea mai mare a directorului adjunct Mircea Ardeleanu, și a contabilului șef Nicolae Stelian Căpățînă că nepăsîndu-le de ei au ajuns pînă acolo că nu le-a mai păsat nici de alții și, întorcînd spatele legilor și normelor în vigoare i-au lăsat pe acești să îi urmeze pe același drum. Pentru asta directorul adjunct și contabilul șef nu au putut fi pedepsiți. Dar ar trebui să nu uite niciodată că mai au pe conștiință încă vreo cîteva biografii întoarse pe dos.

CORNEL NISTORESCU

Morala bunului meseriaş (II)

Farsa „măsurilor luate de şeful de unitate"

Unitatea nr. 38 a Cooperativei Sportul (strada Colţei nr. 1) este o croitorie specializată în reparaţii. Şeful de unitate Gheorghe Dumitru tocmai îl întreabă pe un client : „Aveţi fermoar ?" Omul este, pe drept cuvînt, uimit de întrebare. „Noi nu ţinem aşa ceva", explică şeful cu candoare. De ce nu ţin ? Pur şi simplu. Se pare că lui Gheorghe Dumitru nici nu i-a trecut prin minte un asemenea lucru. Lipsa de respect pentru cetăţean şi pentru timpul acestuia este prea evidentă. Şeful acesta pare să joace impecabil rolul unui om plătit să compromită unitatea. Caietul de sesizări ne convinge că nu este singură zi cînd cei ce intră aici pleacă, din păcate, cu această impresie. În sesizarea nr. 8 din aprilie 1986, Anton Tonca, strada Rahovei nr. 30, spune : „Am adus la stopat o pereche de pantaloni albaştri pe data de 2 aprilie, dar pe 22 aprilie, cînd am revenit, nu se mai ştia unde sînt. Cer să mi se restituie pantalonii aşa cum sînt, taxa de lucru plătită anticipat şi să se ia măsurile de rigoare." Ei bine, ce credeţi că scrie la rubrica **măsuri luate de şeful de unitate ?** Iată : „Numitul Florin Georgescu sînt clientul acestei cooperative de circa 2 ani, timp în care am fost deservit exemplar. **(Ironia sorţii şi a agramatismului este încununată de faptul că nici autorul sesizării nu spunea, în fond, altceva decît că a fost deservit exemplar !!! n.n.).** Tov. Maistrul Catană Alex. şi întregul colectiv şi-au dat întotdeauna interesul să execute lucrări de bună calitate şi la timp." Era tura maistrului Catană. Cît despre procedeu, ne scuteşte de alte comentarii. În sesizarea nr. 10, un cetăţean reclamă că, mai întîi, a aşteptat zece minute să apară din atelier lucrătorul chemat de tovarăşul de la primiri ca să-i ajusteze o scurtă. Apoi, cel chemat i-a spus că el e din tura de după amiază, este doar în trecere pe aici (deşi lucra, menţionează sesizarea !) şi l-a trimis tot la cel de la primiri, care, pînă la urmă, s-a apucat să-i facă bon. Dar tocmai atunci a intrat şeful Gheorghe Dumitru, care lipsise din unitate şi care a hotărît că scurta aceea nu poate fi ajustată aici. Lucru pe care ni-l repetă şi nouă, acum, deşi vede bine că avem în faţă răspunsul pe care cooperativa l-a dat reclamantului şi în care se spune că el, reclamantul, are dreptate şi că se vor lua măsuri ca să nu se mai repete asemenea abateri. Hotărît lucru, Alexandru Catană şi Gheorghe Dumitru sînt doi şefi de unitate cum rar se mai pot vedea şi cum nimeni nu doreşte să mai vadă.

Unitate fără reclamaţii

Că se poate foarte bine şi altfel, o demonstrează multe unităţi. Între acestea este şi cea cu numărul 20, aparţinînd aceleiaşi cooperative şi amplasată în strada Lipscani nr. 20. Aici se lucrează şi costume şi lenjerie pentru femei şi pentru bărbaţi. Şefii de unitate Gheorghe Bănităiu şi Gheorghe Pîslaru intervin oricînd este nevoie pentru menţinerea unei atitudini civilizate faţă de clienţi, pentru lucrări de calitate. Ei înşişi sînt primii care ilustrează această conduită. Nu întîmplător în 1986 nimeni n-a înscris nici o reclamaţie în caietul destinat acestui scop care a devenit, astfel, un obiect de mîndrie, nu unul de scuze ca la alţii. „Şeful de unitate trebuie să intervină cu tact, dacă relaţia cu publicul riscă să iasă din cadrul normal de solicitudine, cu aceeaşi atenţie cu care are grijă să fie curat în unitate şi în faţa ei, ne spune Gheorghe Pîslaru. Eu îmi doresc în 1987 aceeaşi curăţenie în caietul de sesizări. Lucrez aici de aproape 39 de ani." Ani de meserie şi de respect pentru meserie.

Şi fără ochelari

Este o adevărată „plăcere", de pildă, să vezi ce grad de rafinare a atins Mircea Berendei, care se prezintă ca gestionar sub firma OPTICA, în unitatea 12 b din strada Smîrdan nr. 37, aproape de intersecţia cu Gabroveni. Dezinvolt peste măsură, Mircea Berendei primeşte comenzile de ochelari. Cît timp clientul se dovedeşte supus, îi vorbeşte normal. Dacă are însă îndrăzneala să ceară cea mai nevinovată lămurire în legătură cu preţul, cu durata execuţiei, tonul lui Mircea arată, cu o violentă claritate, că omul a întrecut măsura. Dar Mircea Berendei nu-şi dă friu liber acestor stranii iritări. El are o metodă superioară de a şi le manifesta : îşi concentrează cu o magnifică pricepere — îndelung exersată, se vede — îşi focalizează superiorul dispreţ în **tonul** cu care vorbeşte, aparent destul de calm. Unul din membrii comisiei de control al oamenilor muncii are pe puţin de două ori vîrsta acestui performer al insultei abia camuflate, dar asta n-are absolut nici o importanţă. Uimiţi, oamenii asistă la un minirecital al acestui „neîntrecut artist maro al luării la mişto", cum aveam să aflăm că i se spune.

Aflăm, însă, şi alte lucruri care nu mai depind de atelierele care vînd rame, ci de altul, care produce lentilele mai complicate. Este vorba de aşa numitele **formule personale,** cînd clientul nu găseşte lentilele de care are nevoie, conform reţetei lui. Atunci i se primeşte o comandă pentru 30—45 de zile, timp în care, transmisă unui atelier special, comanda ar trebui să fie executată, iar omul să-şi primească ochelarii la expirarea termenului respectiv. „Dar nici acest timp nu se respectă, ne spunea Mircea Berendei. Am comandă care nu s-a executat de trei luni". De altfel, aceste întîrzieri sînt cunoscute de toţi opticienii. După cum toţi ştiu, ca şi oftalmologii şi pacienţii că, întrerupînd purtarea ochelarilor luni de zile, omul cu un asemenea defect, nu o dată, se trezeşte că acuitatea vizuală i s-a modificat, că are nevoie de o nouă reţetă, de alte lentile, de altă comandă, de alţi bani ş.a.m.d. În aceste cazuri nu mai există decît soluţia Vlad. Ilie Vlad este cunoscut de mulţi bucureşteni şi nu doar de bucureşteni. Îl caută oameni din multe judeţe. Locuieşte pe strada Feroviarilor, la nr. 41, unde are un atelier autorizat de fabricat lentile. El execută în cel mult **două săptămîni** orice reţetă, oricît de complicată. La el apelează toţi cei aduşi la exasperare de întîrzierile atelierelor **OPTICA,** sau toţi cei care, bine îndrumaţi, nici măcar nu mai pierd vremea pe acolo. Diferenţa oferită de Ilie Vlad este, în primul rînd, una de conţinut al lucrurilor : el prestează foarte bine serviciul solicitat şi o face în timp util. Dar mai există una, de loc neglijabilă. Omul acesta mai este şi deosebit de amabil, de respectuos cu cei ce au nevoie de ajutorul lui. Discuţia cu el este agreabilă. Pentru fiecare găseşte tonul, cuvîntul, la nevoie sfatul potrivit, pentru ca oricînd să-i mai treacă pragul ca unui prieten. Şi aşa se şi întîmplă. Conducerile cooperativelor de meşteşugari au încă mult de făcut în privinţa disciplinei, a comportamentului unor lucrători. Aşa cum se luptă pentru ordine şi disciplină, pentru calitate în orice fabrică, tot aşa trebuie să se lupte şi aici. Mai ales că, în acest an, lucrătorii din domeniul serviciilor către populaţie din Capitală au de îndeplinit sarcini şi mai mari, altele — noi. Dintre activităţile noi ce vor fi înfiinţate în 1987 am reţinut doar cîteva : repararea obiectelor din fibre de sticlă (Cooperativa Metalocasnica) ; repararea şi întreţinerea pe bază de abonament a autoturismelor proprietate personală (Automecanica) ; evacuarea apelor din subsolurile inundate, spălarea şi întreţinerea subsolurilor (I.C.A.B.) ; la domiciliul clientului : service auto, supravegherea copiilor, reparaţii la maşini de spălat, amenajarea locurilor de parcare (Întreprinderea de prestări servicii) şi altele.

DORIN GHERGHINESCU ■

Cronica şoselei

Trenul, trenul!

În familia Circiumaru erau doi băieţi, unul de 11 şi al doilea de 6 ani. Cel mai mare provenea din prima căsătorie a soţiei. Un băieţel înălţuţ pentru vîrsta lui, palid la faţă, deşi nu era bolnav, cu o privire visătoare şi întotdeauna tristă. În asemenea situaţii, copiii din alte căsătorii îşi fac uneori complexe, se simt frustraţi, neîndreptăţiţi. În cazul nostru, tatăl, o fire cam închisă, nu prea vorbăreţ, care rîdea extrem de rar, îl îndrăgise pe copil şi făcea vădite eforturi ca băiatul să nu simtă cîtuşi de puţin că e tratat altfel decît fraţiorul lui. Chiar dacă era cazul să-i facă observaţie pentru vreo greşeală minoră, nu i-o făcea în mod deliberat. Alteori, cînd era vorba de ceva mai serios, îi mustra cu blîndeţe, mîngîindu-i uşor părul castaniu. Atunci, Radu, extrem de sensibil, începea să plîngă uşor, înfundat. În sufletul lui se credea persecutat. Deşi încă un puşti, citea extrem de mult. Învăţase din cărţi că persecuţia se poate realiza şi sub forme rafinate, sofisticate, nu neapărat prin cele clasice. Suferea, dar obida din sufletul lui nu o mărturisea nimănui. În aceeaşi măsură, poate mai mult, se chinuia tatăl. Dezavantajat de felul lui de a fi, închis, morocănos, însă cu o inimă de aur, nu ştia cum să mai procedeze pentru a-l atrage pe băiat, spre a-i mai alunga tristeţea profundă ce se citea în ochii lui negri şi mari. Cînd Radu primea de la tatăl lui vitreg vreun dar, îşi manifesta recunoştinţa. „Îţi mulţumesc, tată, eşti ca întotdeauna foarte bun şi drăguţ". Gîndea însă în neconcordanţă cu cuvintele rostite. Nu era convins că părintele vitreg face gestul din inimă. „E de complezenţă, parcă nu ştiu eu !" Cel mic, Cristian, caracterizat de sinceritatea crudă şi dezarmantă a celor aflaţi la această vîrstă, îl lovea crunt uneori cu cuvintele lui pe Radu, care, în pofida celor cinci ani de cînd maică-sa se recăsătorise, nu se integrase deplin în atmosfera familiei. „De fapt, tu, nu eşti fratele meu. Bratu (aşa-i spunea el lui taică-său) nu e şi tatăl tău." Atunci Radu simţea că parcă întră în pămînt. Nu-i răspundea nimic piciului. Îşi ştergea cu discreţie lacrimile ce-i izbucneau din ochi. „De ce nu-mi răspunzi ?, insista micuţul. Aşa-i, sau nu-i aşa ?" „E adevărat ce spui, Cristiane, aşa este, ceea ce nu înseamnă însă că nu te iubesc !" „Dacă ai ţine la mine, mi-ai da să mă joc cu trenuleţul tău electric". „Uite, ţi-l dau şi chiar te ajut să-l pui în funcţiune. Ar fi păcat să-l stricăm". „Bine, îţi mulţumesc" şi pacea se reinstaura între fraţiori, dar cuvintele mezinului lăsau urme în inima celui mai mare.

Îşi propuseseră mai de mult să facă o vizită părinţilor soţului care locuiau într-o comună la vreo 20 de kilometri.

„Ceaţă, lunecuş, n-are rost să pornim la drum, Bratule", remarcă soţia. „Asfaltul e alunecos numai în anumite locuri, pe care le voi sesiza din timp, iar ceaţa, după cîte vezi, începe să se ridice". „Putem amîna vizita pentru duminica viitoare. Au doar tot ce le trebuie". „Dar ştii cît se bucură bătrînii cînd le ducem o prăjitură făcută de tine". „Bine, să mergem, dacă ţii, tu, atît de mult". „De fapt, Cristina mea, pe ei îi bucură nu atît ce le ducem, ci prezenţa noastră şi a copiilor". La bunici, care îşi îndreptau atenţia îndeosebi asupra băiatului cel mic, îl aşteptau alte deziluzii pe Radu. Se simţea stingher, nebăgat în seamă. Ca şi cînd n-ar fi existat. Tot Bratu era cel care încerca să dreagă lucrurile. „Aţi văzut, mamă, tată, ce frumos creşte Radu, ce băiat fain se face ?" Se uitau cîteva clipe la el. „Da, am văzut, cum să nu", şi apoi continuau să se joace şi să discute cu cel mic. Altă lovitură pentru Radu, a cărui faţă se făcea şi mai palidă. Maică-sa, vorbăreaţă de felul ei, nu observa starea sufletească a băiatului şi continua să discute cu socrii pe teme culinare, care o pasionau cel mai mult. Bratu şi-l apropia pe Radu, mîngîindu-l pe creştet. Gestul tandru îl mai consola pe băiat. Abia aştepta însă momentul plecării spre casă.

„Ce mult s-a schimbat timpul în nici două ore de cînd sîntem aici. Ce zici, Cristina ?", remarcă Bratu în momentul plecării. „De fapt nici la plecare nu era prea grozav". Maşina înainta condusă prudent. Şuluri compacte de ceaţă, adevărate baraje de-a curmezişul şoselei, şi porţiuni de şosea acoperite cu polei, greu sesizabile din pricina vizibilităţii reduse, făcură călătoria, în ciuda farurilor de ceaţă, deosebit de dificilă. „N-ar fi mai bine Bratule, să ne întoarcem la bătrîni şi să plecăm dimineaţă ? Drumul e greu, iar mai departe, cu serpentinele lui pe dealuri va fi mai anevoios. Ne mai trezim în vreo prăpastie ! De aici pînă la socri sînt doar doi kilometri, iar pînă acasă 18 !" „Parcă poţi avea garanţia că mîine dimineaţă timpul va fi mai bun ? În plus, trebuie să ne sculăm pe la patru, ca să ajungem la timp. Există riscul să întîrziem la serviciu. Ca să nu mai vorbim că la ora sosirii vom fi deja obosiţi". „Mă rog, fă cum vrei", răspunse Cristina puţin iritată. „Eu mi-am spus părerea la plecare. Nu trebuia să riscăm. Şi pentru ce ? O convorbire banală de două ore despre tot felul de nimicuri. Mai bine citeam ceva acasă. Doar duminica mai pot face asta". „O discuţie care, pentru ei, atît de singuri, contează însă enorm, ai să te convingi cînd vei fi de vîrsta lor". „Mai am mult pînă atunci". Se apropia pasajul de trecere peste calea ferată. „Vezi ceva în partea ta, Cristina ?" „Nu, dar tu ?" „Linia e liberă, se pare că nu vine nici un tren". Bratu nu mai are nici un metru pînă să treacă drumul de fier. Drumul, pe porţiunea cît traversează calea ferată, urcă puţin. Ghinion, tocmai acolo s-a format un strat de gheaţă. Roţile patinează şi maşina lunecă uşor înapoi, ajungînd din nou pe şine. Bratu accelerează la început lin şi apoi din ce în ce mai puternic. Cea mai puţin indicată soluţie în asemenea cazuri, deoarece gheaţa se lustruieşte, devenind de netrecut. Sub roţi s-au format două făgaşe care se adîncesc mereu. Omul e preocupat numai de maşină. Cum să treacă mai repede de acest loc periculos. Soluţii există. Să manevreze mai spre stînga ori mai la dreapta. Să evite şanţurile nu foarte adînci, dar pline de gheaţă. Batu parcră are însă timp să gîndească ? Femeia, care ocupă locul de lîngă şofer, observă prin ceaţa densă două lumini, care devin din ce în ce mai puternice. Ştie că prin această zonă garniturile feroviare trec în mare viteză. „Trenul, trenul", strigă ea, deschizînd iute uşa maşinii şi sărind din ea. Aude apoi un zgomot teribil. Cel al frînelor puternice ale trenului, amestecate cu acela al loviturii şi apoi tîrîrii maşinii, al geamurilor prefăcute în ţăndări, al tablei care se îndoaie, căpătînd în final cele mai ciudate forme. Parcă a auzit, or i s-o fi părut că aude, vaietele copilaşilor rămaşi în maşină. Deşi purtată în botul locomotivei zeci de metri, caroseria maşinii a protejat cumva vieţile tatălui şi ale celor doi copii. Sînt în afara pericolului, vor fi salvaţi. Mai mult suferă Cristina. Nu fizic, ci sufleteşte. „Cînd am strigat trenul !, eram convinsă că soţul meu, împreună cu copiii, vor sări şi ei din maşină. Bine că totuşi sînt în viaţă ! Nu ştiu, însă, dacă operaţiile îi vor scăpa de infirmităţi !"

VICTOR BEDA ■

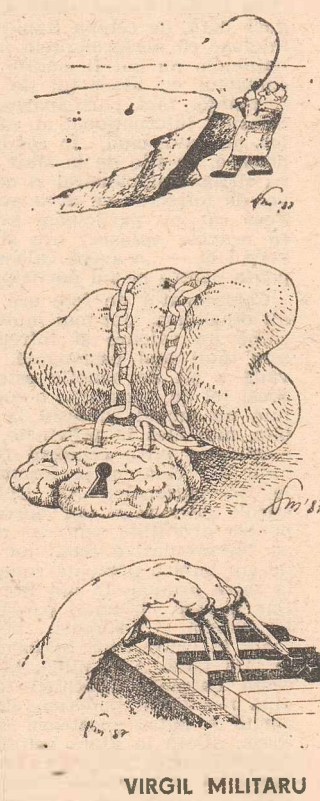

VIRGIL MILITARU ■

— Popescu era cam abătut cînd vorbea despre sudoarea muncii !
— Da, nu era în apele lui !

— Ce mă fac ? Fiica mea are un scris prea urît ca s-ajungă doctoriţă !
— Caută-i un post de dactilografă.

— Petrecerea de aseară, m-a durut !
— De ce ?!
— Mai multi doreau să stea în capul mesei !

— A avut o copilărie nefericită !
— De unde ştii ?
— Nu vezi ?! Nu vrea să-şi mai amintească de cei sapte ani de-acasă !

— Bine, dragă ! Şi de ziua mea vii tîrziu ?!
— Da, dar ti-am adus un buchet din vinuri alese !

— Doctore, am avut un proces de constiintă.
— Cum a fost ?!
— S-a aminat ! Nu s-au prezentat martorii !

— Ce tragedie ! Saltul mortal nu i-a reuşit !
— Cum aşa ?!

Racul

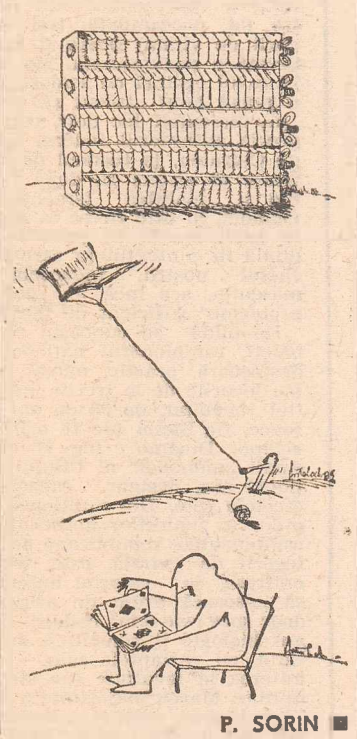

P. SORIN ■

— Acrobatul a rămas în viaţă !

— Ionescu se laudă că a venit la carnaval fără mască !
— Ca să vezi ! Şi nimeni nu l-a recunoscut !

— Ne-am căsătorit fără motiv !
— Şi ?!
— Cînd a apărut, am divorţat !

— Vezi ce mult seamănă vinurile astea ?!
— Da ! Ca două picături de apă !

— Logodnicul mi-a mărturisit că moare după mine !
— Asta rămîne de văzut !

— Ce-a zis doctorul ?! Ţi-a prescris ceva ?!
— Da ! O autopsie !

— Ai reuşit să-i citeşti gîndurile ?
— Imposibil ! Parcă scrie cu picioarele !

— Am rupt orice legătură cu prietenii !
— Cum ai reuşit ?!
— N-am plătit telefonul de trei luni de zile !

DANIEL MILITARU PITEŞTI ■

Această româncă, Tamara Costache,

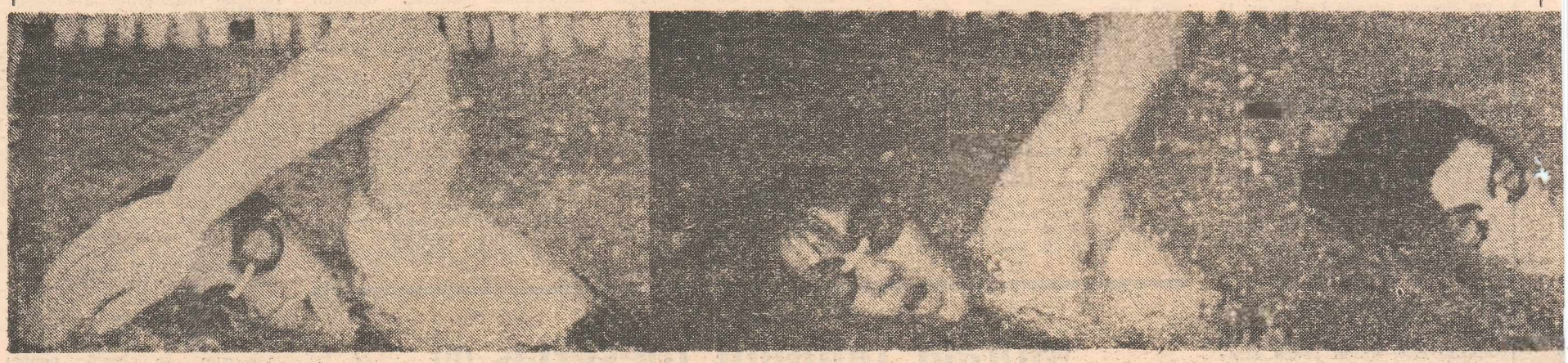

Baschetul — sub panoul europenelor

Derularea în aceste zile a activităţii baschetbalistice interne se cere tratată şi conectată la perspectiva celor patru mari competiţii internaţionale ale anului, la care sportivele şi sportivii noştri au obligaţia unor evoluţii cît mai prestigioase. Este vorba de turneele finale ale campionatelor europene; întreceri menite să stabilească ierarhia în baschetul european la seniori şi senioare, la cadete şi cadeţi. (Doar pentru această ultimă categorie de vîrstă lucrurile încă nu sînt decise, în sensul că abia în aprilie, în urma unui turneu de calificare ce se va desfăşura la Craiova, se va şti care două din respectivele reprezentative ale României, U.R.S.S., Bulgariei şi Ciprului vor accede în turneul final).

Desigur, prezenţa între cele 12 echipe de frunte ale continentului a reprezentativelor noastre (la, deocamdată, trei categorii de vîrstă) poate fi considerată o performanţă. Mai ales în cazul echipei de seniori, care a reuşit anul trecut să obţină „un incredibil loc doi", cum aprecia antrenorul federal George Chiraleu, la turneul de calificare al grupei B, după Polonia şi înaintea Israelului şi Olandei. Şi este firesc ca această performanţă să pară incredibilă în contextul în care baschetul nostru, îndeosebi cel masculin, are încă un „coş de probleme" suficient de încărcat.

De pildă se cunoaşte că, la băieţi, campionatul naţional se desfăşoară, practic, numai pentru locurile de la trei în jos, titlul revenind, de 33 de ani încoace, fie Stelei (de 16 ori), fie echipei Dinamo (de 17 ori)! Acest „monopol" al titlului naţional are, desigur, cauzele şi efectele sale. Din mulţimea copiilor şi juniorilor angrenaţi în campionatele republicane pe categorii de vîrstă, este, totuşi, nefiresc, ca valorile autentice să găsească drum de afirmare doar spre cele două cluburi. Pragul biologic îl constituie majoratul, cu variantele sale — admiterea la facultate sau stagiul militar. Marea majoritate a foştilor juniori rataţă admiterea, dar nici nu pot încăpea în posibilităţile cluburilor militare, astfel încît sînt pierduţi pentru performanţă. Ceilalţi, intră în anturajul cluburilor universitare, mult prea anemice şi aflate sub nivelul a ceea ce ar trebui ele să reprezinte, adică veritabile forţe ale baschetului masculin.

Deşi federaţia s-a îngrijit o vreme de redistribuirea unor jucători de la cele două cluburi fruntaşe la altele, totuşi au fost perioade cînd rezervele de la Steaua şi Dinamo puteau fi jucători titulari la alte echipe, crescînd astfel în valoare, mărind şi competitivitatea campionatului şi lărgind sfera selecţiei pentru echipa naţională. Pe lîngă această „atrofiere" a talentului multor jucători aflaţi, vrînd-nevrînd în postura de rezervă, „monopolul" amintit nu poate să nu fie corelat şi cu un recul al popularităţii baschetului masculin.

În altă ordine de idei, sezonul competiţional durează la băieţi cam cinci luni pe an, mult prea puţin, totuşi, pentru ambiţiile fireşti, de competitivitate şi performanţă internaţionale ale baschetului nostru. „Cupa României", care a dăinuit vreo cinci ediţii, a încetat de ani buni să mai fie organizată, deşi — cum se întîmplă la alte sporturi — era o competiţie ce putea completa benefic tabloul întrecerilor interne de baschet.

Autonemulţumirea cu nivelul la care sîntem şi, poate, nefasta teamă de înfrîngere (pe care au cunoscut-o, la vremea respectivă, rugbiul şi fotbalul, de pildă) fac ca nici în competiţiile europene intercluburi să nu participăm cu acea frecvenţă şi consecvenţă care ne-ar putea aduce, în timp, acumulări valorice, şi chiar rezultate. Anul acesta am înscris doar cîte o echipă în Cupa campionilor („U" Cluj-Napoca, la fete şi Steaua la băieţi) şi nici una în Cupa „Liliana Ronchetti" (cupa cupelor, de fapt), deşi la această din urmă aveam dreptul să înscriem patru! Tot patru puteam înscrie în fiecare an şi la a treia competiţie europeană, ca importanţă şi prestigiu, „Cupa Koraci", unde am fost reprezentaţi, însă, de-a lungul anilor, doar o singură dată, de echipa Rapid! Se înţelege că performanţele internaţionale nu pot fi clădite fără contactul cu baschetul de performanţă, fără participarea la circuitul internaţional al valorilor, mai ales cînd, în condiţiile noastre, se ştie de la start cine va cîştiga campionatul şi ce nivel de întrecere va avea acesta. Teza că „nu participăm pentru că n-avem valoare" are şi reversul ei — „n-avem valoare şi poate pentru că nu participăm".

Campionatul de fete are un alt dinamism, sînt mai multe echipe de valoare şi întrecerea este mult mai pasionantă. Dovadă a cît de benefic este un acest fel de competiţie o constituie nu numai succesul la public, mai ales în provincie, al meciurilor între echipele feminine, dar chiar şi performanţele internaţionale. „U" Cluj a stîrnit şi-n acest an aprecieri pentru evoluţiile sale, iar echipa reprezentativă feminină este de ani buni o prezenţă constantă între primele 12 din Europa. Dar şi-aici trebuia, parcă, să ne punem şi singuri bete-n roate în calea unor performanţe mai bune. De pildă, la recenta Balcaniadă, echipa feminină n-a putut beneficia de aportul a patru jucătoare valoroase, aflate în afara activităţii competiţionale pentru că nu le este încă reglementat transferul (Bădinici, Măringuţ, Stoichiţă, Laszlo). Diferendele între cluburile respective au determinat inactivitatea în tot sezonul de toamnă a acestor jucătoare de tot naţional — şi ne gîndim cît de bogat în valori poate fi baschetul nostru dacă-şi permite să risipească şi valorile pe care le are!

Referitor la Balcaniada din decembrie, interpretăm aprecierea dată — de a ne fi clasat „pe podium", şi la fete, şi la băieţi — doar ca un frumos... dublu dribling! Mai corect spus, ne-am clasat pe locurile trei, din cîte patru echipe participante, şi „am realizat" aceasta în contextul în care echipele de pe locul patru au fost o selecţionată de juniori a Iugoslaviei şi, respectiv, o selecţionată feminină a Greciei, cam de valoarea divizionarelor B de la noi. Întrucît şi în baschet amăgirea este la fel de nefastă ca în cazul oricărui sport, Balcaniada să rămînă mai degrabă subiect de meditaţie pentru ce ar trebui făcut ca s-o cîştigăm măcar o dată (indiferent la ce, băieţi sau fete) sau punct de plecare în măsurile ce se impun pentru o cît mai bună participare la turneele finale ale campionatelor europene din acest an.

OCTAVIAN ŞTIREANU ■

Rugby

La început de an

În zilele de 7—9 ianuarie a.c., Federaţia Română de Rugby a organizat în sala de conferinţe a clubului bucureştean IREMOAS, o consfătuire multi- şi asistentată cu caracter de analiză a activităţii de pînă acum şi instruire pentru viitorul apropiat a tuturor antrenorilor şi căpitanilor de echipă din divizia A şi din principalele echipe de juniori. Au mai fost invitaţi şi preşedinţii secţiilor de rugby.

Programul acestei consfătuiri metodice, alcătuit sub auspiciile C.N.E.F.S., a cuprins un bogat registru de referate şi studii datorate multora dintre profesorii, antrenorii şi tehnicienii disciplinei respective. Prelegerea de deschidere, prezentată de preşedintele F.R. Rugby, ing. Marin Cristea, sintetizează astfel preocupările actuale: **„Necesitatea îmbunătăţirii radicale a climatului de muncă, a cresterii substanţiale a volumului şi calităţii antrenamentului, constientizarea procesului de instruire sportivă, cresterea responsabilităţii jucătorilor faţă de importanta sarcinilor ce le revin în cadrul activităţii lor rugbistice."**

În spiritul acestor idei, o scrupuloasă analiză a prezentat noul antrenor federal, profesorul Dumitru Mihalache, intitulată: **„Sarcini speciale de ordin fizic, tehnico-tactic şi moral volitiv în procesul de instruire sportivă, la cluburi şi la echipa naţională"**, căreia i s-au adăugat principiile de bază şi **„Concepţia de joc a echipei naţionale"** (D. Marcoileanu) precum şi **„Tactica generală"** (Victor Moraru) împreună cu **„Antrenamentul specific al jucătorilor pe posturi"** (Teodor Hadulescu) ilustrîndu-se cu video-casetofonul.

Au mai contribuit cu lucrări aprofundate şi antrenorii Dumitru Titi Ionescu, Radu Demian, profesorii Mihai Colocaru şi Ilene Chiriac, medicul sportiv Virgil Ignat, psihologul M. Brăilita şi Gabriel Eftimescu (despre maniera modernă de arbitraj), concluziile finale aparţinînd lui Carol Krammer.

Consfătuirea a produs o vie imersie în rîndul tehnicienilor reuniţi abia acum, după un lung şir de ani, resimţindu-se acel suflu nou al actiunilor impetuoase. Participanţii au primit materiale didactice utile şi s-a remarcat apariţia primelor două numere din **Buletinul Informativ**, editat de F.R.R., cuprinzînd articole cu probleme specifice de ultimă oră.

Tot cu această ocazie, s-a comunicat programul special de pregătire a loturilor naţionale de seniori şi juniori pe semestrul I — 1987, în vederea participării la C.E. retur, ediţia 1985—87 şi la Cupa Mondială, respectiv la turneul FIRA-juniori şi C.E. — juniori. De asemenea s-a precizat colectivul definitiv de conducători şi antrenori care va răspunde de pregătirea lotului A, prin numirea următorilor: Mihalache Dumitru (antrenor federal), Manoileanu Dumitru (consilier tehnic), Ignat Virgil (medic), Colocaru Mihai (metodist), Naca Mihai (antrenor principal), Dumitru Gheorghe şi Paraschiv Mircea (ajutori activi).

Urăm tuturor cadrelor rugbyste un an nou cu noi succese!

TUDOR GEORGE ■

Vieţi dedicate sportului

Sportul românesc a pierdut în ultimul timp mai multe nume de mare rezonanţă. Nume care au marcat istoria sportului românesc, onorîndu-i culorile. Sîntem datori să evocăm pe cei pe care se cade să nu-i uităm niciodată: Constantin Nour, *plecat dintre noi la 80 de ani, fostul antrenor emerit de box, care în 1917 vedea un film cu Georges Carpentier, în 1923 îl învingea la puncte, în 10 reprize, la Galaţi, pe englezul Lingdon Jeffries, iar în cariera sa de dascăl în pugilism a crescut peste 70 de campioni naţionali (printre care Titi Dumitrescu, Nicolae Linca, Vasile Mariuţan);* Sony Niculescu, *un vestit centru înaintaş din epoca romantică a fotbalului nostru, echipier al Unirii Tricolor, de două ori selecţionat în echipa naţională şi peste toate un artist de faimă, prim-violoncelist al Filarmonicii radio:* Simion Ismailciuc, *unul din primii campioni olimpici ai canoei româneşti (la Melbourne în 1956), de două ori campion mondial şi tot de atîtea ori campion european, îndrumătorul primilor paşi ai deltaşului Ivan Patzaichin;* Gheorghe Guriev, *animator şi sprijinitor al sportului românesc, fost ani în şir preşedinte al Federaţiei române de box, membru al Comitetului executiv al A.I.B.A. şi vicepreşedinte al forului continental — E.A.B.A.;* Ulysse Petrescu, *aviator şi sportiv întrepid, cu care se stinge ultimul component al bobului de 4 cu care Alexandru Papana obţinea la Jocurile Olimpice de iarnă de la Lake Placid, în 1932, locul 4.*

Nu pot trece în uitare numele unor astfel de oameni care au făcut cinste sportului şi — prin sport — ţării. Să rămînem consecvenţi ideii că avem dreptul (şi datoria!) de a ne lăuda cu sportivii noştri, cu acei oameni din sport care, într-adevăr, o merită pentru că au făcut „ceva" recunoscut, ceva care a rămas, ceva care nu trebuie uitat, ceva care trebuie dat ca exemplu.

În această idee mai consemnăm de exemplu ieşirea din activitatea oficială a doi adevăraţi „monştri sacri" ai sportului românesc şi mondial, doi oameni de al căror nume sînt legate — fără excepţie! — toate marile victorii ale sportului cu cele mai bune rezultate din România: handbalul! Este vorba de profesorii Ioan Kunst-Ghermănescu şi Lucian Grigorescu, oameni care au muncit o viaţă (la propriu, nu la figurat) pentru prea binecunoscutele rezultate.

Cinstind gloria sportului, cinstim gloria ţării.

CRISTIAN ŢOPESCU ■

Un cronicar cu drept de veto?!

Cu verva-i cunoscută, capabilă să desconsidere argumente şi logică, renumitul cronicar sportiv Corneliu Vadim Tudor ne trage de urechi în public, aşa cum obişnuieşte să mai facă şi cu alţii, pentru abominabilul fapt că rezultatele anchetei noastre privitoare la cel mai bun fotbalist al anului nu coincid cu părerile dumisale în această privinţă. Recunoaştem, am luat cunoştinţă de opinia sa, dar subjugaţi de regulile jocului şi încredinţînd decizia finală legilor statisticii, am scăpat din vedere să-i dăm acestei opinii o valoare aparte şi o greutate în plus faţă de cele ale celorlalţi participanţi la anchetă, fie ei publicişti de renume sau simpli iubitori ai fotbalului care au răspuns invitaţiei noastre. N-am aflat doc't în **Săptămîna** trecută că domnia sa pretinde, drept de veto. Pe care, totuşi, nu noi, organizatorii acestui sondaj de opinie, i l-am putut da.

Cît priveşte insinuările jignitoare la adresa unor colegi, a unor instituţii, ca şi a unor sportivi de frunte, fie-ne îngăduit să le ignorăm, ele încălcînd regulile eticii profesionale. O explicaţie la tăcerea noastră ar fi de găsit chiar în textul semnat de C.V.T., care spune, el însuşi, că **„exagerările unor fanatici ai fotbalului din lumea întreagă nu pot fi luate în consideraţie". (O.Ş.)**

Toată lumea face sport

● Prima surpriză a noului an a constituit-o, putem spune astfel, bilba secretariatului Federaţiei internaţionale de şah (F.I.D.E.) la anunţarea clasamentelor mondiale pe baza coeficientului E.L.O., clasamente modificate substanţial în două zile consecutive, în ce priveşte ierarhia feminină. Într-un prim comunicat, pe locul întîi la feminin s-a aflat ilustra necunoscută Eleni Vazoura (Grecia), care nu are nici un titlu internaţional, cu 2 575, înaintea campioanei mondiale Maia Ciburdanidze — 2 530. Apoi, un telex transmis de la Lucerna agenţiilor internaţionale de presă, de către singaporezul Lim Kok, secretarul general al F.I.D.E., cuprinde o altă listă, din care dispărea, pur şi simplu, Vazoura, ca şi Erzebet Hfalasz (Ungaria), iniţial pe locul 5. ● Campionatul englez de fotbal a programat etape în zilele de 30 decembrie, 1 ianuarie şi 3 ianuarie! ● Fostul atlet american de culoare John Carlos, medaliat cu bronz la Jocurile Olimpice de la Ciudad de Mexico, din 1968, şi-a petrecut revelionul în celula unei secţii de poliţie din Los Angeles, sub acuzaţia „deţinere de cocaină". În vîrstă de 41 de ani, tată a trei copii, John Carlos, care după retragerea din atletism a devenit jucător profesionist de fotbal american, este în prezent şomer ● „Balonul de aur" al anului 1986, sovieticul Igor Belanov, n-a reuşit să cucerească şi titlul de cel mai bun fotbalist al U.R.S.S., fiind devansat în tradiţionala anchetă a săptămînalului moscovit „Fotbal-hocheI" de coechipierul său Aleksandr Zavarov. ● Passarella vrea să se ţină de cuvînt. După absenţa de la „El Mundialul" mexican — datorată aşa cum declară el, împotrivirii lui Maradona —, Passarella, libero-ul lui Internazionale Milano, a spus că va face orice pentru a-l împiedica pe „Diegito" să cîştige, cu Napoli, campionatul italian. Or, după prima etapă a anului acesta, Inter a egalat pe Napoli în fruntea clasamentului şi păstrează şanse mari pentru „scudetto". Regularitatea milanezilor se datorează, în special, apărării conduse de Passarella, care n-a primit în 14 etape decît 5 goluri.

LUCIAN OPREA ■

care a făcut imposibilul posibil !

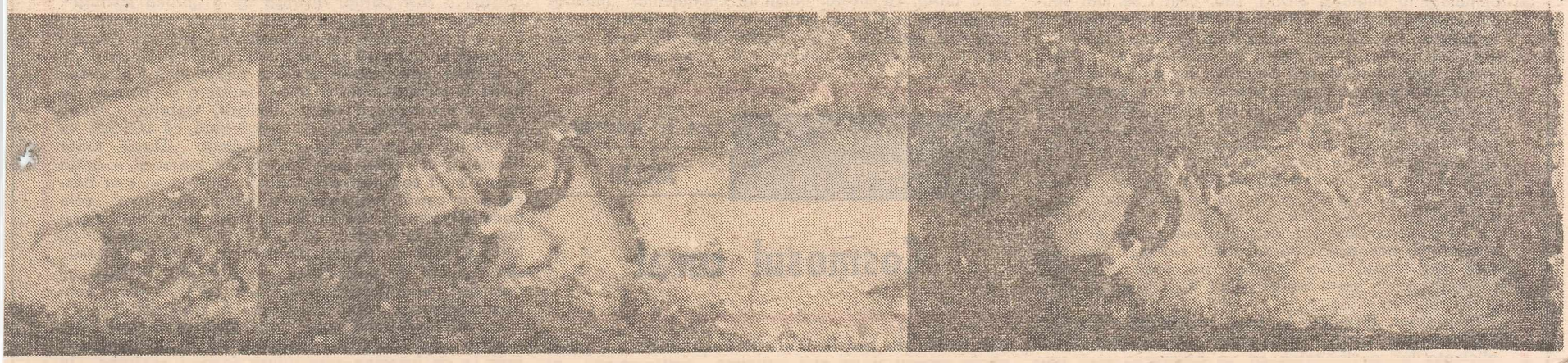

Viața celor trei sutimi de secundă

Sînt, în această pagină, cîteva secvențe din universul unei campioane și recordmene mondiale, al unei mari campioane al cărei nume a intrat deja în istoria sportului : Tamara Costache va rămîne pentru totdeauna prima învingătoare într-o nouă probă a natației mondiale și, totodată, cea care a adus natației românești prima medalie de aur și primul record mondial, îmbunătățit succesiv de patru ori în același an. După criterii similare coeficientului ELO la șah, performanța Tamarei Costache a fost cotată ca fiind cea mai valoroasă dintre toate rezultatele campionatelor mondiale de la Madrid. La această întrecere supremă a înotătorilor lumii, Tamara a îmbunătățit recordul mondial cu trei sutimi, înotînd lungimea de bazin în 25,28 secunde față de 25. 31 cît reușise cu nu prea multă vreme în urmă, la un concurs de la Sofia.

Cît poate încăpea în trei sutimi de secundă ? Cîtă viață poate fi în aceste diviziuni ale clipei ? Trei sutimi consituie un interval de timp imperceptibil pentru oamenii obișnuiți. Trei sutimi înseamnă o zvîcnire pe un spațiu cît unghia degetului mic. Trei sutimi încetează, de fapt, să mai fie o măsură a timpului, devenind — aveam să aflu din gura Tamarei Costache — un etalon al apropierii omului de propriile

limite fizice, un etalon al muncii, răbdării și voinței depășirii de sine, o replică pentru eternitate a anonimatului unei întregi vieți, o comprimare scînteietoare a virtuților condiției umane aflată în întrecere cu sine însăși. De aceea, universul acestor trei sutimi de secundă este, practic, de necuprins. Cunoașterea lui presupune mai degrabă parcurgerea unui traseu în sens opus, de la clipa atingerii „liniei“ de sosire, înapoi, spre respirațiile din timpul cursei („eu am respirat de trei ori în 50 m, respirația te face să pierzi vremea, sînt atleți de 100 m plat care nici nu respiră în cele 10 secunde, s-ar putea înota fără respirație, e o limită și-aceasta“), spre frecvența mișcărilor de brațe, spre startul care trebuie să anuleze cît mai mult în timp efectul gravitației, și de-aici mai departe, spre sala de haltere și alte aparate care dezvoltă forța de explozie și rezistența, apoi iarăși în bazin, pe care trebuie uneori să-l parcurgi înot de vreo 240 de ori („adică 12000 m pe care trebuie să-i parcurgi și, mai ales, să nu-ți faci probleme că durează cam trei ore și jumătate, în timpul ăsta îți poți repeta și lecțiile, de mai multe ori chiar !“ — prof. Mihail Gothe), și de-aici la recuperare, apoi drumul spre casă („o destindere, vreo 20 de minute pe jos“), aleea dintre blocuri, strada Cameliei, scările pînă la etajul patru, colțul de încăpere unde te mai așteaptă și niște lecții de făcut, poate și alte treburi, părinții sînt la servici, sora mai mare la servici, fratele celălalt, Marian, e deocamdată în armată, dar cîte nu sînt de făcut pentru mezina familiei într-un apartament cu două camere !

Steaua unei constelații

Universul Tamarei Costache este universul unei adolescente obișnuite (17 ani pe 23 iulie), un univers strălfulgerat însă de razele aurii ale marii performanțe sportive. Nici o aliniere a planetelor, nici un „accident gravitațional“ à la Bob Beamon n-au putut interveni la temelia acestor performanțe ; ele s-au clădit pe munca tenace a unui copil care acum zece ani pășea temător pentru prima oară într-un bazin cu apă fără să știe să înoate și a unui profesor încrezător în propria vocație și în propria menire, un dascăl care s-a apucat de treabă în meseria pentru care se pregătise conectat cu întreaga ființă la ceea ce făcea pentru a întrezări la timp de unde pot crește virfurile, de unde pot apărea sclipirile. Tamara Costache este un astfel de vîrf și o astfel de sclipire, dar apariția ei corespunde pe deplin legilor elementare ale statisticii. Ea nu este un meteor, ci doar steaua cea mai strălucitoare dintr-o constelație de tineri sportivi la a cărei apariție pe firmamentul natației românești s-a muncit programat, temeinic, fără încetare, astfel încît era imposibil să nu se ivească și o izbîndă maximală. Profesorul Gothe a absolvit I.E.F.S.-ul în anul în care Tamara Costache se năștea — 1970. De la început a lucrat cu copiii, la Clubul Sportiv Școlar Pitești într-o frumoasă rivalitate sportivă și profesională cu secția de natație a clubului „Petrolul“. Apoi a apărut ideea fericită a înființării unor clase cu profil de înot. A fost aleasă școala nr. 25, unde la șase ani și trei săptămîni intra în clasa întîi Tamara Costache. Au fost patru astfel de clase întîi cu profil de înot, din care, însă timpul și filtrul selecției au oprit copii doar pentru o clasă a cincea. Piramida se îngusta tot mai mult. Fiica cea mică a profesorului era colegă cu Tamara, dar n-a putut intra pe „culoarul“ înotului. Au fost ani de muncă anonimă, „totul s-a derulat treptat, de la ușor la greu și de la puțin la mult“, cum spune profesorul .Cînd foștii pitici au ajuns printr-a șaptea și-a opta, au început să fie selecționați în loturile naționale. Începînd cu 1982 și pînă în prezent, promoția cu care plecase la drum profesorul Gothe a obținut 9 medalii (2, aur, 5 argint și 2 bronz) la con-

cursurile „Prietenia“, una de aur și 3 de bronz la europenele de juniori, una de aur și un loc 5 la mondialele de juniori, 24 medalii de aur la balcaniadele de juniori și 12 de aur la cele de seniori (argintul și bronzul nemaicontind, nu-i așa, în palmaresul acestor ultime competiții).

Acum, Tamara Costache și antrenorul ei sînt celebri și cunoscuți în multe țări ale lumii, dar nici unul, nici altul n-au „plonjat“ în această frumoasă aventură cu gîndul la această celebritate ce putea sau nu să vină. „Ne-a plăcut munca, am lucrat din pasiune, înconjurați de atenția și sprijinul părinților, al profesorilor și învățătorilor. Am întrezărit mereu posibilități de evoluție și am urmărit deplina lor valorificare. Erau voci care spuneau că ne putem gîndi cel mult la titluri balcanice ; le-am cucerit. Apoi, că la europene putem avea o participare cel mult onorabilă, dar Cristian Ponta (în 1983) și Tamara Costache (în 1985) depășesc și acest pronostic, aducînd natației noastre primele titluri și medalii de aur la juniori. Ne-am propus un nou pisc, recordul mondial la 50 m liber. L-am atins o dată, apoi încă o dată și orice idee despre întîmplare s-a spulberat cînd l-am atins pentru a treia oară în același an. Să vă vedem la mondiale, mai pîlpîiau vocile sceptice sau cele cărora nu le venea să creadă că natația noastră deține un record mondial. Și ne-au văzut... Am făcut imposibilul posibil, spunea un gazetar francez. Poate, dar așa trebuia să fie, munca noastră conducea spre astfel de rezultate. Și încă mai avem posibilități de progres“, adaugă la fel de sigur pe sine profesorul Gothe.

Lecții de înot, lecții de viață

Tamara a reluat munca. Ba nu, Tamara continuă munca. În toți acești ani nu și-a permis nici un rabat în pregătire. În sezonul '85-'86 n-a avut nici o zi de absență de la antrenamente, nici o zi de pauză, nici duminica măcar, cînd se recuperau pierderile cauzate de programul școlar. „Dacă nu înoată o zi — totul se ia de la început ; dacă nu înoată trei zile — e o catastrofă, iar dacă întrerupe o săptămînă — o calamitate“. Aceștia sînt termenii de comparație ai pregătirii pentru un record mondial, pentru menținerea în elita natației mondiale. Iar terenul pe care se pot realiza acestea îl constituie sala pregătirii fizice, „sala de forță“, cum i se spune. Sînt aici multe aparate unicat în țară, și în lume — și

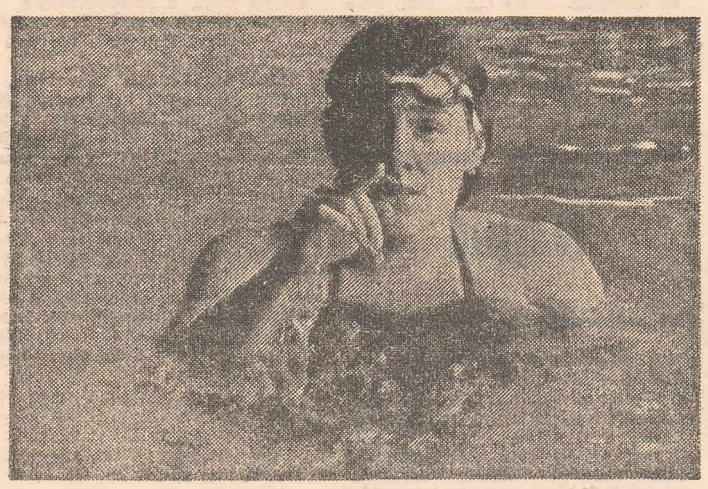

Fotografii de PAUL AGARICI

sînt așa pentru că au fost concepute după ideile și cerințele profesorului de către mecanicul de întreținere al bazinului, Ion Ignat, 37 de ani, fost sportiv de performanță (în lotul național de juniori la ciclism), împătimit după sport și mare sufletist. Fără exagerare, se poate spune că în strălucirea aurului Tamarei se reflectă și clipele de trudă și de inspirație ale acestui om, autor al unor angrenaje de scripeți, lanțuri de bicicletă, pîrghii și rotițe, pe cît de ingenioase pe atît de importante în pregătirea sportivilor. Aici, în această sală de forță s-a clădit partea „de uscat“ a recordului mondial, Tamara nefiind vreo zi în cantonament special de pregătire înaintea mondialelor din Spania. Și tot în această sală de forță, Tamara a mai stabilit și alte recorduri mondiale neomologate, fiind probabil printre puținele fete din lume care pot ridica haltere de 130 kg, în poziția culcat pe spate !

Felul de a fi al Tamarei este impregnat de tăcerea apei în care înoată. Nimic din fastul ce i-ar putea însoți marea-i celebritate, nimic din ifosele ce mai zgîrie cîteodată reversul medaliilor ce consfințesc marile performanțe. E un copil căruia educația de acasă i-a permis ca lecțiile de înot să fie și lecții de viață. „Principiul de pregătire este să nu facem filozofie prea multă, ci foarte multă muncă și mult bun simț“. Ce-nseamnă bun simț pentru un antrenor, tovarășe Gothe ? „Să știi cînd trebuie să te oprești, să fii maleabil, să nu fii dogmatic, să te adaptezi situației fiecărei zile și fiecărui elev. Sportivii știu ce-i așteaptă și ce-nseamnă, de pildă, să înoate trei ore fără întrerupere — îngrozitor de monoton, chiar dacă le pun și muzică de pe mal —, dar le cer conștiința și-i conving să se angajeze firesc la un efort ce din afară e greu de imaginat. Această colaborare decentă și civilizată este expresia bunului simț la care în nici un caz nu trebuie să renunțăm, în numele nici unei performanțe, oricît de mari“.

Nici n-am știut cît de repede a trecut această zi obișnuită din viața Tamarei Costache, după cum sînt convins că niciodată nu voi putea cuprinde cu adevărat cîtă viață încape în cele trei sutimi de secundă ale unui record mondial.

OCTAVIAN ȘTIREANU

Comentariul săptămînii

Pace și dezarmare

XXXIII

Cosmosul curat

Anul 1987 a preluat de la cel precedent, după cum am mai arătat, o întreagă listă de probleme nerezolvate. Printre ele se află și proiectul american Inițiativa de apărare strategică (prescurtat, cu inițialele denumirii în engleză, S.D.I.), sau, cum i se mai spune, „războiul stelelor". Nu vom relua întregul dosar al chestiunii. Amintim însă că tocmai proiectul S.D.I. a constituit la Reykjavik piatra de încercare a întîlnirii sovieto-americane la vîrf. Sovieticii au propus ca timp de 10 ani de acum înainte experiențele în cadrul proiectului „războiul stelelor" să fie sistate, în timp ce americanii au fost de acord doar ca în această perioadă cercetările să nu depășească faza de laborator. Divergențele în problema S.D.I. au făcut, după cum se știe, ca întîlnirea din capitala Islandei să nu-și atingă scopul. Și astfel, la grijile pe care omenirea le avea și așa cu escaladarea înarmărilor, a cheltuielilor militare, cu focarele de încordare de pe glob, cu dificultățile economice de tot felul, s-a mai adăugat încă una, legată de o intenție care, dacă va fi pusă în practică, va spori considerabil încordarea în lume și pericolul de război.

În prezent, disputele în jurul proiectului continuă. Mai întîi, nu puțini oameni de știință pun la îndoială eficiența lui, posibilitatea ca un asemenea scut spațial să fie invulnerabil, să realizeze o securitate antirachetă în proporție de sută la sută. Aceasta, argumentează specialiștii, din cauză că este imposibil de neutralizat între 10 000 și 30 000 de focoase nucleare și un milion sau chiar mai mult de așa-numite „momeli". Unul sau mai multe focoase ar putea depăși scutul de apărare și aceasta ar fi suficient ca să facă sistemul inutil. Și atunci, mai merită oare osteneala și imensele fonduri cheltuite în acest scop ? Pentru că, potrivit declarațiilor unor oameni de știință americani, costul întregii rețele de instalații și armament pentru ducerea de către S.U.A. a războiului stelelor se va ridica pînă la urmă la cel puțin 1 000 de miliarde de dolari. Cifră fatidică, se pare, întrucît ea coincide, pe de o parte, cu nivelul anual al cheltuielilor militare pe glob și, pe de altă parte, cu volumul datoriilor externe ale țărilor în curs de dezvoltare. De astă dată însă povara acestor cheltuieli ar urma să fie suportată numai de Statele Unite (încercările de a-i antrena la proiect și pe unii parteneri vest-europeni ai S.U.A. n-au dat pînă în prezent rezultate). Atît din cauza vulnerabilității scutului spațial proiectat, cît și din cauza costului lui enorm, în America opoziția față de S.D.I. este din ce în ce mai puternică.

Însă, dincolo de aceste aspecte care privesc atitudinea americanilor față de „războiul stelelor", proiectului i se neagă caracterul strict defensiv. Lăsînd la o parte pericolul rezultat din însăși operațiunea de militarizare a Cosmosului, reiese tot mai clar, afirmă specialiștii, că S.D.I. presupune existența, alături de mijloacele de apărare, și a celor de atac. Fiindcă interceptarea rachetelor inamice de către deținătorul scutului spațial defensiv poate fi mai simplă dacă trebuie să răspundă unui adversar a cărui forță de represalii a fost parțial distrusă de o „primă lovitură". Deci dacă cel ce deține S.D.I. ar ataca primul, el ar fi pus într-o poziție foarte avantajoasă, întrucît scutul defensiv ar urma să se confrunte numai cu acea parte a forțelor adversarului care a supraviețuit atacului, avînd și avantajul de a fi pus în stare de alarmă. Și poziția avantajoasă naște, desigur, tentația. Avînd acestea în vedere, experții avertizează că U.R.S.S. va fi nevoită să treacă la contramăsuri. „Dacă toate acestea s-ar realiza conform datelor teoretice — arăta nu de mult savantul american R. Garwin —, s-ar deschide o cursă nebunească a înarmărilor între cele două superputeri. Iar în S.U.A. mulți vor tocmai acest lucru. Unii se gîndesc la un război economic cu U.R.S.S., dus pe frontul înarmărilor. Alții, în schimb, sînt convinși de posibilitatea dezarmării adversarului potențial, nedîndu-și seama că, în același timp, contramăsurile sînt destul de simplu de realizat".

Locuitorii globului speră însă că nu se va ajunge la situația cînd să fie necesară luarea de contramăsuri, fapt ce ar însemna alte uriașe fonduri cheltuite în scopuri militare, o accelerare fără precedent a cursei înarmărilor, care s-ar extinde astfel și în spațiul extraterestru. Cosmosul trebuie să rămînă curat. Și nu este, credem, superfluu să amintim că pacea, în favoarea căreia se declară amîndouă părțile, se poate realiza nu prin înarmare, fie ea și defensivă, ori prezentată ca atare, ci, dimpotrivă, prin măsuri concrete în direcția dezarmării.

ION D. GOIA ■

Laserul nu se lasă

Trebuia să ne așteptăm, în fond, și la asta, după toate cîte s-a așternut să facă, în variate domenii, laserul — să se insinueze și în lumea noastră de semne tipografice. Imprimanta cu laser și-a cerut tichet de acces în cetate. În combinație cu un computer de birou, imprimanta în cauză deschide perspective inedite, grație capacității de a reproduce texte și grafice în condiții de calitate, deși nu la nivelul aparaturii clasice de elită, totuși convenabile. Drumul a început și în cazul de față cu mașini mamut, ca treptat să se schimbe, prin participarea celor ce știu a stoarce din miniaturizare avantajele la îndemînă. S-a declanșat apoi procesul invers — la funcțiile inițiale s-au tot adăugat alte posibilități, produsul cel nou fiind bineînțeles mai scump decît cel tradițional dar, cert, seducător. Imprimanta cu laser se dovedește mai rapidă în exercițiul funcțiunii — anumite modele reușesc să realizeze 120 de pagini pe minut — și mai puțin zgomotoasă. Ca să nu mai spunem că sistemul computer — imprimantă laser, echipat cu programe adecvate, este în măsură să asigure grafice și texte pe aceeași pagină.

Tehnologic vorbind, lucrurile se petrec relativ simplu. Texte, cifre, imagini sînt expediate de computer către imprimantă, în a cărei memorie sînt stocate în așteptarea procesului de imprimare. În cazul graficelor, dacă acestea urmează a fi reproduse pe aceeași pagină, este nevoie de o memorie mai puternică. Informația, înmagazinată în sistem digital, trece prin dioda laser, parcurge un traseu de oglinzi și lentile pentru a ajunge la materialul fotosensibil. Cîmpul de semne rezultat este transferat pe hîrtie în condiții calorice și de presiune adecvate.

Ca și în alte cazuri, nici nu s-a uscat bine cerneala pe prospectele anunțînd imprimanta laser că se vorbește de ușoare evadări în direcția unor ajustări sesizabile. Dacă există, de atîta timp, mașina de fotocopiat color, de ce n-ar fi și o imprimantă-laser în culori ? Chiar, dacă, pentru început, ambițiile n-ar merge pînă la folosirea întregului spectru cromatic. Sînt enunțate preocupări în sfera sporirii calității tipăriturii laser, poate chiar la nivelul standard al ziarelor și revistelor. Și, ca atracțiosul să nu lipsească, se acționează pentru a grupa sub același acoperiș după modelul combinelor muzicale, imprimanta laser, mașina de copiat și poate și altele.

Odată lăsat să cînte pe strune tipografice, laserul nu se lasă.

NEAGU UDROIU ■

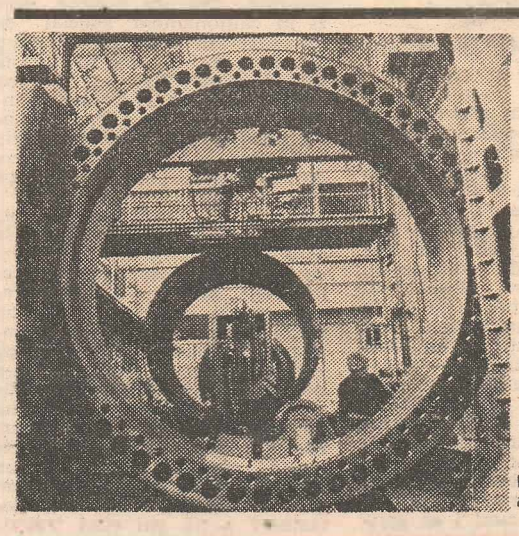

Întreprinderea SKODA din Plzeň, secția cazane cu presiune

Porniră cele trei corăbii...

Cele trei corăbii se numeau Santa Maria, Niña și Pinta și ele au pornit într-o călătorie nemuritoare în anul 1492, sub comanda amiralului Cristofor Columb, călătorie care avea să schimbe destinul lumii și cursul istoriei universale. Nu mai este, prin urmare, chiar așa de mult pînă la sărbătorirea, în 1992, a împlinirii unei jumătăți de mileniu de la descoperirea Americii. În Europa și în Lumea Nouă, cu deosebire în țările din zona spiritualității, a culturii și a limbilor de sorginte latină, zonă în care ne cuprindem și noi, românii, au început deja pregătirile pentru marcarea gloriosului jubileu. Și tocmai în acest context a apărut din nou întrebarea : cine a descoperit America ? Între altele, ziarul norvegian „Aftenposten" a publicat recent un articol ale cărui teze le rezumăm în cele ce urmează.

Chiar acum, scrie ziarul, cînd se fac pregătiri pentru sărbătorirea aniversării descoperirii Americii de către Columb, este momentul ca norvegienii să aducă lumii la cunoștință ceea ce un compatriot de-al lor, Helge Ingstad, a izbutit să demonstreze referitor la descoperirea Americii de către Lav Eriksson, pe la anul 1000 al erei noastre. Pe baza informațiilor cuprinse în vechile saga, Ingstad a reușit să găsească obiecte și să localizeze regiunea unde se stabilise vikingii norvegieni în Vinland („Țara Vinurilor", denumire dată de normanzi părții nord-estice a litoralului Americii de Nord, după ce Eriksson poposise acolo). Potrivit cercetărilor lui Ingstad, toate saga se bazează pe evenimente reale; mai mult decît atîta, există destule fapte care demonstrează că genovezul Columb și-a întemeiat calculele cu privire la traversarea Atlanticului nu pe presupuneri, ci pe dovezi certe că în cealaltă parte a oceanului a ființat o veche colonie de norvegieni creștini. În anul 1000, cînd Spania și Portugalia intraseră în sfera religiei musulmane, în timp ce în Norvegia trona catolicismul, Lav Eriksson, îndeplinind o misiune dată de rege, a plecat să răspîndească religia creștină. Așa a ajuns el în strîmtoarea care separă litoralul estic al Americii de Nord de Groenlanda, după care a atins țărmurile Vinlandului. În decursul întregii perioade de existență a coloniilor vechilor norvegieni în Groenlanda, scrie în continuare „Aftenposten", cu referire la concluziile lui Ingstad, Vaticanul n-a pierdut contactul cu locuitorii coloniilor respective și a intrat în posesia tuturor informațiilor referitoare la pămînturile de dincolo de ocean. Ultimul mesaj al unui papă de la Roma în care este menționată colonia din Groenlanda datează din 1492, adică chiar din anul cînd genovezul își începea prima călătorie peste Atlantic. Columb a putut deci avea prin intermediul bisericii toate datele cunoscute pînă atunci pe care să-și întemeieze călătoria. Așa a izbutit să găsească pămînt exact acolo unde și miza că-l va găsi. Și a fost vorba chiar de locurile cunoscute coloniștilor din Groenlanda. În concluzie, scrie ziarul norvegian amintit, fără a nega cu nimic meritele lui Columb, trebuie să fie recunoscute și meritele lui Eriksson, iar jubileul de 500 de ani trebuie să-i aibă ca eroi pe amîndoi navigatorii.

Este oare această pretenție îndreptățită ? America a fost oare descoperită de două ori și are doi descoperitori ? Credem că această chestiune poate fi lămurită dacă stabilim cu precizie ce înțelegem prin descoperire în cazul dat. Oare faptul că cineva a ajuns pe acele meleaguri înseamnă că le-a și descoperit ? Cui le-a descoperit, cine a mai aflat pe urmă de acest lucru, ce consecințe a avut acest fapt ? Pentru că, fără discuție, oameni din Lumea Veche au pus piciorul pe teritoriile pe care astăzi le numim americane și pînă la Columb. N-o să ne ducem prea mult în urmă, înainte de deriva continentelor, de pildă, cînd se putea merge pe uscat din Anzi pînă la Himalaya. Dar și după ce Atlanticul s-a instalat solid între cele două lumi, europenii și asiaticii au izbutit să ajungă la țărmurile celor două Americi. De curînd, o expediție științifică a descoperit în apele Golfului Guanabara, pe țărmurile căruia se ridică marele oraș brazilian Rio de Janeiro, mai multe amfore romane și exemplare de ceramică feniciană, semn limpede că romanii și fenicienii vizitaseră acele meleaguri. Sînt și alte dovezi. În șirul acestor vizitatori precolumbieni ai Americii se înscriu și vikingii, cu al lor Lav Eriksson. Însă cazurile ca cele menționate nu pot fi considerate, opinează specialiștii, ca descoperiri ale Americii. Adevărata descoperire a avut loc abia atunci cînd de ea a aflat toată lumea, cînd a intrat deci puternic în conștiința umanității și, mai ales, cînd, deschizînd drumul dintre Europa și Lumea Nouă, a schimbat prin aceasta mersul istoriei mondiale. Socotim că despre descoperirea Lumii Noi se poate vorbi numai în această accepție. Prin urmare, America a fost descoperită o singură dată, iar descoperitorul ei este unul singur, Cristofor Columb.

Fără îndoială că nici norvegianul nu trebuie uitat. Dar diferența dintre cei doi este enormă, chiar dacă pornim de la premisa, pare-se întemeiată, că erau la fel de cutezători, de pricepuți și de înzestrați. Măsura o dă însă ceea ce a izbutit să facă fiecare. Căci dacă Eriksson merită prețuirea noastră fiindcă a fost în America, lui Columb i se cuvine toată cinstea și considerația pentru că a descoperit America. Și de aceea Santa Maria, Niña și Pinta, o dată pornite în cursă cu aproape cinci veacuri în urmă, navighează de-atunci neîntrerupt și vor naviga mereu în apele minții și ale sufletului nostru, fără nici o concurență.

ION DUMBRAVĂ ■

Năsitul

Un nou business se dezvoltă în Statele Unite; firme profilate pe crearea de „nume" pentru întreprinderi sau produse. Adică un fel de „născit", contra unor sume substanțiale. Astfel, în cursul anului trecut s-au obținut din această afacere 250 de milioane de dolari. Doar pentru un „botez" se cîștigă între 500 000 și 1 milion de dolari. Dacă ne gîndim că în anul 1986, 1230 de companii au luat denumiri noi ne dăm seama că afacerea rentează din plin.

Un „nume" se „fabrică" în 6—8 săptămîni, perioadă care include și testarea lui pe piață înainte de a fi adoptat.

Mai nou se apelează la computer, unealtă redutabilă dacă avem în vedere faptul că astfel se pot sugera cîteva mii de variante în doar cîteva minute. Firma „Interbrand" a programat computerul să creeze un cuvînt care să înceapă cu litera „p" și să conțină 2 de „z". Din cele cîteva sute de variante posibile a fost ales „Priazzo" care a devenit, în scurt timp unul dintre cele mai cunoscute (și vîndute !) sorturi de pizza în cadrul lanțului „Pizza Hut".

A apela la serviciile unei firme specializate nu garantează întotdeauna că numele ales este unic, inconfundabil. „Siegel & Gale" a furnizat lui „U.S. Steel" o listă cu posibile noi denumiri, între care și „U.S.X.", care de altfel a și fost ales mai înainte ca fabricanții să descopere că exista deja o întreprindere cu același nume U.S.X. Telecenters, care a cerut daune în valoare de 50 milioane de dolari.

Mai neplăcut a fost cînd, în urma fuzionării lui Huston Natural Gas cu Inter North, a fost ales numele de Enteron pentru noua companie. Aceasta pentru că enteron desemnează ceva în cadrul sistemului digestiv. Randal Blauvelt, purtătorul de cuvînt al noii companii a spus : „Alegerea a fost nefericită pentru o întreprindere care se ocupă de gazele naturale. Ea a provocat multe glume de aceea am hotărît să scurtăm cuvîntul. Compania se numește acum Enron."

Dar, oare, contează așa de mult numele dacă firma e serioasă și marfa de calitate ?

„Trandafirul la fel va mirosi, oricum i-ai spune..."

DAN DĂNUȚ DORU ■

Lumea se amuză

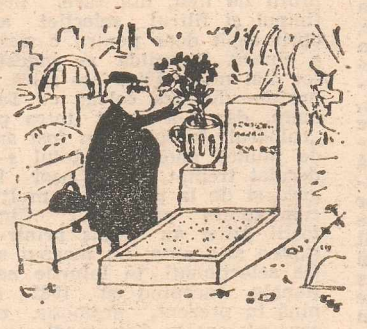

După PANORAMA — Polonia

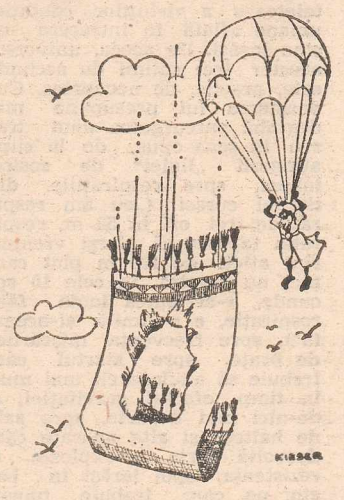

După N.B.I. — R.D.G.

Petre Ispirescu povestind copiilor americani

În primul număr pe anul 1987, la rubrica „Comemorări" „România literară" înserează, între altele, următorul text : „Petre Ispirescu. Revista „Convorbiri literare" publica în numărul din decembrie 1887 următorul necrolog : „În 23 noembrie a.c. a încetat din viață Petre Ispirescu, cunoscut ca autor sub numele „un culegător tipograf". El a publicat mai multe basme populare, precum și **Poveștile unchiașului sfătos.** Cîteva din scrierile sale au apărut în „Convorbiri literare". Culegerea sa de basme este, fără îndoială, o lucrare de merit pentru literatura română". Volumul **„Legende sau Basmele românilor"** (1882) e prefațat de V. Alecsandri. Petre Ispirescu s-a născut în luna iunie 1830".

Sub titlul „Uncheașul sfătos", Lucian Blaga publica la 10 decembrie 1922, în prima pagină a cotidianului clujean „Patria" o notă prin care pleda cu mult patetism pentru publicarea operei folcloristului și povestitorului Petre Ispirescu. Tînărul poet și filozof susținea că dacă opera lui P. Ispirescu ar fi reeditată, „Uncheașul sfătos" ar privi din rai mulțumit de acest monument viu în inima copiilor, mai mulțumit decît de o statuie pe care se adună vrăbiile în cimitir".

Dacă aceste fapte ținînd de istoria literaturii române sînt îndeobște cunoscute, puțină lume știe că acum șapte decenii (mai exact în decembrie 1917) a apărut la New York în editura Houghton Mifflin Company, cu filială la Boston, (The Riverside Press, Cambridge), volumul „The Foundling Prince and other Tales translated and adapted from the Roumanian of Petre Ispirescu by Julia Collier Harris and Rea Ipcar".

Volumul are 284 de pagini, cuprinde 14 povești și o introducere despre Petre Ispirescu nesemnată, dar aparținînd după toate semnele celor două traducătoare. După prezentarea biografiei lui Petre Ispirescu de la naștere (se indică data de 21 ianuarie 1830) pînă la cea de „maistru tipograf", în prefață sînt incluse informații despre apariția în 1862 a primelor povești ale lui Petre Ispirescu, urmate în 1872 și 1874 de două volume de basme și legende. În prefață se afirmă : „Acest fiu al României, de o înzestrare rară, modest, loial și inimos a murit, așa cum era de așteptat, sărac, iar familia sa n-a avut mijloace să publice o ediție completă a operelor sale, un monument pe care talentul și realizările sale îl meritau".

După o scurtă analiză a poveștilor incluse în volum, în care se subliniază că povestitorul își depășește rolul de folclorist, prefața se încheie cu aprecierea că „inteligența nativă a lui Petre Ispirescu e cea mai seducătoare, iar simplitatea pătrunzătoare a poveștilor populare oferă o imagine vie a țăranului român și a mediului său de viață".

Volumul publicat la New York și Boston din opera lui Petre Ispirescu cuprinde, între altele, poveștile : Tinerețe fără bătrînețe și viață fără de moarte ; Ileana Simziana ; Aleodor Împărat ; Porcul cel fermecat ; Făt Frumos cu părul de aur ; Fata săracului cea isteață ; Zîna munților ; Fata de împărat și fiul văduvei ; Măzărel împărat etc.

Traducerea are cursivitate. Textul este, de fapt, o adaptare făcută cu talent pentru copiii americani, fiind însoțit de ilustrații deosebit de sugestive. Volumul pe care l-am consultat la New York Public Library atestă o îndelungată trecere prin mîinile cititorilor.

Traducătoarele păstrează în original cuvinte românești, cum sînt : măzărel, horă, chef, lăutari, opinci, căciulă, maramă, arici, mămăligă, farandole, bordei, zmei etc. În subsolul paginilor sînt oferite explicații corespunzătoare pentru cititorii de limbă engleză. Prin lectura acestui volum, copiii americani nu numai că se familiarizează cu unele din cele mai reușite povești ale lui Petre Ispirescu, dar învață și nume proprii cum sînt, de exemplu, Crivăț și Făt Frumos.

În ceea ce privește valoarea poveștilor, în prefață se subliniază, pe bună dreptate, că ele îl poartă pe cititor în orașe, sate, împărății, dintr-o țară în alta, de pe malurile mării în adîncimea pădurilor, oferind un univers unic prin bogăția și diversitatea sa, capabil să minuneze tînăra generație.

Volumul de povești scrise de Petre Ispirescu s-a bucurat de un larg succes în rîndul cititorilor americani de toate vîrstele. În anul în care comemorăm 100 de ani de la trecerea povestitorului în lumea umbrelor opera lui Petre Ispirescu rămîne o pildă vie a modului în care folclorul românesc, prelucrat cu măiestrie, îmbogățește zestrea de frumos a literaturii române și universale, printr-o creație nepieritoare, care alcătuiește un monument viu admirat ieri ca și astăzi de cititori de toate vîrstele de pe meridianele lumii.

IOAN VOICU

Yerenul care plînge

Profesorul Li Jian acordă o deosebită însemnătate **mulajului în ghips a unei labe de Yeren** cu care poate fi văzut pe fotografie. E drept, astfel de urme s-au mai descoperit cu sutele în Siberia, Statele Unite, Canada, Tibet etc., dar, de fiecare dată fuseseră imprimate **în zăpadă**, puteau fi deci urme de urs care se lărgiseră odată cu topirea acesteia. Mulajul profesorului a fost însă prelevat **în pămîntul** umed, unde își păstrase intacte contururile, și era doar una din numeroasele urme de același fel observate în zona cercetată de el.

Mulajul arată că laba făpturii are o formă foarte apropiată, ca proporții, de piciorul uman. O singură deosebire : degetul mare este mai lung și mai gros, îndepărtîndu-se totodată de picior cu 30 de grade.

O altă probă materială sînt **suvițele de păr** pe care țăranii din regiunea Senongya, studiată de profesorul Li Jian, le-au găsit adesea prin locurile unde au zărit cete de Yereni sau indivizi izolați trecînd sau poposind. Sînt alcătuite din **fire lungi, roșii, strălucitoare** — ca și blana acestor ființe neobișnuite. Tradiția locurilor spune chiar că unele smocuri de păr au fost smulse din blana făpturilor de către strămoșii țăranilor de astăzi ; ele sînt păstrate cu grijă și considerate ca avînd proprietăți vindecătoare. Raportul Societății chineze pentru studii și cercetări asupra Yerenului, pe care l-am amintit în primul nostru articol, arată că esantioanele de păr roșu au fost analizate de profesorul Huang Guangzhao, de la Facultatea de Medicină din Vuhan, care a concluzionat că **„toate caracteristicile suviței sînt cu mult mai apropiate de ale omului decît de ale maimuței"**.

Relatările culese de cei care au luat parte la ancheta profesorului Li Jian au dus la concluzii interesante și în ce privește viața de zi de zi a Omului zăpezilor. Cum își petrece el timpul ? În primul rînd, caută de mîncare. În ciuda spaimei pe care o produce unora, trebuie spus că resturile rămase de la cetele de Yereni dovedesc neîndoielnic că nu este carnivor, ci **ierbivor**. Consumă rădăcini, ierburi, fructe de pădure, ciuperci, anumite frunze. Nucile se pare că reprezintă pentru el o „delicatesă" ; forța mîinii sale îi dă posibilitatea să le spargă în palmă, ceea ce s-a observat de mai multe ori. Cînd nu reușește să ajungă la fructele aflate foarte sus în pomi, rupe crăci întregi, destul de groase, pentru ca să cadă la pămînt împreună cu acestea. Are un mod ciudat de a dormi : își împletește un soi de „hamac" din fibre vegetale, suficient de solid pentru a susține corpul său uriaș și greu. Dacă și visează nu știm, dar e sigur că gustă din plin legănarea „hamacului", considerat pînă acum o invenție omenească... Alteori, după cum a istorisit membrilor societății un bătrîn din provincia Hunan, Yereni își construiesc, din crăci, un fel de **cuib uriaș, oval**, de vreo trei metri lungime pe doi metri lățime, în care se odihnesc uneori mai mulți. Cîteva din aceste „cuiburi" au fost arătate de bătrîn cercetătorilor. Șuvițele de păr roșu, strălucitor, dovedeau de cine au fost folosite...

Jang Yujin, un tîmplar priceput, de vîrstă mijlocie, povestește că într-o bună zi, prin anul 1942, în satul lui, oamenii au fost înfiorați de un urlet neîntrerupt care venea de undeva din munți. În grup de 50 de bărbați înarmați au pornit într-acolo, unii înarmați cu puști, alții cu furci și topoare. Departe, într-o poiană, descoperă doi Yereni. Una dintre făpturi părea așezată pe un trunchi de copac. Cealaltă trăgea cu disperare de ea. Amîndouă urlau și se loveau cu labele, una dintre ele folosind o singură labă. Numai că făptura care ședea părea imobilizată, în timp ce cealaltă se rotea, înnebunită, în jurul ei. Cea dintîi avea ochii inundați de lacrimi. Sughița și plîngea.

Au fost slobozite mai multe salve de foc. Yerenul așezat a fost lovit mortal și s-a prăbușit, celălalt a fugit în pădure. Atunci oamenii s-au apropiat și curînd au înțeles ce se întîmplase : făptura care părea așezată își prinsese un braț într-o crăpătură a arborelui ; cealaltă, probabil o femelă, încercase zadarnic să o scape din capcană. Și cum nu izbutea, o lovea, ca să o „convingă" să părăsească locul acela nefericit. Yerenul dispărut în pădure nu s-a mai întors. Dar cel împușcat a putut fi cercetat de aproape. Era un mascul, de vreo doi metri și jumătate înălțime, cu trupul acoperit de o blană deasă din fire de păr roșu. Fața îi semăna cu aceea a unui om, numai că maxilarul inferior era puternic proeminent.

O altă mărturie provine de la Liu Jikuan, actualmente muncitoare la o fabrică de jucării. Era în vremea cînd în satul ei fusese cantonat un regiment al Kuomintangului (armata naționalistă, comandată de Ciang Kai Șek). Sătenii tineri se refugiaseră prin păduri, de teamă să nu fie cu sila înrolați în armata naționalistă. Într-o bună zi, Liu, pe atunci o fetișcană, a văzut defilînd o trupă din regimentul 75. În rîndurile ei se aflau și doi Yereni, prinși în lanțuri grele. Capetele lor erau cu mult mai mari decît cele ale oamenilor, dar chipul nu le era prea diferit de al acestora. Plete lungi de păr roșu le atîrnau pe umeri și chiar pe spate. Se vedea bine că una dintre ființe era o femelă, căci avea sîni mari, care îi atîrnau, ca unei bătrîne. Masculului, cu capul plecat, îi curgeau necontenit lacrimi pe obraz.

Deci Yerenii **plîng**. Oare și **rîd** ? Iată o mărturie care pare să o dovedească. În timp ce străbătea în 1973 pădurea comunală, Xie Minggao a simțit cum dintr-o dată „cineva" îi zmulge coșul din mînă. S-a întors și a constatat că în spatele lui se afla un Yeren. Făptura avea ochi roșii și dinți enormi. La un moment dat, a lăsat coșul jos și l-a apucat pe Xie de mîna stîngă. Se balansa cînd pe un picior, cînd pe altul, de parcă ar fi vrut să danseze cu el. Xie nu înțelegea și era înspăimîntat. Atunci făptura a izbucnit într-un rîs nebun, l-a ridicat pe tînăr în brațele sale puternice și a început să-l învîrtească în aer, ca pe o jucărie. Xie se credea pierdut și aștepta cu deznădejde clipa cînd va fi zvîrlit într-un trunchi de arbore sau într-o stîncă. Dar Yerenul l-a pus domol jos, nu s-a mai interesat de coș, a rîs iar (un fel de „Hong ! Hong !") și s-a făcut nevăzut.

Există, firește, și contestatari. Zoologul Tan Banie nu crede în Yereni. Într-un număr al revistei „Daziran", care popularizează științele naturale, a publicat un articol sub titlul **Există oare această „făptură" ? Eu răspund hotărît : Nu !** Tan cere ca, în loc să se ocupe de dovedirea existenței Yerenului, societatea să culeagă mărturii care să demonstreze că acestia nu reprezintă decît o himeră. Și naturalistul încearcă să dovedească că „probele" existente nu sînt decît o amăgire. În Buletinul Societății chineze de studii și cercetări asupra Yerenului, profesorul Li Jian de la Universitatea din Sanghai a reprodus, cu onestitate, întreg articolul lui Tan, iar apoi i-a răspuns punct cu punct, cu argumente greu de contestat. Iar în concluzie a remarcat că ipotezele și teoriile îndrăznete au fost întotdeauna inițial contestate, pînă ce au devenit adevăruri de nezdruncinat.

SERGIU SRAGHER

(va urma)

Fie ce-o fi, numai să se termine odată

Tinerii au dreptul să știe

Jurnal însingerat

La 5 mai, Eva Heyman se destăinuia : „Totul s-a întîmplat ca într-un film. Cei doi polițiști care au intrat să ne ia n-au fost nici măcar neprietenoși. Numai că le-au luat inelele de logodnă bunicilor și mamei. Mama tremura din tot trupul și nu reușea să-și scoată inelul. În sfîrșit, i l-a smuls bunicul. Ne-au verificat geamantanele. Pe bunicul nu l-au lăsat să și-l ia. Era din piele de porc. Nu ne-au lăsat să luăm nimic din piele. Nici pe mine nu m-au lăsat să-mi iau mica mea poșetă roșie... Unul din polițiști mi-a zărit lănțișorul de aur de pe gît, pe care-l primisem de ziua mea și de care atîrna cheița ta, micul meu Jurnal. Încă tot n-ați auzit, a țipat polițistul, că n-aveți dreptul să păstrați obiecte de aur ! **Acestea nu mai sînt proprietate evreiască ci avut național !** Mama, care orice ni se lua făcea pe indiferenta — aceasta era mania ei — să nu creadă polițiștii că suferim din cauză că ni se iau lucrurile, de data aceasta i-am implorat pe polițiști să-mi lase lănțișorul. A început să plîngă în hohote și i-a spus polițistului : domnule inspector, întrebați-vă colegii, pentru nimic n-am implorat pe nimeni, dar acest lănțișor, vă rog, lăsați-l copilei. Nu se poate, a răspuns polițistul..."

În toate orașele Ardealului de Nord, oamenii așteptau getoizarea înfricoșați, pradă celor mai sumbre gînduri.

La Cluj, pe o stradă centrală, în apartamentul de deasupra cinematografului Select, o fetiță de 12 ani — fetița lui Dora Ferencz — nota în jurnal spaima ei și spaimele celor din jur : „Destinul ne este fără speranță ; zilnic o nouă spaimă. Îngrijorarea, teama continuă ne apasă nervii, inima. Ne e frică să ieșim pe stradă căci sîntem însemnați cu steaua galbenă. Putem fi ridicați în orice clipă. Tata a fost luat într-un detașament de muncă forțată. Pot s-o ia și pe mama... și pe mine. Mi-e teamă de bombardamente... Cine știe, poate azi îmi scriu pentru ultima oară jurnalul în această locuință. Situația a ajuns la limită. Simt că trăiesc cele mai groaznice ore din viața mea. Mai groaznică nici moartea nu poate fi. Se vorbește că evreimea va fi internată în ghetou.

Lucrurile se deteriorează de la un minut la altul. Oare vom scăpa, Dumnezeule ? !"

Făcînd bilanțul primei zile de ghetoizare, locotenent-colonel Ferenczi László raporta din Cluj la Budapesta : „În general, creștinii au dovedit calm și în numeroase locuri au salutat acțiunea întreprinsă împotriva evreilor. Sporadic au avut loc unele manifestări de simpatie față de ei ; ele au venit mai ales din partea românilor".

Într-adevăr, preocupați să pună mîna pe bunurile evreilor duși în ghetou, întărîtați de propaganda oficială, cei mai mulți unguri din orașe nu aveau timp să judece ,să aprecieze ce se întîmplă de fapt. Ce au de gînd autoritățile să facă, pînă la urmă, cu evreii ? Afișîndu-și în mod deșănțat naționalismul, ei asaltau primăria cu cereri pentru preluarea fabricilor, prăvăliilor și atelierelor evreilor. Solicitau repartiții pentru a se muta în locuințele rămase brusc fără locatari. Alerga fiecare prin oraș de dimineața pînă seara, după protecție, după recomandări, cerșeau favoruri, implorau priorități. Unii se ponegreau reciproc în fața mai marilor zilei pentru a obține o întreprindere, alții se mulțumeau să pună mîna pe o masă, pe cîteva perne sau fie și numai pe niște tacîmuri, doar să știe că s-au înfruptat și ei din „avutul jidanilor alungați", în sfîrșit, din mijlocul ungurimii care acum putea respira în voie „Aer curat, aer cu adevărat ungar".

Chiar a doua zi după declanșarea ghetoizării, ziarul Ellenzék din Cluj anunța vestea cu satisfacție, chiar prin titlurile pe care le dă știrilor : „La Cluj s-au depus cereri pentru 456 de magazine evreiești", „2 200 de evrei din Cluj au fost internați pînă acum în ghetou", „La Oradea 30 000 de evrei vor fi internați în ghetouri", iar a doua zi publică un articol, din care răzbate indignarea, intitulat : „Evreii au încercat să fugă în România".

Au fost totuși momente care au impresionat pînă și pe cei mai indiferenți. Așa s-a întîmplat pe strada Teleki din Oradea cînd s-au îndreptat spre ghetou cei 80 de copii orfani. Inițial, în orfelinat au fost ascunse 12 Thore. În drum spre ghetou, copiii s-au încolonat doi cîte doi. În capul coloanei 12, cei mai mari, cu cîte un „sul sfînt" în mînă. Apoi ceilalți, în ordinea mărimii. Cei mai mici la urmă. Coloana era încheiată de administratorul orfelinatului, London Armin și întreaga sa familie.

Încordarea așteptării era atît de chinuitoare, încît mulți exclamau : „Fie ce-o fi, numai să se termine odată. Dora Ferencz își va aminti : „Din zori și pînă seara tîrziu, chiar și noaptea, la fiecare claxon ne repezim albi ca varul, spre ferestre și privim îngroziți în stradă să vedem dacă au venti să ne ia... Pregătirea psihologică au făcut-o fără cusur. Cînd a sosit ordinul de ghetoizare eram de-acum aproape insensibili : întîmplă-se orice... așa nu se mai poate trăi.. Sinuciderile se țin lanț.

În sfîrșit, într-o dimnieață tristă, ne vine rîndul și nouă. Strada regală se umple, pe toată lungimea ei, de căruțe... Complet pregătiți, îi așteptăm la geam, gata să pornim. Sîntem relativ calmi. Tăcem toți trei. Ne luăm rămas bun de la căminul nostru fericit. Mi se rupe inima uitîndu-mă la fetiță și la soțul meu, văzînd cît sînt de deznădăjduiți. Să-mi las casa și o dată cu ea comoditățile și liniștea pe care li le-am putut oferi ? Privesc la lucrurile abandonate. De fiecare mă leagă o amintire. Doamne Dumnezeule, de ce toate acestea ? !...

Ieșim din casă cu ochii în lacrimi, încredințîndu-ne soarta lui Dumnezeu."

Drumul pînă la poarta ghetoului, prima secvență din drumul cel mare, fără-de-întoarcere, nu l-a uitat, nu-l poate uita nici un deportat. Și Nora Diamantstein va păstra pentru totdeauna, adînc întipărită în memoria sa, acest drum.

„Vecinii ieșiseră din casă, afară de d-na Rethy, care stătuse tot timpul pe coridor spre a savura această scenă și care, la trecerea noastră, începu să rîdă, satisfăcută, fericită.

Mi-am luat rămas bun de la nevasta gazdei, Rozica, care plîngea ca un copil. **La un moment dat, pînă și gazda, dușmanul nostru a început să plîngă.**

Afară, ne aștepta un camion. Ne-am pus bagajele în el. Ne-am urcat. Eram primii care plecam astfel. Lumea ieșise din case. Ne privea ca și cum ar fi fost o sărbătoare. Scena o distra. Unii ne salutau cu mîna, alții ne zîmbeau ironic. Lîngă casa noastră se afla Cooperativa Română. Cînd mașina a fost pe punctul de a porni, patronul prăvăliei, domnul Gila, bătrînul Ioan, vînzătorul și domnișoara Marieta, casierița, au ieșit din prăvălie și au strigat în gura mare.

— Dumnezeu să vă ajute ! Curaj !

Ochii mamei s-au împăienjenit. Am strîns-o de braț și am rugat-o să nu plîngă. Simțeam că n-aș fi putut răbda. Mi se frîngea inima, văzînd-o pe mama în picioare, între doi sergenți, în acel camion de arestați. Cu părul ei alb pe frunte, mi s-a părut atît de frumoasă, și atît de tristă, totodată !

Camionul pornise. Mașina se umpluse. O femeie mi-a dat un copil de vreo trei luni, rugîndu-mă să-l țin în brațe. Sergentul horthyst s-a uitat la mine și mi-a spus :

— N-ar fi mai bine să-l omor pe bastardul acesta ?

OLIVER LUSTIG

(Va urma)

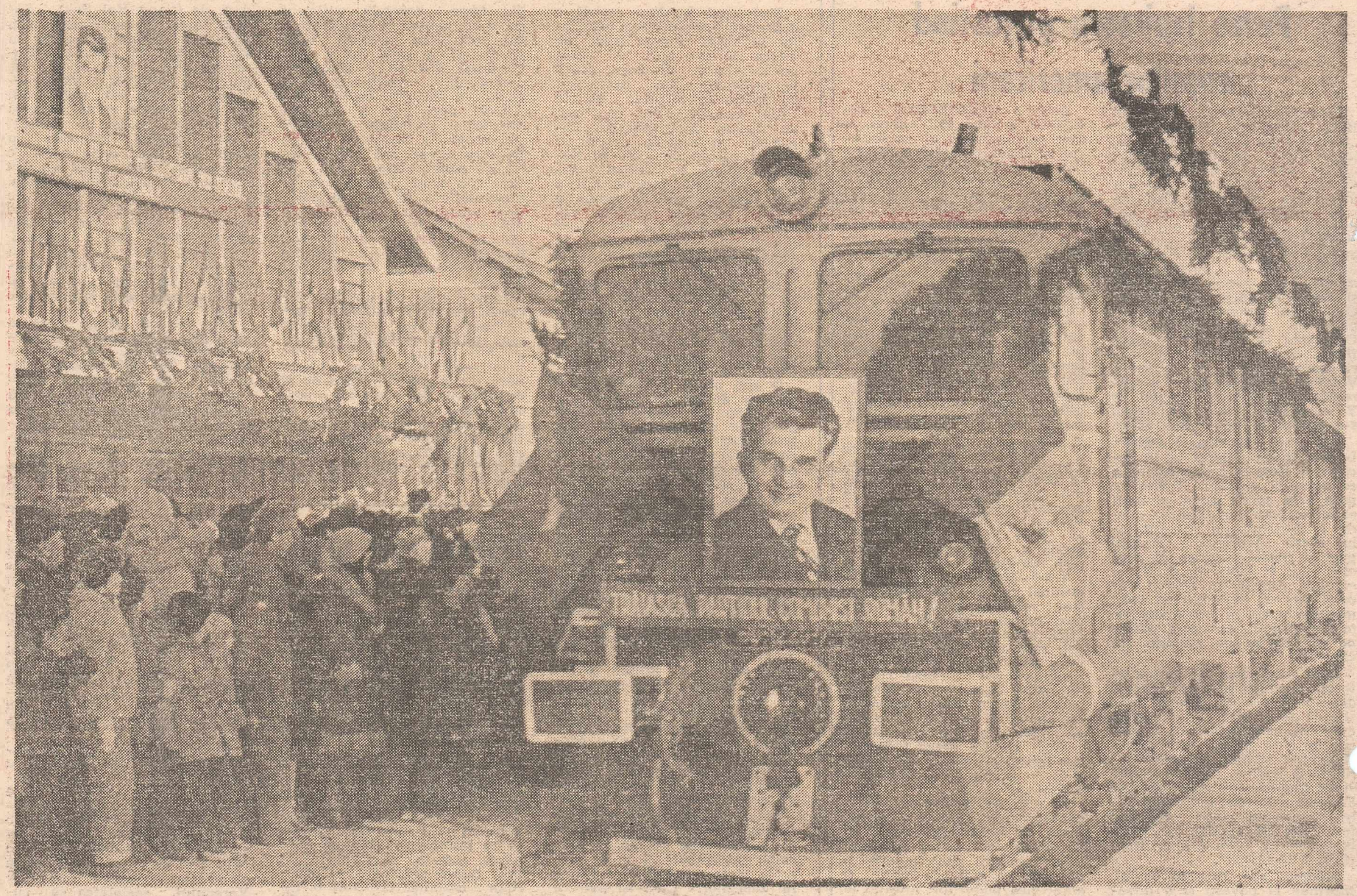

Un vis împlinit la Tg. Neamț : a venit trenul de Pașcani !

La linie nouă, gară nouă

Din darurile noului an:

De la Pașcani la Tîrgu Neamț se poate merge cu trenul!

28 decembrie 1986. Tîrgu Neamț. „Trenul inaugural din direcția Pașcani — Topile — Cristești — Timișești — Plăieșu sosește în stație la linia 1." Acest anunț va stărui mult timp în memoria celor peste 10 000 de locuitori ai orașului care au ținut să fie martorii unui important eveniment feroviar: inaugurarea noii linii de cale ferată Pașcani — Tîrgu Neamț. Așa cum va stărui și imaginea intrării în gară a trenului împodobit sărbătorește și cu mențiunea — pe care o garnitură feroviară o poartă înainte de a deveni marfar, personal, accelerat sau rapid — „tren inaugural".

Pentru a contura mai riguros proporțiile noului drum de fier, care a îmbogățit harta feroviară a țării, să dăm și citeva din caracteristicile lui tehnice. Calea ferată Pașcani — Tîrgu Neamț măsoară 30,4 km (la care se mai adaugă încă 12 km de linii în stații), are două stații noi — Tîrgu Neamț și Timișești — dispune de trei halte de mișcare, Topile, Cristești și Plăieșu. Pentru a se asigura cale dreaptă, au fost realizate un tunel, cel de la Cristești, în lungime de 840 metri, 28 de poduri și podețe, între care podul de pe rîul Moldova, lung de 286 metri, viaductul ce traversează drumul european nr. 85. Întreaga linie este prevăzută cu centralizare electrodinamică, bloc de linie automat și electrificare. Pe ansamblul construcției a fost executat, după cum am fost informați, un volum total de terasamente de aproape 3 milioane mc și a fost transportat în terasamentul căii ferate un volum de 200 000 mc balast și 150 000 tone piatră spartă.

Să-i menționăm și pe autorii acestei noi și importante magistrale feroviare: proiectantul lucrării este Institutul de proiectări căi ferate București, iar lucrările au fost executate de colectivele Antreprizei de construcții-montaj nr. 1 a Regionalei C.F.R. Iași și de brigada de tuneliști de la Antrepriza de construcții tunele, căi ferate Brașov, alături de care și-au adus contribuția numeroase unități economice din județele Iași și Neamț.

Fotoreportaj de TEODOR RADU
fotoreporter al ziarului
„Cehlăul" — Piatra Neamț

Ultima oră:

ALMANAHUL FLACĂRA '87
s-a pus, în sfîrșit, în vînzare!

Din primele impresii ale cititorilor : „așteptarea ne-a fost răsplătită",
„merită strădania de a-l procura".

Flacăra, Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20, interioare : **Actualitatea politică :** 25 66 ; **Publiciști-comentatori :** 14 53 ; **Reportaj economie :** 26 00 ; **Știință :** 21 28 ; **Cultură-învățămînt :** 14 57 ; **Probleme moral-cetățenești :** 17 00 ; **Sport :** 25 66 ; Semnal-audiențe : 25 42 ; **Foto :** 25 28 ; **Secretariat de redacție :** 21 23 ; **Secretariat redactor șef :** 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10 876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64–66.

Prețul revistei 3 lei

41 505